

GÖTEBORGS UNIVERSITET
INSTITUTIONEN FÖR SOCIALT ARBETE

Organiserat tiggeri
*– en arkeologisk diskursanalys av organiserat tiggeri som
fenomen i svenska dags- och kvällstidningar*

SW2227, Vetenskapligt arbete i socialt arbete
Scientific work in Social Work, 30 higher education credits
Avancerad nivå – Masteruppsats HT15
2016-01-18
Tobias Jansson
Handledare: Tore Brännberg

ABSTRACT

Titel Organiserat tiggeri – en arkeologisk diskursanalys av organiserat tiggeri som fenomen i svenska dags- och kvällstidningar

Författare Tobias Jansson

Nyckelord Tiggeri, arkeologisk diskursanalys, politisering, diskursiva formationer

Det övergripande syftet med uppsatsen var att undersöka hur svensk media i form av dags- och kvällstidningar bidrar till framställningen av *organiserat tiggeri* som fenomen. En del av syftet var att undersöka på vilka olika sätt som fenomenet organiserat tiggeri framställs och hur det kan förstås som ett socialt problem för samhället. Ytterligare del var att undersöka likheter och skillnader i de olika formerna gällande innehåll och vilka aktörer som fick utrymme. Slutligen att undersöka och diskutera vilket utrymme det sociala arbetet fick i framställningen av organiserat tiggeri. Studien byggde på egen förförståelse och en omfattande litteratursökning eftersom kunskapsläget kring organiserat tiggeri var av hög relevans för analysen. Metoden grundade sig i en främst kvalitativ forskningsstrategi med kvantitativa inslag med syftet att skapa kategorier möjliga att jämföra inom materialet och samtidigt djupgående analysera materialet. Studiens material bestod av 51 stycken texter från storstadspress avgränsat till dags- och kvällstidningar som valts ut genom ett målstyrt urval med två gallringar. Texterna som valdes ut var artiklar i form av debattinlägg, krönikor, ledare och reportage. Materialet analyserades därefter utifrån en *arkeologisk diskursanalytisk metod* och dess centrala begrepp: *objekt, enunciativa modaliteter, koncept* och *strategier*. Analysen undersökte hur *organiserat tiggeri* beskrevs, vilka aktörer som fick utrymme att uttala sig, olika argument som användes samt vilken agenda som fördes fram. Texterna analyserades först enskilt, därefter genom en jämförande analys mellan de olika identifierade formerna och slutligen med en sammanfattande analys för att förstå organiserat tiggeri som helhet. Resultatet av analysen var att diskursen kring organiserat tiggeri huvudsakligen består av fyra former av uttalanden: *existensen av organiserat tiggeri, lösningar, politisering* alternativt *omformuleringar*. Utifrån formernas innehåll var det möjligt att dra tre stycken slutsatser av medias framställning och diskursens utformning. Den första var att existensen av organiserat tiggeri inte var avgörande för framställningen av det som fenomen och socialt problem. Enbart möjligheten att det kan existera var tillräckligt för att det ska behöva diskuteras och hanteras och då främst av det politiska fältet. Den andra slutsatsen var att företrädare för socialt arbete och socialtjänsten inte tog eller fick märkbart utrymme i diskursen. Det innebar att den institution som var formellt ansvarig för människor i utsatta situationer förmedlade en bild av att ansvaret låg hos andra aktörer. Den tredje och sista slutsatsen var att de människor som organiserat tiggeri relaterade till blev talade om istället för med i diskursen. Trots att dessa människor var centrala för organiserat tiggeri fick de begränsat utrymme att uttala sig och blev främst mottagare för framställningen av organiserat tiggeri i media.

ABSTRACT

Title Organized begging –an archaeological discourse analysis of organized begging as a phenomenon in the Swedish daily and evening newspapers

Author Tobias Jansson

Keywords Begging, archeological discourse analysis, politicization, discursive formations

The overall aim of the thesis was to examine how the Swedish media in the form of daily and evening newspapers contribute to the description of *organized begging* as a phenomenon. Part of the purpose was to examine the various ways in which the phenomenon of organized begging was described and how it can be understood as a social problem for society. Another part was to investigate the similarities and differences in the various forms concerning content and which actors are given space. Finally, to explore and discuss which space social work got in the presentation of organized begging. The study was based on self-understanding and a comprehensive literature search because the field of knowledge regarding organized begging was of high relevance to the analysis. The method was based on a primarily qualitative research approach with quantitative elements with the aim to create categories that could be compared within the material and at the same time analyze the material in depth. The study material consisted of 51 pieces of texts from the metropolitan press restricted to the daily and evening papers selected through a goal-oriented selection with two thinning's. The texts selected were articles in the form of opinion articles, columns, editorials and reports. The material was then analyzed on the basis of an *archaeological discourse analytical* approach and its central concepts: *objects, enunciative modalities, concepts, and strategies*. The analysis examined how organized begging was described, which actors got the space to express themselves, various arguments that were used and the agenda that was advanced. The texts were first analyzed individually, then through a comparative analysis between the identified forms and finally with a comprehensive analysis for the understanding of organized begging as a whole. The result of the analysis was that the discourse of organized begging mainly consists of four types of statements: the existence of *organized begging, solutions, politicization* alternatively *reformulations*. Based on the forms content, it was possible to draw three conclusions from the media's representation and discourse form. The first was that the existence of organized begging was not decisive for the production of the phenomenon and social problem. The mere possibility that it could exist was sufficient for it to be discussed and dealt with, primarily by the political field. The second conclusion was that representatives of social work and social services did not take or have any noticeable space in the discourse. This meant that the institution which was formally responsible for the people in vulnerable situations supplied a picture that other parts were responsible for the issue. The third and final conclusion was that the people who organized begging related to get talked about instead of with in the discourse. Despite the fact that these people were central to the discourse of organized begging did they get limited space to express themselves and mostly became receivers for the use of organized begging in the media.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING	1
Syfte och frågeställningar	2
Begreppsanvändning	3
Avgränsningar	3
Disposition	3
2. KUNSKAPSLÄGE	4
Historiska fenomen	4
<i>Tiggeri som svenskt fenomen</i>	4
<i>Diskursen om organiserad brottslighet</i>	5
Juridiska förutsättningar	6
<i>Lagstiftning</i>	7
<i>Kriminaliseringsdiskursen</i>	7
Social kontext	8
<i>Socialt ansvar på nationell nivå</i>	8
<i>EU:s sociala ansvar</i>	9
<i>Socialtjänstens ansvar i förhållande till EU</i>	10
Politisk kontext	10
<i>Politiska perspektiv</i>	10
<i>Politiska begrepp</i>	12
Medial kontext	13
<i>Media och officiella diskursen om organiserat tiggeri</i>	13
Mänsklig kontext	14
<i>Människorna som tigger</i>	14
<i>Attityder med koppling till fattigdom</i>	14
<i>Attityder med koppling till romsk etnicitet</i>	15
3. TEORETISK RAM	16
Socialkonstruktionismen	16
Konstruktionen av sociala problem	17
Strategiska konstruktioner av lösningar	18
Diskursteori	18
<i>Foucaults arkeologiska diskursanalys</i>	19
4. METOD	20
Forskningsstrategi	20

Förförståelse	20
Litteratursökning och kunskapsöversikt.....	21
Empiriskt material	22
<i>Dokument som material</i>	22
<i>Urval</i>	22
<i>Presentation av empiriskt material</i>	23
Analysmetod.....	24
<i>Enskild analys</i>	24
<i>Jämförande analys</i>	25
<i>Sammanfattande analys</i>	26
Metodologiska reflektioner	26
Etiska dilemman	28
5. RESULTAT OCH ANALYS.....	29
Formationen om existensen av organiserat tiggeri och dess form	30
<i>Organiserat tiggeri existerar</i>	30
<i>Organiserat tiggeri är en myt</i>	33
<i>Påverkan för diskursen som helhet</i>	35
Lösningarnas formation.....	37
<i>Kriminalisering för Deras skull</i>	37
<i>Undvik kriminalisering för deras skull</i>	39
<i>Påverkan för diskursen som helhet</i>	42
Politiseringens formation	43
<i>En fråga för politikerna</i>	44
<i>Faran med politisk problemformulering</i>	46
<i>Påverkan för diskursen som helhet</i>	48
Omformuleringens formation.....	49
<i>En alternativ förståelse</i>	49
<i>Påverkan för diskursen som helhet</i>	51
Diskursen om Organiserat tiggeri.....	52
<i>Organiserat tiggeri som socialt problem</i>	53
<i>Likheter och skillnader i innehåll</i>	53
<i>Likheter och skillnader i aktörers utrymme</i>	55
<i>Det sociala arbetets utrymme i diskursen</i>	55
6. KONKLUSION.....	56
7. REFERENSLISTA	58
8. BILAGOR	62

FÖRORD

Den här uppsatsen har skrivits i en period då *organiserat tiggeri* samtidigt varit aktuellt i samhällsdebatten. Det har av den anledningen varit oerhört intressant att titta på ett material med relevanta texter för att få en ökad insyn, både i själva fenomenet men också i den medieproduktion som sker. Genom att grota ner mig i både litteratur och forskning på området kan jag med säkerhet påstå att jag har lärt mig oerhört mycket av att skriva den här uppsatsen.

För att kunna skriva uppsatsen har jag varit tvungen att ta hjälp av människor omkring mig för att både diskutera och ytterligare förstå organiserat tiggeri som är minst sagt komplext. Vänner och familj har hjälpt mig och lyssnat på de resonemang jag fört och vid ett antal tillfällen har de fått gå in och påtala när jag varit ute på villovägar. Vill även tacka de vänner som rent konkret läst mina texter och bidragit med feedback och nya tankar, det har varit både nödvändigt och värdefullt. Till det vill jag också tacka de kurskamrater som under uppsatsperioden deltagit på olika seminarium och bidragit med ovärderliga tankar att arbeta vidare med. Tack till *Ronny Tikkanen* som varit kursansvarig och bidragit med en god struktur för uppsatsarbetet med givande seminarier samt i rollen som seminarieledare bidragit till att skapa en ökad förståelse i uppsatsprocessen och dess innehåll. Slutligen vill jag tacka min handledare *Tore Brännberg* som möjliggjort för mig att vrida, vända och skapa en förståelse i ett ämne och en metod som många gånger varit utmanande och komplext.

Jag är glad för att jag utmanade mig själv och jag hoppas att de människor som läser uppsatsen finner den intressant och tankeväckande. Lyckas jag åstadkomma det hos åtminstone en läsare, ja då kommer jag att vara nöjd.

1. INLEDNING

Det finns människor vars utsatthet är omöjlig att blunda för. Varje dag sitter människor på Sveriges gator och torg och hoppas att förbipasserande ska skänka en slant. Oavsett väder, dag i veckan och människors dömande blickar sitter dessa människor hela arbetsdagar för att få in en mindre summa pengar. Att tigga är lagligt i Sverige och de människor som livnär sig med hjälp av det är helt beroende av andra människors välvilja. Trots att deras situation är utsatt och deras vardag är direkt beroende av andra människor blir dem trots allt måltavlor för både samhällsdiskussion men också för direkt hat och misstänksamhet från delar av omvärlden.

På samma sätt som människor kommer i kontakt med dessa människor kommer de även i kontakt med de diskussioner som handlar om förutsättningarna för tiggeriet. Det är troligtvis inte många av Sveriges medborgare som undgått att höra påståenden om att tiggeriet skulle vara kriminellt organiserat. Antingen i form av maffialiknande grupper där pengarna som skänks skulle gå till kriminella bossar med fina bilar och lyxvillor i Rumänien eller att de människor som tigger blir utnyttjade av kriminella aktörer. Begreppet *organiserat tiggeri* används i påståendena som ett uttryck för ett existerande socialt fenomen. Med det menas att organiserat tiggeri är en särskild typ av händelser som påstås ske i samhället och som är möjligt för människor att observera. Vilka händelser som det syftas på är dock oklart. För om en person utnyttjas av en annan person eller kriminell verksamhet för att tigga regleras det redan i Brottsbalken (1962:700) som ett *människohandelsbrott* under kapitlet *brott mot frihet och frid*. Lagen borde alltså inkludera den kriminalitet som påståenden om organiserat tiggeri som fenomen syftar till, men problematiken påstås fortfarande finnas kvar.

När det kommer till egna diskussioner kring organiserat tiggeri har samtalet många gånger fastnat redan vid formuleringen av begreppet. Särskilt användningen av ordet *organiserat* har varit omdiskuterat och lett till att människor ifrågasatt om organiserat tiggeri överhuvudtaget är relevant i diskussionen om tiggeri. Samma sak gäller i media när skribenter använder organiserat tiggeri i artiklar och texter så verkar de människor som använder det oftast oense om vilka händelser de syftar på eller om det ens existerar. Gemensamt är dock att organiserat tiggeri kopplas till någon form av otydligt kriminellt fenomen som omsluter de människor som tigger och som är något annat än människohandelsbrott.

Trots oenighet används organiserat tiggeri fortfarande och för att förstå hur det kommer sig är det inledningsvis relevant att uppmärksamma vissa nycklar i form av händelser och områden. Begreppet organiserat tiggeri har växt fram ur det historiskt äldre fenomenet *tiggeri* och för att få en ökad förståelse för organiserat tiggeri kommer därför även delar av *tiggeriets* kontext få utrymme i senare kapitel för att ge ett mer genomgripande kunskapsläge.

En viktig händelse kopplat till *tiggeri* och organiserat tiggeri var när Kent Ekeröth lämnade in en motion (Motion 2011/12:Sf344) där han föreslog ett förbud mot tiggeri med motiveringen att det förstör gatubilden, besvärar medborgare och att samhället inte ska ta hand om *hitresta yrkestiggare* som han benämnde gruppen. Trots riksdagens avslag på motionen blev tiggeri och människors rätt att tigga ett hett diskussionsområde som pågått till och från sedan dess. Enligt en enkätundersökning gjord av SVT (Axeldotter Olsson, & Olsson, 2015-04-29) har det i Sverige också blivit en stor ökning av utsatta människor som tigger de senaste åren vilket även skapat reaktioner i samhället. När Sverigedemokraterna gick till val 2014 använde de sig av slagorden: *Det är dags att stoppa det organiserade tiggeriet* och senast i början av augusti 2015 gick de ut med en kampanj där de ber om ursäkt för det *påtvingade tiggeriet*. Dessa uttalanden framställer organiserat tiggeri som ett existerande socialt problem i samhället som behöver hanteras. Parallellt med kampanjen publicerades en rapport med namnet *When poverty meets affluence* (Djuve, Friberg, Tyldum & Huafeng, 2015) som undersökte situationen för migranter från Rumänien i Skandinavien huvudstäder. Rapporten argumenterades för att situationen för de människor som tigger inte sker i organiserad form utan handlar om utsatta människor som gör vad de kan för att

överleva. Två markant olika bilder för läsaren som ska förstå organiserat tiggeri: i den ena existerar organiserat tiggeri som fenomen och problem i samhället, i den andra inte alls. Konsekvensen blir svårigheter att förstå begreppet och där synen på det som existerande fenomen skiljer sig mellan människor beroende på vilken bild de tror på. För att förstå bättre vänder sig människor många gånger till informationskällor i form av dagstidningar, tv-nyheter och nyhetssidor. Oavsett om tiggeri är organiserat eller inte har användandet av begreppet organiserat tiggeri ökat avsevärt i media. En sökning på ”organiserat tiggeri” på Aftonbladet.se genererar en träff från 2011 medan i år 2015 ger 28 träffar. Eftersom det förekommer oftare är det förståeligt om människor tar det som ett tecken på att organiserat tiggeri är ett fenomen som behöver uppmärksammas.

Dock beroende på innehållet i de påståenden, uttalanden och beskrivningar som publiceras i media bidrar dessa källor till att framställa innebörden av organiserat tiggeri i olika former. I vissa texter presenteras organiserat tiggeri som ett problem medan i andra texter framställs det som något helt annat. Genom att undersöka vilka aktörer och vilket innehåll som får utrymme i de former som organiserat tiggeri framställs i, är det möjligt att öka kunskapen kring medias bidrag till att framställa organiserat tiggeri som fenomen. Det är även intressant att undersöka om det finns likheter och skillnader mellan dessa formers innehåll för att då kunna diskutera om det kopplas till vissa människor, grupper, idéer och åsikter. Media har blivit uppsatsens fokus eftersom det som institution har makt att påverka förståelsen av organiserat tiggeri som socialt fenomen och som eventuellt problem i samhället.

Organiserat tiggeri relaterar till en situation som består av många lager av komplexitet både för de som tigger samt för samhället i stort. En situation som för vissa anses vara ett problem och som grundar det sig i att det finns ett potentiellt hot mot den sociala ordningen på ekonomiska, sociala och politiska plan (Jamrozik & Nocella, 1998) om det tillåts fortsätta. Samhällets olika institutioner fyller då olika funktioner som alla har en del i syftet att upprätthålla den sociala ordningen. Det sociala arbetets funktion är att bidra med insatser för att stödja, lindra och förbättra situationen för de människor som är utsatta i situationen. Eftersom organiserat tiggeri relaterar till människor i en utsatt situation är det också relevant att undersöka i vilken omfattning det sociala arbetet tar eller får utrymme i de mediala texter där organiserat tiggeri används.

Frågan är vad som händer när ett begrepp används och framställs som ett existerande fenomen trots att innebörden är oklar och svårförståelig? Och hur ska samhällsmedborgare förhålla sig och ta ställning till en situation med all dess komplexitet om förståelsen av organiserat tiggeri skiljer sig markant. Genom att undersöka hur media bidrar till framställningen av organiserat tiggeri är uppsatsens ambition att ge läsaren bättre förutsättningar att förstå hur det används och dess innebörd i en större helhet.

Syfte och frågeställningar

Syftet med uppsatsen är att med hjälp av arkeologisk diskursanalys undersöka och fördjupa kunskapen kring medias bidrag till framställningen av organiserat tiggeri som fenomen. En del i syftet är att undersöka vilka former som återkommer när organiserat tiggeri framställs och hur det kan förstås som socialt problem inom dessa former. Därefter att undersöka likheter och skillnader mellan de olika formerna gällande innehåll och vilka aktörer som får utrymme. Den sista delen i syftet är att undersöka vilket utrymme och ansvar det sociala arbetet får i framställningen av organiserat tiggeri. Genom att undersöka hur organiserat tiggeri framställs i olika former är syftet att ge möjlighet för ökad medvetenhet kring medias bidrag samt för organiserat tiggeri som helhet. Frågeställningarna för att svara på uppsatsens syfte är därmed:

- Hur framställs organiserat tiggeri i olika återkommande former?

- Hur kan organiserat tiggeri förstås som socialt problem i de olika formerna?
- Vilka likheter och skillnader finns mellan formerna gällande innehåll och aktörer?
- Vilket utrymme får det sociala arbetet i framställningen av organiserat tiggeri?

Begreppsanvändning

Ett begrepp i studien som kan vara svårhanterligt och som därför uppmärksammas är gällande de människor som organiserat tiggeri relaterar till. Då vissa begrepp som kopplas till dessa människor har en negativ innebörd och bidrar till en negativ framställning, främst ordet tiggare, är ambitionen att undvika ett sådant användande i studien i den omfattning det är möjligt. Genomgående i texten är avsikten att inte tillskriva de människor som organiserat tiggeri relaterar till en särskild gruppstillhörighet eller snävare definition. Syftet är att undvika att bidra med en egen laddning till framställningen och istället kunna undersöka de olika former som organiserat tiggeri gestaltar sig i. Exempel på former som kommer användas är: de människor som organiserat tiggeri relaterar till, de människor organiserat tiggeri syftar till, människor som tigger.

Det andra begreppet som är relevant att redogöra för är *media* vilket kommer att användas genomgående i studien. Tidigare har media talats om i form av begreppen massmedia och masskommunikation men har nu för tiden mer och mer övergått till att diskuteras under begreppet media (Bruhn & Jensen, 2009; Strömbäck, 2009). Media går att klassificera i tre olika grader: media av första graden är människor eftersom det fortfarande är de som utgör grunden för all kommunikation och är mottagare och avsändare i dess yttersta led. Av andra graden är vad som tidigare benämnts som massmedia: tidningar, film, böcker och material som återskapar och delar vidare den kunskap som människor producerar. Slutligen tredje graden som är de teknologiska former som bidrar till att samla och förmedla de andra medierna mellan varandra, exempelvis i form av datorer (ibid.). Media av andra gradens position i samhället är sedan länge cementerad och har idag en dagordningsfunktion där de har möjlighet att påverka både samhällsdiskussionen samt dess förutsättningar (Svärd & Starrin, 2006). Framöver kommer studien, med hänvisning till studiens syfte, att avgränsa mediebegreppet till nyhets- och faktamedier i form av tidningar, vilka representerar medierna av andra graden.

Avgränsningar

Utifrån studiens omfattning är fenomenet organiserat tiggeri i sin helhet för brett vilket innebär krav på avgränsning av studien. Avgränsningen till media motiveras med att det representerar olika perspektiv exempelvis politiska, enskilda personers samt grupper utsagor vilket ger en bred samhällsbild. Därefter sker ytterligare avgränsning till svensk media då organiserat tiggeri starkt präglas av nationell kontext och därför ansågs ett internationellt perspektiv som allt för omfattande utifrån studiens tidsmässiga begränsningar. I den mediala sfären väljs dags- och kvällstidningar från storstäder som den minsta enhet för empirisk avgränsning. Avgränsningarna begränsar bredden som kan bidra till att framställa organiserat tiggeri men är nödvändigt för att få ett hanterbart material. Valet av dags- och kvällstidningar i storstäder sker med motiveringen att dessa tidningar ges ut dagligen samtidigt som de har större upplagor och fler antal läsare än lokala publikationer. Fler antal läsare innebär att de har större möjlighet att påverka den allmänna opinionen. Eftersom studien syftar till att undersöka organiserat tiggeri vid ett givet tillfälle blir även tidsaspekten relevant och en avgränsning har skett mellan januari 2009 och 30 september 2015. Tidigare förekom det inte mer än vid något enstaka tillfälle och senare än 30 september 2015 skulle begränsa utrymme för analys.

Disposition

Uppsatsens disposition har till syfte att öka dess tydlighet och grund för förståelse. I

Inledningen presenteras bakgrunden till studien och därefter dess syfte och frågeställningar, i avsnittet redogörs även begreppsanvändning och de avgränsningar som påverkar uppsatsens utformning. Andra kapitlet *Kunskapsläge* har till syfte att tydliggöra i vilken kontext som det organiserade tiggeriet förekommer i. I kapitlet redogörs inledningsvis den historiska utvecklingen av de fenomen som bidrar till att konstruera *organiserat tiggeri* och därefter presenteras den juridiska kontext som det existerar inom. Efter det presenteras relevanta institutioner som påverkar organiserat tiggeri och slutligen den mänskliga kontexten kring de människor som tigger. Kunskapsläget presenteras utifrån lagstiftning, böcker och relevant tidigare forskning och är omfattande då det till stor del påverkar förståelsen av *organiserat tiggeri* och studiens analys i senare skede. Kapitlet *Teoretisk ram* redogör från socialkonstruktionismen och uppkomsten av sociala problem vidare till diskursteorin och diskursbegreppet. Syftet med kapitlet är att skapa en teoretisk tolkningsram samt förståelse för de teoretiska begrepp som förekommer i uppsatsens analys och slutsatser. *Metod*-kapitlet redogör för studiens metodologiska val i form av exempelvis forskningsstrategi, urval, analys och etiska dilemman. Kapitlet har till avsikt att tydliggöra forskningsprocessen och skapa ökad transparens och tydlighet för läsaren. Därefter i *Resultat och analys*-kapitlet presenteras studiens resultat sammanflätat med dess analys. Delvis utifrån identifierade framställningsformer samt utifrån ett övergripande avsnitt om organiserat tiggeri som helhet. I avsnittet kopplas studiens empiri samman med dess kunskapsläge och teori för att möjliggöra för läsaren att förstå hur resultatet har tolkats med hjälp av den arkeologiska diskursmetoden. Slutligen har *Konklusion* som kapitel till syfte att presentera de slutsatser som framkommit i analysen och som anses vara av högst relevans gällande *organiserat tiggeri* i texterna som studeras. Avslutningsvis presenteras även förslag för ytterligare forskning för att på så vis lämna fältet öppet för nästa studie som kan bidra till att öka kunskapen.

2. KUNSKAPSLÄGE

Likt vad inledningen uppmärksammade är organiserat tiggeri förhållandevis nytt i media och i samhället vilket innebar att när uppsatsen inleddes var tidigare forskning på området obefintlig utifrån egen kunskapsöversikt. Däremot är organiserat tiggeri nära anslutet till andra historiska fenomen, juridiska förutsättningar, samhällsinstitutioner och i slutändan människor som det relaterar till. För att förstå förutsättningarna för organiserat tiggeri och även möjliggöra en mer djupgående analys framöver är därför en omfattande redogörelse för kunskapsläget nödvändig och av stor vikt.

Historiska fenomen

Organiserat tiggeri har kopplingar till två särskilda fenomen som skapar förutsättningar för dess framställning i media. *Tiggeri*, då främst i svensk kontext är det ena, och det andra är *organiserad brottslighet* som organiserat tiggeri blir sammankopplat med när det påstås ha en kriminell verksamhet bakom sig. Genom att redogöra för den historiska kontexten kring fenomenen är det möjligt att mer tydligt förstå utgångspunkten för de texter där organiserat tiggeri används.

Tiggeri som svenskt fenomen

I Sverige var det efter medeltiden som det mer statliga ansvarstagandet för fattigvården ökade. Det utfärdades allmänna förordningar 1763 och 1766 som syftade till att reglera i vilken omfattning socknarna hade ansvar (Nilsson, 2003). Vården av de fattiga blev i slutet av 1700-talet en allt viktigare uppgift och 1811 gavs rättigheter till socknarna att ta ut kommunal fastighetsskatt för att finansiera fattigvården. Under tidsperioden gavs de fattiga även tillstånd att tigga inom vissa områden, något som dock kritiserades för det förknippades med allmän oordning. Under 1800-talet fortsatte socknarna ha ansvar för fattigvården samtidigt som

arbetarrörelsen växte sig starkare i samhället. Att vara fattig blev mer och mer förknippat med att inte ha ett arbete och i sin tur starkare förknippat med lösdriveri och tiggeri (ibid.).

I samband med utvecklingen kom fattigdomsfrågor att handla om människors ekonomiska förutsättningar och det skedde en individualisering av problematiken med utsatthet och tiggeri (Dahlstedt 2009; Nilsson, 2003). Individualiseringen innebar att dessa människor ansågs stå ansvariga för sin egen situation och utsatthet i samhället. Men vid sekelskiftet 1900 fick demokratin ett starkare fäste och med det växte även den statliga socialpolitiken fram som under början av decenniet ökade statens ansvar och skyldigheter för de som tiggde. Det innebar att staten kunde erbjuda visst bistånd och arbetsmöjligheter för de individer som var i behov av ekonomiskt stöd, så länge som personen gjorde rätt för sig och inte själv hade orsakat sin fattigdom (ibid.). Under senare delen av 1900-talet minskade tiggeriet i samband med att den svenska välfärdsstaten växte sig starkare och *folkhemsbegreppet* i politiken banade vägen för ett starkare socialt skyddsnät. I begreppet inbegreps en ökad jämlikhet mellan medborgarna där bidrag skulle ses som en social rättighet och skulle vara relativt lika oberoende av personens förutsättningar. Utvecklingen i socialpolitiken ledde till en minskning av gruppen människor som behövde vända sig till tiggeriet som utväg.

Mot slutet av senaste seklet kom en rapport av Beijer (1999); *Tiggeri – ett nygammalt fenomen* på uppdrag av Socialstyrelsen. Studiens genomförande kom som resultat av att Socialstyrelsen upplevt att tiggeri hade återuppstått i Stockholm under senare delen av 90-talet. Framväxten menade författaren hade olika möjliga förklaringar exempelvis sämre ekonomiska tider som konsekvens av tidiga nittioalets ekonomiska kris. Alternativt en EU-anpassning där tiggeriet som konsekvens spritt sig till Sverige från andra länder där det varit mer närvarande tidigare (ibid.).

Från rapportens publicering fram tills idag har bilden av tiggeriet förändrats ytterligare vilket Swärd beskrev i sin artikel *EU-medborgarna, tiggeriet och den synliga nöden - en kunskapsöversikt (...)* (2015). 2004 utvidgades EU med tio länder och 2007 ytterligare två, bland annat Rumänien och Bulgarien. Dessa två länder tillhör de länder med fattigast befolkning i EU och det är därifrån många av de människor som livnär sig genom tiggeri i Europa och Norden har medborgarskap uppmärksammat Swärd. Den fria rörlighetens möjligheter för EU-migranter att röra sig mellan medlemsländer utan särskilda tillstånd innebär att det är svårt att föra statistik över exakt hur många utsatta människor som befinner sig i Sverige. Genom att se på tillgängliga undersökningar och olika typer av skattningar från myndigheter och andra instanser kan det ha funnits mellan 4000-6000 fattiga EU-migranter i hela Sverige vid ett tillfälle under våren 2014 (ibid.). Av dessa människor är det ett obestämt antal som tigger men gemensamt för dem är att deras situation är utsatt och utmanande menade Swärd.

Diskursen om organiserad brottslighet

Organiserat tiggeri påstås ha kopplingar till kriminella verksamheter som utnyttjar de människor som tigger: en form av organiserad brottslighet. Kopplingen medför vissa associationer och därför är det viktigt att redogöra för vad förståelsen för organiserad brottslighet består av. För att öka kunskapen kring fenomenet undersökte Favarel-Garrigues organiserad brottslighet i artikeln *Competition and Confusion in the Discourse on Organized Crime in Russia* (2003). Syftet med artikeln var att öka förståelsen för hur synen på organiserad brottslighet som fenomen växte fram i Sovjet och post-Sovjet innan den sedan spred sig till västerländsk kontext. Under 90-talet växte diskursen om organiserad brottslighet fram och innefattade tre former: den första var förnekelse av att det existerade sådana kriminella nätverk. Den andra formen var en mer underförstådd förståelse om att det existerade en undre värld av kriminella gäng och särskilt farliga grupper som bidrog till att gemensamt styra samhället. Den tredje formen porträtterade istället hur politiskt starka

grupper utnyttjade och förskingrade staten genom att gå ihop och styra marknaden. Exempelvis påstods fiskmarknaden regleras av en liten grupp politiskt starka individer i en form av *fiskmaffia*. Även om dessa tre former skiljde sig åt byggde de alla på samma grundläggande antagande; existensen av en ekonomisk brottslighet som grundade sig i en dold ekonomisk marknad med koppling till kriminella aktörer (ibid.). Grundantagandet går att se även i påståenden om organiserat tiggeri och gör det mer förståeligt hur de båda fenomenen kan kopplas samman.

Under 1990-talet växte sig privatiseringen starkare i Ryssland och i sin tur fick diskursen om organiserad brottslighet ytterligare kraft då påståenden ökade om grupper som agerade i den undre världen och styrde den ekonomiska marknaden (Favarel-Garrigues, 2003). Bilden av Ryssland och den så kallade maffian spred sig under 90-talet till västvärlden och byggde på en rysk polisiär och medial bild där den organiserade brottsligheten framställdes som existerande. Vid senare granskning av polisens rapporter har det dock inte varit möjligt att bekräfta de utsagor som spreds. I USA publicerades dock artiklar och böcker som byggde på bilden och då spred sig diskursen om organiserad brottslighet till en global nivå utan egentliga bevis. Den globala nivån av organiserad brottslighet framställdes i form av mäktiga länder vars undre värld gemensamt arbetade emot en fiende, det västerländska samhället. Även om det enligt författaren existerade kriminella nätverk i Ryssland är dess utbredning och maktposition svår att utreda på grund av dess natur (ibid.). I en artikel av Schneider & Schneider (2008) som undersökte utvecklingen av kriminalitet och kriminalisering menade de att samma utveckling går att följa även i andra länder exempelvis med yakuzan i Japan och drokarteller i Sydamerika. Diskursen kring organiserad brottslighet kopplas därför idag till dessa starka bilder av onda enheter vars enda syfte är att krossa det ”vackra” samhället som är västvärlden (ibid.).

Korsell (2008) undersökte hur organiserad brottslighet utvecklats i Sverige och menade att det gick att se en försenad men likartad diskursutveckling efter diskussionen om organiserad brottslighet blossade upp i slutet av 2007. Under 2008 presenterade Justitiedepartementet förslag för hur organiserad brottslighet skulle bekämpas i en departementspromemoria med titeln *Nationell mobilisering mot den grova organiserade brottsligheten* (Ds 2008:38). Vilken typ av brottslighet som de syftade på i promemorian definierades inte i texten (Korsell, 2008). Det var fortsatt vagt hur och vilka som innefattades i den organiserade brottsligheten och inte heller vilka grupper som bör fokuseras, dock att den existerade och ska bekämpas var nödvändigt. I promemorian målades organiserad brottslighet upp som ett enhetligt fenomen som agerar på nationell och global nivå. Begreppet nationell hotbild användes vid flertal tillfällen i texten och enligt Korsell (2008) skapades det en koppling, likt hur det i Ryssland diskuterades om en global enhetlig fiende, till en underjordisk rörelse med ett gemensamt befäl. Kopplingen skedde dock utan någon bevisligen bekräftad strukturerad organisering och en del i diskursen om organiserad brottslighet innebar alltså otydliga samband mellan beskrivning av verkligheten och rapporter från verkligheten (ibid.). Liknande otydliga samband går att känna igen från uppsatsens inledning om organiserat tiggeri när Sverigedemokraterna påstår en sak medan rapporter hävdar något annat.

Juridiska förutsättningar

Då kriminalisering förekommer som förslag i förhållande till organiserat tiggeri är även den juridiska kontexten av vikt att redogöra för då det påverkar förståelsen av det som ett eventuellt socialt problem för samhället. I likhet med forskning om organiserat tiggeri finns det ingen lagstiftning än så länge som använder termen för att reglera fenomenet. Istället är det med hjälp av juridiska förutsättningar för närliggande fenomen som dess juridiska kontext ramas in.

Lagstiftning

I Sverige finns det ingen lagstiftning som förbjuder tiggeri som handling. Tiggeri definieras av polisen som att: *utan någon motprestation utbe sig om ekonomiskt understöd*, vilket inte i sig är straffbart eller i övrigt otillåtet enligt svensk lag (Rikspolisstyrelsen, 2014). Tiggeri kan endast begränsas enligt ordningslagen (1993:1617) om personen som tigger agerar hotfullt mot andra människor. Som konstaterat innan består gruppen människor som tigger i dagsläget av största del EU-migranter från andra länder inom EU. Att dessa personer har möjlighet att vistas i Sverige är resultat av den fria rörligheten. Fri rörligheten definieras i EU direktiv 2004/38/EG och gör det möjligt för EU-migranter att resa in och vistas i andra EU-länder, exempelvis Sverige, utan särskilda tillstånd eller krav på försörjning. Sådan vistelse ger grund för skydd och det svenska samhället ska kunna garantera dessa individers säkerhet.

I en artikel av Åström (2015) uppmärksammade författaren hur de individer som reser inom ramen för fri rörlighet endast kan få denna frihet begränsad om deras uppförande utgör ett allvarligt hot mot allmän ordning, säkerhet eller hälsa. Då tiggeri alltså inte ses som brottsligt kan det inte heller ses som grund för att begränsa EU-medborgarnas rörelsefrihet vid dessa handlingar. Det innebär att staten enligt tidigare nämnda EU-direktiv (2004/38/EG) har ett fortsatt ansvar för att säkerställa dessa individers säkerhet och inkludera dem i det svenska skyddsnätet (Åström, 2015). Åström menade att det finns en problematik där lagstiftningen pekar på ett visst ansvar, samtidigt som ansvaret inte tas eftersom samtalet kring den utsatta gruppen istället kommer att hamna på deras brist på arbete och att de därför inte har rätt till socialt skydd i Sverige.

Inte heller att organisera tiggeriet i form av att gemensamt resa eller samordna transport mellan olika platser är brottsligt utifrån svensk lagstiftning skrev Rikspolisstyrelsen i sin Lägesrapport 15 (2014). De menade att tiggeriet på det viset kan vara organiserat men då de människor som tigger inte ingår i brottsliga nätverk kan det inte kategoriseras som organiserad brottslighet. I rapporten uppmärksammades att det kan finnas personer som de facto utnyttjas av kriminella aktörer och kriminell verksamhet men att utnyttjandet redan är reglerat och kriminaliserat under straffbestämmelsen om människohandel.

Straffbestämmelsen kring människohandel definierades i Brottsbalken (1962:700) under kapitlet gällande *Om brott mot frihet och frid*. 2011 gav EU ut ett direktiv (2011/36/EU) där de i begreppet människohandel valde att även inkludera tiggeri i definitionen vilket i sin tur även kommit att inkluderas i Sveriges lagstiftning. Med det menas alltså att de personer eller grupper som eventuellt skulle tvinga någon annan att tigga gör sig skyldiga till brott. De som utnyttjas för att tigga är vid de tillfällen offer för kriminella handlingar och kan därför inte ses som ansvariga för om situationen ses som ett hot mot allmän ordning, säkerhet eller hälsa (RPS Lägesrapport 15, 2014). På så vis kan inte heller deras rörelsefrihet eller rätt till socialt skydd begränsas om de faller offer för människohandelsbrott.

Utifrån den rådande lagstiftningen bör organiserat tiggeri inte vara ett problem för samhället eftersom handlande i form av att organisera och tigga är lagligt, och att utnyttjas av kriminella aktörer är reglerat sedan tidigare och inte grund för begränsningar av människors rättigheter.

Kriminaliseringsdiskursen

Då de juridiska förutsättningarna för organiserat tiggeri inte visar några konkreta brister som leder till problem för samhället är det relevant att diskutera förståelsen av *kriminalisering* som verktyg eftersom att det presenteras som lösning för organiserat tiggeri. Den första texten som applicerade ett kriminologiskt perspektiv på brott och kriminalisering var Beccarias *Essay on Crimes and Punishment* utgiven 1764. Texten argumenterade för att människor utförde vissa handlingar som var brott då de var *skadliga mot samhället* och vissa handlingar som var synd då de innebar en *kränkning mot Gud* (Schneider & Schneider, 2008). Då brott utfördes skulle

det finnas en adekvat straffskala i proportion till personens handling vilket innebar en *kriminalisering* av handlingen. *Kriminalisering* innebär en process där handlingar bedöms som brottsliga och de människor som utför dem kan straffas. Under 1800-talet ägde det darwinistiska perspektivet diskursen genom att lägga fokus på genetiska faktorer som grund, en medfödd kriminalisering. Exempelvis målades sydtalienska män upp som att ha en genetiskt grundad tendens till vrede, ilska, alkoholism vilket innebar att de i princip föddes till att bli kriminella (ibid.).

Under 1900-talet ifrågasattes den biologiska faktorn i större utsträckning där även sociala och institutionella faktorer i samhället började kopplas till *kriminalisering*. Foucault blev betydelsefull för diskursen med boken *Discipline and Punish* (1977), i vilken han uppmärksammade hur det franska rättssystemet med dess övervakning och kategorisering av människor som kriminella i sin tur producerade ytterligare brottslighet genom ökad *kriminalisering* av beteenden. De människor som hamnat inom systemet ansåg författaren döms till att återfalla in i det på grund av dess utformning där de lär sig beteenden som sedan leder till ytterligare kriminalitet. Trots att akademiker i studier uppmärksammat hur rättssystemet bidrar till *kriminalisering* har de samtidigt belyst hur samhällets medborgare fortsatt krävt att förövare får hårda straff. Ett krav på kriminalisering för att skipa rättvisa i relation till brottets offer och familj som drabbats (Schneider & Schneider, 2008).

I en studie om brottslighet uppmärksammade Simon (2007) att synen på kriminella påverkats av en ökad individualisering på global nivå där kriminalisering även kommit att kopplas till individen och dennes ansvarstagande. Författaren menade att människor i större grad än förr *kriminaliserats* beroende på hur de väljer att ta ansvar för sin situation och sin rehabilitering i samband med brott, istället för det ursprungliga brottet. I samhällen där de sociala skyddsnetten är svaga bidrar den formen av *kriminalisering* till en ökad osäkerhet för de människor som är mest utsatta. De förväntas då kunna ta ansvar för sin situation själva och annars ses de som förtjänta att straffas. Författaren menade att i samhällen med omfattande individualistiska lösningar skapas det en rädsla för utsatthet då det ökar risken för att personer placeras i facket av människor som inte anses ta ansvar för sin egen ekonomiska stabilitet och därför förtjänar straff (ibid.).

Social kontext

Oavsett samhälle existerar sociala problem i form av utsatthet och beroende på den historiska kontexten har ansvaret för att stödja dessa människor hamnat på olika aktörer. För att öka förståelsen för organiserat tiggeri är det relevant att förstå hur ansvaret för sociala frågor ser ut på nationell och EU-nivå då det påverkar i vilken omfattning organiserat tiggeri kan beskrivas som ett problem på olika nivåer.

Socialt ansvar på nationell nivå

I en nationell kontext faller utmaningen med organiserat tiggeri inom ramen för socialt arbete då det relaterar till utsatta människor i samhället. Socialt arbete och socialtjänsten har under 1900-talet växt fram till att bli den ansvariga enheten för att bemöta samhällets utsatta medborgare och bidra med de insatser som de enligt lag haft rätt till (Meeuwisse, 2006). Den hjälp som samhället kunde bidra med föll innan 1982 under ett antal lagar i form av barnavårdslagen, nykterhetsvårdslagen och socialhjälpslagen men kom därefter att ersättas med den mer omfattande Socialtjänstlagen (2001:453) som är gällande vid aktuell tidpunkt.

Utgångspunkten för samhällets sociala ansvar artikuleras i Socialtjänstlagens portalparagraf (ibid, kap 1) som konstaterar att samhällets socialtjänst skall främja människornas ekonomiska och sociala trygghet, jämlikhet i levnadsvillkor och aktiva deltagande i samhällslivet. Vidare beskriver kapitlet att socialtjänsten ska inriktas, under hänsynstagande för människans ansvar för sin och andras sociala situation, på att frigöra och

utveckla enskilda och grupper egna resurser. Till det ska hela verksamheten byggas på respekt för människornas självbestämmande och integritet. För att utveckla omfattningen för socialtjänstens ansvar beskrivs det i kapitel 2 av lagen (ibid.) att varje kommun ansvarar för att de personer som vistas i den erbjuds det stöd och hjälp som de behöver. Lagen erbjuder alltså en viss omfattning av stöd och insatser till utsatta människor och det gäller samtliga personer som vistas i kommunen. Stödets generositet beror dock på det politiska klimatet i samhället där resursfördelningen till socialtjänsten sett olika ut över åren. En strömning som gått att identifiera under 2000-talet har varit en åtstramning av omfattningen av stöd och även möjligheten att ta del av stödet har begränsats (Rauch, 2007).

EU:s sociala ansvar

Organiserat tiggeri är ett fenomen som kopplas till organiserad brottslighet och gränsöverskridande problematik med människor från olika EU-länder (Svärd, 2015). För att förstå hur EU förhåller sig till frågan om organiserat tiggeri är det därför relevant att diskutera *EU:s sociala ansvar*. EU inledde under 80-talet en stor omvandling med syfte att öka ekonomisk och politisk status världen över genom att skapa en stark inre marknad och en spontan fri rörlighet för personer. 1985 slöts Schengenavtalet som syftade till att avskaffa gränskontrollerna för människor inom området som vid tillfället innefattade Belgien, Frankrike, Holland, Luxemburg och Västtyskland (Hansen, 2008).

Tanken om fri rörlighet grundade sig i förståelsen av att globala problem och dess lösningar ligger i en gemensam marknad för både människor och kapital. Det ursprungliga perspektivet på socialt ansvar inom EU uppmärksammade hur en transnationell politik skulle bidra till att tackla de ökade utmaningar som ställdes i Europa, en så kallad europeisering av politiken (Hansen, 2008). Även om det från början var tal om samarbete mellan länderna som ingick i avtalet kom det istället att handla om en form av de minsta gemensamma nämnarnas politik. Det innebar att länderna konkurrerade om vilka som kunde vara mest restriktiva för att slippa ta störst ansvar i frågor som exempelvis asylpolitiken (ibid.).

Delanty undersökte i en studie (2008) hur europeiseringen av politiken påverkade EU:s medlemsländer i förhållande till sociala frågor. Forskaren uppmärksammade hur EU i förhållande till sociala frågor även kan framställas utifrån två ytterligare perspektiv utöver den positiva transnationella politiken. Ena perspektivet framställde europeiseringen som en fråga om att påverka synen på socialpolitiska rättigheter i medlemsländerna. EU företräder då en neoliberalistisk politik och europeiseringen har till syfte att demokratisera det sociala fältet i medlemsländerna med neoliberalistiska ideal. Effekten blir en bild av en större europeisk nation med gemensam politik och gemensamma gränser som ska skyddas, men där dess medborgare ha ett eget ansvar för sin situation. Det sista perspektivet menade forskaren uppmärksammade hur EU:s inflytande inte enbart är en fråga om politisk, ekonomisk eller social inverkan. EU:s politik kan också bidra till en förändring av människosyn och syn på sociala rättigheter och jämlikhet världen över.

Delanty problematiserade vidare kring frågan med avstamp från det tredje perspektivet av EU och dess konsekvenser. Forskaren menade att dess ökade inflytande fått konsekvenser i form av exempelvis anti-EU-politik, problematisk syn på fria gränser mellan länder och populistisk nationalistisk politik. Följden blir ett ifrågasättande av EU:s roll i politiken och bidrar till att skapa en diskurs med grund i *osäkerhet*. Osäkerheten tar sig uttryck i form av rädsla för att den sociala ordningen i samhället ska ruckas och problemformuleringar handlar då om hur nationernas egna resurser i form av välfärd, arbeten och kultur ska skyddas. Eftersom EU fått en större socialpolitisk roll menade forskaren att enskilda stater främjar sig från det egna ansvaret för sociala problem eftersom problemet anses existera över gränser, vilket påverkar ländernas känsla av solidaritet negativt. Forskaren uppmärksammade hur utvecklingen då går mot en bristande känsla av solidaritet både inom Europa men också inom

landet. Istället för ett solidariskt och gemensamt ansvar för social rättvisa blir varje individ ansvarig enbart för att den själv klarar sig i samhället och resultatet blir att ingen vill ta ansvar för de sociala problemen (ibid.). En sådan effekt skulle också påverka ett fenomen som organiserat tiggeri eftersom det relaterar till en gränsöverskridande utmaning med människor som tigger som kommer från olika europeiska länder. Forskaren menade även att mer främlingsfientliga attityder växer fram och normaliseras vilket förändrar människosynen gällande vilka individer som förtjänar stöd i samhället, något som även det påverkar de människor som tigger.

Socialtjänstens ansvar i förhållande till EU

Även det sociala arbetet i Sverige påverkas av faktorer som ligger utanför den nationella nivån och organiserat tiggeri är ett exempel på fenomen som diskuteras utifrån både nationell och global kontext. Den svenska socialtjänsten påverkas av globala aktörer som FN:s och dess Deklaration om de mänskliga rättigheterna (United Nations, 2009) samt Europeiska Unionens lagstiftning som möjliggör fri rörlighet inom Europa. Då det existerar lagstiftning som möjliggör för människor att vistas i länder utan att vara medborgare eller ha särskilda tillstånd kan det vissa gånger göra situationen mer komplex. Komplexiteten är närvarande i frågan om organiserat tiggeri och att för att förstå den mer är det relevant att förstå hur socialtjänstens ansvar i globala frågor på EU-nivå formuleras i dagsläget.

När det gäller utländska medborgare som söker asyl eller uppehållstillstånd ges oftast ekonomiskt bistånd genom Migrationsverket, däremot när det kommer till medborgare inom EU-området ligger ansvaret hos socialtjänsten. Socialstyrelsen publicerade 2008 rapporten *Rätten till socialt bistånd för medborgare inom EU/EES-området – en vägledning* med syfte att ge riktlinjer för socialtjänstens ansvar. I dokumentet hänvisas till EU-rättens princip om likabehandling vilket innebär att en EU-migranter som bedöms ha uppehållsrätt i Sverige har rätt till socialt bistånd och andra sociala förmåner på samma villkor som svenska medborgare. Bedömningen om personen har uppehållsrätt i Sverige görs utifrån om hen är ekonomiskt aktiv i form av arbete på den svenska arbetsmarknaden. Om inte personen är aktiv kan den ha rätt till socialt bistånd ifall den har tillräckligt med tillgångar för sin försörjning samt en heltäckande sjukförsäkring som gäller i Sverige, i denna grupp kan exempelvis pensionärer, turister och studenter falla in (ibid.). Om en person inte bedöms ha hemvist i en kommun alternativt inte ha rätt till uppehållstillstånd då de sökt sig till Sverige utan realistiska möjligheter att ta sig in på den svenska arbetsmarknaden har dessa personer rätt till bistånd för att avhjälpa en akut nödsituation. Biståndet kan vara enstaka fall av mat, logi eller hemresa till sin hemkommun och vad som är nödvändig hjälp måste socialtjänsten bedöma i varje enskilt fall. Det är utifrån dessa förutsättningar som socialtjänsten bemöter de människor som organiserat tiggeri relaterar till som många gånger inte har en realistisk möjlighet att ta sig in på den svenska arbetsmarknaden.

Politisk kontext

Organiserat tiggeri uppmärksammas som en fråga av politiska partier, främst Sverigedemokraterna och Moderaterna. Vilka politiska inriktningar som är närvarande i samhället och ansetts som passande för att lösa samhällets utmaningar har varierat historiskt sett. Politikens närvaro gör det relevant att diskutera vilka politiska inriktningar och begrepp som är aktuella för att förstå och framställa organiserat tiggeri på olika sätt.

Politiska perspektiv

Det första politiska perspektivet som går att förstå organiserat tiggeri med är *individualism*, med grund i *neoliberalismen* som teori. Inom den neoliberal teorin ses världen utifrån marknadens glasögon vilket påverkar hur sociala fenomen som organiserat tiggeri konstrueras

både till dess problematik och till dess lösningar (Dixon, 2012). Neoliberalismen grundar sig i en världsåskådning som bygger på människans agens i ett samhälle fritt från begränsningar från andra, en fri individ vars konstanta syfte grundar sig i sitt egenintresse att öka det materiella välståndet. Människan är i perspektivet en pragmatisk varelse som endast tar beslut utifrån ett beräknande konsekvenstänkande där kostnad och vinst står till grund för samtliga beslut (Formuzis, 1978).

Ur teorin växer *individualism* fram som politiskt perspektiv där sociala fenomen går att förklara och lösa med grund i individens psyke (Dixon, 2012). Individualismen innebär att en möjlig förklaring till organiserat tiggeri beror på att de människor som befinner sig i en sådan situation har hamnat där med grund i deras egna ambitioner, mål och drömmar. I förklaringen inkluderas även en moralisering där dessa individer anses ha ett eget ansvar för att göra en bedömning av konsekvenserna gällande sitt eget handlade i vardagen. Med en individualistisk förklaring kan de personer som väljer att åka till Sverige för att tigga inte räkna med samhällets stöd eftersom de själva valt sin utsatthet (ibid.).

Ett annat perspektiv för att förstå socialpolitiska utmaningar och lösningar är *kollektivism* som istället bygger på principen om solidaritet och människor som ett större kollektiv. Inom perspektivet ses sociala problem som en kollektiv utmaning gällande både risk och belöning och där hela samhällets utveckling och välfärd sätts som prioritet (Frericks, 2014). När det uppstår utmaningar i samhället anses människor behöva dela på ansvaret som ett kollektiv. Genom kollektivism menar perspektivet att det är möjligt att sprida ansvaret till en större grupp människor än bara de som är drabbade i situationen. Även inom kollektivismen är marknaden nödvändig för samhällets utveckling men människan ska inte vara beroende av den för att överleva. Istället för att stå som enskild enhet i förhållande till marknaden ska människan ingå i ett större kollektiv där personer ska kunna klara sig även utanför marknaden genom solidariska insatser. Det vill säga även om en person tigger för att överleva ska den kunna ta del av samhällets stöd genom att andra grupper i samhället solidariskt delar med sig av sina tillgångar (ibid.).

Den socialdemokratiska välfärdsmodellen, som skandinaviska länder varit exempel på, har i sin socialpolitik haft en kollektivistisk inriktning där människor haft rätt till stöd även om de inte alltid varit tillgängliga för arbetsmarknaden. Även om en person inte arbetat har den varit garanterad en viss pension, och visst stöd, om än lägre än för de som har arbetat (Frericks, 2014). Genom en politik som omfördelar tillgångar i samhället i form av skatter och bidrag delar de människor som har större tillgångar med sig till de med mindre för att skapa en mer jämlik nivå i det större kollektivet som är Sverige. I en kollektivistisk politik får staten då ett större ansvar eftersom de blir ansvariga för att reglera samhällets insatser för att skapa social rättvisa. Sverige har fortfarande ett antal kollektivistiska strukturer i form av omfördelningspolitik och utbyggd offentlig verksamhet. *Kollektivismens* fortsatta förekomst i samhällsbilden baserar sig dock i medborgarnas solidariska vilja att betala skatt, ta ansvar för problem utanför sig själva och stötta de mest utsatta i samhället (Åberg, 2012).

För att förstå hur dessa två perspektiv kan skapa olika förståelse av organiserat tiggeri är det relevant att uppmärksamma hur ett liknande fenomen formats i förhållande till perspektiven. Fairclough (2003) granskade begreppet *politisk korrekthet* utifrån ett diskursanalytiskt perspektiv för att förstå hur begreppet fick fäste i samhällsdebatten och att omgående starkt förknippas med en viss politisk inriktning. Politisk korrekthet användes i samhällsdebatten för att beskriva ett fenomen där människor ville undvika användningen av ord och begrepp som kränkte vissa grupper i samhället, en form av solidarisk handling. Även om fenomenet i sig inte var politiskt bundet användes en retorik som syftade på samhällets ansvar för att förbättra situationen för människor som var utsatta. Politisk korrekthet som fenomen fick dock motstånd i form av grupperingar som aktivt tog ställning mot utvecklingen. Motståndet valde att fokusera på människans yttrandefrihet och individuella

rättigheter att säga vad dem vill, vilket skapade ett avstånd mellan konceptet individualism och politisk korrekthet (ibid.). Dessa motståndare använde fortsatt begreppet som ett verktyg för att beskriva den grupp människor som stod allra längst åt andra sidan debatten och uppmålade i ett negativt ljus de kollektivistiska grupperna och deras politik. På så vis blev diskussionen om politisk korrekthet inte en diskussion om sakfrågan utan istället en fråga om politisk inriktning. Beroende på vilket politiskt perspektiv som har tolkningsföreträde i samhället kommer synen på politisk korrekthet i allmänhetens ögon att påverkas. I det nutida samhället är en politik med fokus på individualitet och människans friheter ett starkt perspektiv vilket innebär att politisk korrekthet kom att ses som ett motstånd mot den rådande politiken och därför som ett problematiskt begrepp (ibid.).

Politiska begrepp

Det finns även ett antal politiska begrepp som förekommer i svensk kontext som förekommer i förhållande till sociala utmaningar som organiserat tiggeri. *Arbetslinjen* har varit ett centralt begrepp sedan 1900-talet och begreppet syftar till hur staten bidrar med stöd till individer i en utsatt situation, exempelvis fattigdom och anslutet tiggeri, genom aktiva åtgärder som erbjudande av arbete eller liknande sysselsättning (Junestav, 2004). Vid användningen av *arbetslinjen* har det funnits olika strömningar där tre perspektiv varit särskilt starka: *kontroll och disciplinering*, *självhjälp och uppfostran* samt *rättighetsperspektivet*. Det första perspektivet syftar på individens ansvar eller skyldighet till självförsörjning och i sin tur till samhället. De individer som bidrar till samhället ska i sin tur få hjälp från samhället och om individer väljer att inte bidra förlorar de även sin rätt till bidrag (ibid.). Perspektivet *självhjälp och uppfostran* lägger vikt istället vid samhällets ansvar för hjälp till självhjälp. Samhällets uppdrag blir att erbjuda insatser som uppfostrar medborgarna till att bli goda självständiga och arbetande medborgare. *Rättighetsperspektivet* trycker istället på medborgarnas sociala rättigheter och deras rätt att ta del av välfärdens resurser. I detta avseende sågs arbete som en social rättighet där staten skulle erbjuda arbetsmöjligheter för dess medborgare och om inte erbjuda stöd vid de tillfällen individer inte hade arbete eller var i en utsatt situation. I perspektivet var individen mindre beroende av arbetsmarknaden medan i kontroll- och disciplineringsperspektivet var förhållandet motsatt; där stod individen i skuld till arbetsmarknaden och staten i sin tur (ibid.). Sedan 1980- och 90-talen har *arbetslinjen* varit starkt förknippat med kontroll- och disciplineringsperspektivet med ökad individualisering och ökade marknadslösningar vilket binder individen starkare till marknaden (Dahlstedt, 2009). Med perspektivets ökade inflytande har medborgarna fått ett större eget ansvar samt skyldigheter för att få tillgång till samhällets välfärdssystem.

Folkhemsbegreppet är ytterligare ett begrepp som förekommit i förhållande till sociala utmaningar i det svenska samhället. Sverigedemokraterna har det senaste decenniet återinfört begreppet i svensk politik (Bolin, 2012) och de har då refererat till den förstärkning av det sociala skydds nätet som skedde i Sverige under ledning av Per-Albin Hansson, ett Sverige som enligt Sverigedemokraterna var starkt och där ingen var utsatt eller fattig. I folkhemmet fick alla stöd och det fanns en påstådd stolthet över nationen, tills invandringen förändrade samhället menade Sverigedemokraterna (Kiiskinen & Saveljeff, 2010). I *folkhemsbegreppet* är den så kallade gatubilden av vikt där utsatta människor inte ska existera ute i samhället utan om de behöver stöd ska socialtjänsten vara den institution de vänder sig till. I den nutida förståelsen av folkhemsbegreppet är social kontroll ett verktyg för förändring, om de sociala problem som existerar ute på gatorna försvinner kommer samhället att bli mindre osäkert vilket i sin tur leder till en positiv samhällsutveckling. I Sverigedemokraternas begreppsanvändning tillkommer en snäv definition av vilka som anses vara det folk som tillhör folkhemmet, en definition knuten till etnicitet. De som tillhör folkhemmet är svenska medborgare som har rätt till välfärd, medan andra förväntas vara tacksamma om de får ta del

av någon form av stöd (ibid.).

Medial kontext

För att förstå vikten av att granska massmedias bidrag till framställningen av organiserat tiggeri är det relevantt att redogöra för den mediala kontexten som fenomenet existerar inom. Avsnittet syftar till att öka läsarens förståelse för medias förutsättningar i relation till samhället och dess roll i förhållande till sociala fenomen som organiserat tiggeri.

Media och officiella diskursen om organiserat tiggeri

Genom att framställa och förmedla nyheter och kunskap bidrar media till att ge människor större möjlighet att förstå sig själva i ett större sammanhang än i bara deras närområde (Bruhn & Jensen, 2009; Strömbäck, 2009). Medias roll i samhällsstrukturen är politiskt rotat där det över åren genomförts ett antal pressutredningar med uppgift att granska institutionens uppdrag. 2006 presenterades den senaste utredningen som lyfte fram tre viktiga uppgifter som media ansvarar för i samhället: Information om vad som händer i samhället, granskning och kontroll av olika makthavare samt forum för debatt där aktuella samhällsdiskussioner ska möjliggöras (Hadenius, Weibull & Wadbring, 2012; Strömbäck, 2009).

Genom att dessa aktörer väljer att uppmärksamma eller ignorera vissa frågor kan media med stor makt påverka hur svaga grupper behandlas och samhällsklimatet påverkas som följd. Beroende på vilka sociala problem som uppmärksammas och anses vara prioritet att hantera påverkas även samtliga samhällsområden som då förväntas ta ansvar i frågan (Jamrozik & Nocella, 1998; Strömbäck, 2009). Då media påverkar samhället är det viktigt att granska och diskutera vilken form av kunskap som förmedlas för att förstå samhällets utveckling och syn på olika fenomen (ibid.).

När samhället inte har utrymme att hantera samtliga eventuella problem som kan konstrueras, sker det en konkurrens mellan olika definitioner av sociala problem och dess lösningar. Inom vissa arenor exempelvis den politiska eller mediala finns det olika intressen där vissa frågor anses vara av större vikt och det blir en strategisk kamp för vilka som ska diskuteras (Loseke, 2003; Fairclough 1995). För att aktörer ska få resurser att arbeta med en viss fråga krävs det att frågan ses som relevant krävs det att exempelvis organiserat tiggeri framställs som av intresse för samhället (Fairclough, 1995; Strömbäck, 2009). Samtliga arenor och aktörer påverkar även varandra för att gemensamt bidra till framställningen av vad som är ett intressant socialt problem i samhället (Fairclough, 1995; Hacking, 2000; Loseke, 2003). Hur dessa arenor och aktörer påverkar varandra och sociala problem skiljer sig dock mellan olika forskare, Fairclough (1995) hävdade att det existerar en kamp mellan områden där dess aktörer kämpar för att få tolkningsutrymme och konstruera de sociala problemen utifrån sitt område. Medan Foucault (Nilsson, 2008) istället uppmärksammade att arenor och aktörer samtliga påverkar de sociala problemen på olika vis och gemensamt framställer och konstruerar dem, vilket är den utgångspunkt som studiens analys grundar sig i.

Trots att media påverkas av andra områden och framställer vissa fenomen som mer eller mindre intressanta hävdar de gärna att de förmedlar en informationskanal där människor ges möjlighet att objektivt utvärdera, bekräfta eller förneka den så kallade sanningen om samhället (McMullan, 2006; Nilsson, 2008). Foucault (2002) menade då att media bidrar till att konstruera *officiella diskurser* i det avseende att de riktar sig mot allmänheten som publik och att få dem att enas om en viss förståelse. Media bidrar alltså till att förmedla en *officiell diskurs* om organiserat tiggeri till allmänheten: Hur organiserat tiggeri är ett problem och hur det kan lösas, hur det är accepterat att uttrycka sig och vilken form av utsagor som kan anses vara relevanta (McMullan, 2006).

Mänsklig kontext

När organiserat tiggeri diskuteras relaterar det till en mänsklig kontext där människor som tigger påverkas vilket gör det relevant att redogöra för den förståelse som förekommer i samhället om gruppen. Det är också relevant att diskutera attityder som förekommer i relation till organiserat tiggeri eftersom det påverkar den mänskliga kontexten samt framställningen av fenomenet. Attityderna som uppmärksammas har sin grund i två olika aspekter av organiserat tiggeri: dels i dess koppling till utsatthet i form av fattigdom och dels i dess koppling till den romska etniciteten.

Människorna som tigger

Människor som tigger har förekommit och diskuterats länge dock har dess innehåll skiftat beroende på den historiska och geografiska kontexten. Av den orsaken är det för studiens syfte relevant att diskutera hur diskursen beskrivs. Hansson (2015) har i en artikel diskuterat tiggardiskursens innehåll främst utifrån Stockholms invånare där bilden av den stereotypa tiggaren anses vara: man/kvinna från Rumänien med romsk etnicitet, samarbetar med andra tiggare, rör sig i det offentliga rummet samt pratar ett språk som informanterna inte förstår. Diskursen menade författaren byggde på en bild av ett Sverige som förändrats från det så kallade folkhemmets tid, när inte ansågs existera fattigdom, tills idag där människor är fattiga i större utsträckning och därför drivs till att tigga. Till skillnad från tidigare då tiggaren var en enskild svensk utsatt medborgare är dessa EU-migranter okända och människor har mer tvivel för att skänka pengar till dem eftersom de inte vet var pengarna hamnar (ibid.). Till tiggardiskursen kopplas även bristande kunskap i samhället gällande dessa människors situation, levnadsförhållanden och vilket ansvar samhället har för gruppen (Hansson, 2015; Åström, 2015).

Attityder med koppling till fattigdom

De människor som tigger är en utsatt grupp i samhället och beroende på vilka attityder som förekommer behandlas dem olika. Genom att presentera olika attityder som existerar är det möjligt att få en bättre förståelse för hur människor förhåller sig till de människor som tigger och även organiserat tiggeri. En attityd som förekommer i relation till fattigdom och de människor som tigger är utifrån begreppet *ovärdiga fattiga*. Med grund i *individualismen* (Dixon, 2012) används begreppet för att skilja på vilka människor som har rätt till samhällets stöd. *Värdiga fattiga* har hamnat i situationen utifrån faktorer utanför deras kontroll exempelvis ålder eller fysisk funktionsnedsättning och de har rätt till stöd från samhället eftersom de hade arbetat om de kunnat. De *ovärdiga* däremot har endast sig själva att skylla då de genom att förändra sina tankesätt, drömmar och mål skulle slippa tigga. För att driva dessa människor mot den ideala människoformen förklarar individualismen lösningen som en fråga om incitament, där *de ovärdiga* förtjänar en utsatt situation eftersom det uppmuntrar ambition och motivation till att bli en bättre arbetstagare (Katz & Berkowitz, 1994).

I Europa har inslaget av individualistiska lösningar inom politiken ökat de senaste decennierna (Delanty, 2008). Eftersom att världen blivit mer global påverkas svensk politik även av andra länders problemformuleringar (Hansen, 2008) vilket innebär att det är relevant att belysa hur attityder kring *ovärdiga fattiga* fått ökad plats problemformuleringar i ett annat inflytelserikt land inom EU. Wiggan (2012) undersökte hur koalitionsregeringen i Storbritannien angrep arbetslöshetsfrågan utifrån individualistiska lösningar. I artikeln uppmärksammade forskaren hur regeringen i de dokument som granskats lagt fokus på hur individens så kallade *worklessness* och bidragsberoende ligger till grund för fattigdomsfrågan som existerar i Storbritannien. En fattigdom och arbetslöshetssituation som inte hade existerat om inte de enskilda individerna gjort dåliga val och betett sig på ett sätt som satt dem i situationen. Regeringen menar att ett omfattande socialförsäkringssystem är ineffektivt och

istället förstärker sociala problem då de tillåter människor att göra dåliga val vilket leder till extrema konsekvenser för individen och dess familj (ibid.). Välfärdssystemet ska istället vara byggt på konkurrens där människor ska ha incitament att arbeta och ta sig in i samhället, har en person inte anställning spelar hen inte ut sin fulla roll i samhället. Wiggan menade på att Storbritanniens koalitionsregerings formuleringar, problematisering och vidare hur de omdefinierar begrepp visar på hur de som aktör bidrar till förändrade attityder kring utsatta människor. Utvecklingen är ett exempel på hur en aktör kan styra den politiska riktningen och attityder åt ett håll som gynnar en viss diskurs (Fairclough, 2010), i detta fall den individualistiska.

Ytterligare en artikel som uppmärksammar attityder som påverkar organiserat tiggeri är Appelbaums studie *The influence of Perceived Deservingness on Policy Decisions Regarding Aid to the Poor* (2001) som undersökte i vilken omfattning människor ansåg att gruppen fattiga förtjänade samhällets stöd. Studien byggde på två enkätundersökningar, med 225 respektive 960 deltagande. Resultatet gav ett antal slutsatser: främst att de människor som deltog gjorde skillnad på gruppen fattiga utifrån om de ansåg att individerna förtjänade sin situation eller inte. Resultaten visade på att de ovärdiga fattiga ansågs vara ansvariga för sin egen fattigdom i större utsträckning än de värdiga. Slutligen rekommenderade informanterna också i större utsträckning stöd till gruppen värdiga fattiga än till de ovärdiga fattiga som förväntades klara av sin situation själva. I slutdiskussionen uppmärksammade författaren hur liberal politik och individualistiska lösningar bidrar till attityder där människor skiljer på vilka människor som förtjänar samhällets stöd. Eftersom individuella lösningar blivit mer vanliga inom svensk politik (Dahlstedt, 2009) är studien relevant för svensk kontext och organiserat tiggeri då de människor som relateras till faller inom ramen för gruppen fattiga (Svärd, 2015).

En annan form av attityder som förekommer i förhållande till utsatta människor och därmed de människor som tigger uppmärksammade Lister i sin artikel *Power, not pity* (2013). Författaren beskrev hur ett alternativt etiskt perspektiv med tillhörande attityder växt fram kring mänskliga rättigheter. Sedan individualismen trätt in och slagit rot inom den politiska världen har sociala rättigheter blivit utmanade både i dess form och i dess existens skrev författaren. I en värld med en stark marknad är diskursen om mänskliga rättigheter i förhållande till utsatthet viktig då den uppmärksammar behovet av starka sociala rättigheter som möjliggör för individen att stå utanför marknaden (ibid.). Det senaste decenniet har det växt fram en rörelse som förespråkar social rättvisa och mänskliga rättigheter för att utmana bilden om fattigdom och de människor som lever i den. För att arbeta mot fattigdom och frågor som organiserat tiggeri bör det ske på ekonomiskt plan men också i form av attityder gällande synen på gruppen och hur människor, politiker och media pratar om frågan. Genom att lägga fokus på hur rättigheter skapar relationer, maktpositioner, attityder och ansvarsfördelning kan perspektiv vara ett verktyg. Utifrån ett etiskt perspektiv uppmärksamma och förändra maktbalansen och de skambeläggande attityder som i dagsläget står nära anslutet till grupper utsatta för fattigdom (ibid.). Författaren hävdade i slutet av artikeln att en diskurs om etiska mänskliga rättigheter har en stark symbolisk, mobiliserande och stärkande funktion då det påverkar attityder i samhället även om dess effektivitet i arbetet mot fattigdom än så länge inte är bevisad.

Attityder med koppling till romsk etnicitet

En annan attityd som förekommer i relation till organiserat tiggeri är *antiziganism*, det vill säga rasism särskilt riktad mot romer, då de människor som tigger kopplas till romsk etnicitet. I en artikel av Erjavec (2001) syftade författaren till att belysa hur media representerade diskrimineringen mot romer med Slovenien som fallexempel. Romer som grupp anses vara bland de mest hotade i Europa och de har fortfarande bristande sociala, politiska och lagliga rättigheter i många länder. Författaren uppmärksammade att media i Slovenien, men också i

Bulgarien och Rumänien, använde sig av nedvärderande och diskriminerande retorik som byggde på stereotypa bilder av romer som främst kriminella individer. I ett Europa där gränserna blivit mindre tydliga som följd av den Europeiska Unionens lagstiftning har gruppen romer tenderat att hamna i en ideologisk rävsax. Det innebar att i länder som exempelvis Slovenien har de inte blivit accepterade som minoritet, med samma rättigheter som andra minoriteter i landet. Samtidigt har gruppen tillskrivits stereotypa identiteter som kriminella kringresande, kriminella *zigenare* (ibid.). De har alltså tvingats på en stark identitet som minoritet samtidigt som de inte fått rättigheter utifrån den. I artikeln uppmärksammade författaren hur den slovenska staten hindrat romska medborgare att flytta in i egna hem utan skäligen orsaker och trots dessa fall av begränsningar mot deras medborgerliga rättigheter har media och allmänheten inte opponerat sig. En del i diskursen kring romer var också en politisk problem- och lösningsmodell som grundat sig i att samhällen ska lösa situationen *för romer* istället för i samråd med gruppen. Problematiken för gruppen konstruerades utifrån perspektivet att dess aktörer är passiva objekt och att samhället ska lösa deras situation för dem utan att de många gånger får komma till tals själva (Schneeweis, 2009) vilket är ett exempel på den form av diskriminering och attityder som är knuten till gruppen.

Anslutet till gruppen är även den politiska utveckling som skett i Europa under de senaste åren. Stödet för högerradikala partier har ökat och anti-rom attityder är starkare i dessa grupper menade Vidra & Fox (2014) som i en artikel granskat *antiziganism* i Ungersk media. I artikeln lyfte författarna hur det högerradikala partiet Jobbik efter ett mord i staden Olaszliszka i Ungern 2006 framställde situationen som en del av vad de kallade *zigenarbrott* vilket förändrade den politiska debatten i landet. Författarna menade att en *antiziganistisk* attitydförändring skett där romer i större omfattning framställs som en grupp i samhället särskilt ansvariga för sociala problem. I artikeln lyfte författarna hur både vänster- och högerradikala grupper kommit till att diskutera problem utifrån romer som grupp. Även om sidorna uttrycker sig på olika vis är romer fortfarande en del i problemformuleringen (ibid.). Författarna var tydliga med att det gällde för Ungern och att de starka anti-romattityderna kunnat få fäste på grund av att den allmänna opinionen redan lutat åt det hållet men påpekade att även i länder med mindre högerradikal ton lär denna form av attitydförändring skett om så i mindre radikal skala. Tillsammans skapar dessa attityder en *antiziganismdiskurs* som påverkar människor med romsk etnicitet i Europa och Sverige.

3. TEORETISK RAM

Eftersom uppsatsens samtliga delar utformats utifrån vissa teoretiska grundantaganden är det direkt nödvändigt att förstå den ram som omsluter studien. Genom att redogöra för teoretiska perspektiv och begrepp är kapitlets syfte att begripliggöra uppsatsens innehåll och analys.

Socialkonstruktionismen

För att förstå uppsatsens analys och slutsatser är det relevant att ha förståelse för dess teoretiska grund. Både studien och den diskursanalytiska metoden grundar sig i samma teoretiska startpunkt gällande sociala fenomen och problem; att de är till viss del socialt konstruerade. Med det menas att fenomen som organiserat tiggeri kan skapas på olika vis beroende på dess historiska, geografiska och lokala kontext, beroende på hur samhället, grupper eller individer ramar in det (Berger, Luckmann & Olsson, 2011: Burr, 2003). Det samma gäller forskning utifrån socialkonstruktionismen då varje forskare tolkar och i sin tur skapar en egen förståelse av teorin, kan dess innehåll till viss del skilja sig åt. Även om studiens grund är sin egen, eller forskarens egen, delar den samtidigt vissa typiska karaktärsdrag med övriga socialkonstruktionistiska teoretiska perspektiv (Burr, 2003).

Ett inom forskning starkt cementerat perspektiv på kunskap är att den bygger på olika former av mätbara data som förklarar världen utifrån en objektiv observation, vilket

förekommer i olika forskningsformer exempelvis som *positivism*. Med *positivismens* glasögon existerar det lagar som skapar förutsättningarna för fenomen och som ramar in deras existens och uppkomst, syftet med forskningen blir som konsekvens att leta efter och formulera dessa lagar (Bryman, 2011). Socialkonstruktionismens syfte är ett annat då teorin förklarar kunskap som skiftande utifrån kontext och också föränderlig. Kunskap innebär i teorin att människor förstår världen på olika vis beroende på deras förutsättningar och livssituation. Genom att ifrågasätta människors förståelse av omvärlden kan teorin bidra till att möjliggöra ytterligare definitioner och förklaringar. Syftet blir istället att *öka medvetenheten* kring ett fenomen för att generera ytterligare kunskap i form av förståelse (Börjesson & Palmblad, 2007; Hacking, 2000).

Burr (2003) använder sig av fyra premisser för att förklara grunden i socialkonstruktionismen och bidrar till att rama in den teoretiska startpunkten för studien. Den första är att teorin grundar sig i ett *kritiskt förhållningssätt* gentemot hur människor förstår sig själva, världen omkring sig och de fenomen, exempelvis organiserat tiggeri, som existerar inom den. Utgångspunkten är att världen kategoriseras i olika grupperingar vilket genererar en viss kunskap som i sin tur förs vidare i form av normer och föreställningar gällande hur världen är betingad. Socialkonstruktionismen ifrågasätter dessa kategoriseringar och den kunskap som genereras och därmed de världsbilder som existerar i samhället. Den andra premissen är att kunskap är *historiskt och kulturellt* specifik (Berger, Luckmann & Olsson, 2011; Burr, 2003). Med det menas att formen och innehållet av organiserat tiggeri inte är förbestämt och absolut i form av naturlagar utan istället är ett resultat av historiska händelser samt sociala och ideologiska krafter (Hacking, 2000). Den tredje premissen är att kunskap upprätthålls genom *sociala processer och praktik*. I och med att en objektiv värld, i teorin, inte existerar är frågan vad kunskap grundar sig i och hur den uppstår (Berger, Luckmann & Olsson, 2011; Burr, 2003). Inom socialkonstruktionismen skapas kunskap genom mellanmännisklig kontakt, daglig interaktion och relationer mellan människor konstruerar gemensamt kunskap. Sociala interaktioner som exempelvis språk eller text är därför utifrån teorin av intresse att studera då de representerar kunskapsproduktion i samhället. Den kontextuella förståelsen av ett fenomen som organiserat tiggeri är alltså inte en objektiv observation av världen utan istället en förståelse av de interaktioner och processer som ständigt sker i samhället (Berger, Luckmann & Olsson, 2011; Burr, 2003). Sista premissen statuerar att *kunskap och social handling är sammanvävt*. Kunskap skapas genom sociala processer men får även konsekvenser i form av sociala handlingar. Beroende på vilken gemensam förståelse som tar fäste i samhället för det även med sig ett sätt att förhålla sig till och handla i relation till exempelvis de människor som tigger. Konstruktioner i världen förmedlar och upprätthåller vissa mönster av handlande och även exkluderar vissa handlingsalternativ. Den teoretiska grunden möjliggör för att undersöka och belysa de maktrelationer som leder till att vissa konstruktioner och sätt att handla vävs samman i samhället och bidrar till att konstruera samhällets praktik (ibid.).

Konstruktionen av sociala problem

Inom socialkonstruktionismen blir definitionen av sociala problem av stor vikt då det bidrar med kunskap för hur fenomen som organiserat tiggeri uppkommer, utvecklas och med tiden förändras och förvandlas. Forskning gällande sociala problem handlar därför om att förklara på vilket sätt vissa fenomen förklaras och definieras och får en plats i den offentliga debatten. Socialkonstruktionismen menar att sociala problem endast existerar när publiken accepterar den bild som målas upp av problemet (Hilgartner & Bosk, 1988).

Konstruktionen av sociala problem består enligt Loseke (2003) av fyra komponenter. Den första komponenten är grunden i att det är ett problem: den *indikerar att något är fel*. I samband med att ett fenomen uppmärksammas kan ord som *farlig, skadlig, problematisk* och

liknande termer användas för att framställa det problematiskt för samhället (Lindgren 1993). Nästa komponent som bidrar till att konstruera problemet är att det måste *anses vara omfattande i dess utsträckning*, det kan inte handla om enskilda individer eller ett enskilt område endast utan måste påverka en betydande del av samhället (Loseke, 2003). Konstruktionen av problemet behöver därför innefatta någon form av kvantifierande där med hjälp av mätbara instrument, exempelvis statistik, fenomenet kan framställas som existerande och utbrett i samhället. Den tredje komponenten är att det sociala problemet måste *vara möjligt att förändra av människor*. För att problemet ska vara socialt i dess form måste det vara kopplat till oss människor och att lösningen även ligger däri. Till skillnad från en naturkatastrof ska sociala problem vara möjliga att hantera med hjälp av mänskliga aktioner och står därför inte utanför vår kontroll. Konstruktionen kräver därför att problemet går att lösa och om det inte hanteras är det på grund av att människor inte gjort tillräckligt (ibid.). Den fjärde och sista komponenten för konstruktionen är att människor *anser att vissa förutsättningar gällande fenomenet faktiskt bör förändras*. Fenomen som organiserat tiggeri måste framställas som bestående av vissa förutsättningar som är problematiska för samhället ifall det tillåts existera. När allmänheten anser att vissa delar av det måste förändras kan det definieras som ett socialt problem för samhället (ibid.).

Strategiska konstruktioner av lösningar

Om ett fenomen som organiserat tiggeri presenteras som ett socialt problem finns det även olika strategiska riktningar att ta för aktörer då de önskar att presentera lösningar för det (Hilgartner & Bosk, 1988). En strategi är att konstruera det sociala problemet i form av *vetenskap och lagstiftning* (Loseke, 2003). Genom att formulera problemet och dess lösningar utifrån strategin makt till experter med hög teknisk kompetens på området medan människor i utsatta positioner får låg trovärdighet i frågan. En annan strategi är att problemet konstrueras som en *fråga för regeringen* (ibid.). Strategin har till syfte att skapa förutsättningar där endast regeringen och politiker kan hantera det och förflyttar ansvaret från individer och samhällsmedborgare, till dess politiska sfär och aktörer. För att strategin ska lyckas måste problemet formuleras som att det är en fråga om politiska eller juridiska beslut och där regeringen enbart är ett passande alternativ för att lösa de utmaningar som samhället ställs inför. En tredje strategi är att presentera lösningar i form av *kulturella förändringar* där problemet formuleras som en fråga om hur människor ser och tänker på världen omkring sig (ibid.). Istället för att fokusera på lagstiftning och politik handlar strategins lösningar istället om att förändra samhällskulturen, antingen genom förändring i människors beteende alternativt i hur de ser på och förhåller sig till andra människor.

Diskursteori

Inom ramen för diskursanalys finns det olika diskursteoretiska riktningar som påverkar både innebörden av begreppet diskurs samt dess syn på metodens syfte. Diskursanalys är en metod som används av forskare för att belysa och undersöka exempelvis textmaterial eller liknande för att förstå vilka regler och förutsättningar som bidrar till att framställa fenomen som organiserat tiggeri i olika former. Den gemensamma grunden för begreppet diskurs i diskursteorin innebär att förståelsen för objekt, omvärlden och personer laddas med en viss gemensam kunskap som avgränsar vad som bedöms som sant, logiskt och rimligt i samhället (Börjesson & Palmblad, 2007; Hacking 2001). Diskursen blir en övergripande tolkningsram som både påverkar människors förståelse av ett fenomen som organiserat tiggeri samtidigt som det bidrar till att vidare producera framställningen och handlingar i relation till den. Syftet med diskursanalysen kan i sin tur skifta exempelvis undersöka i detalj hur texters språkliga uppbyggnad, strukturer och logiker konstruerar fenomen och diskurser. Alternativt att undersöka och fördjupa kunskapen kring de regler och kategoriseringar som är tillåtna och

anses vara logiska i samhället och sätter ramen för diskursen (Börjesson & Palmblad, 2007; Winther Jørgensen & Phillips, 2002). Genom att använda diskursteori är det möjligt att teoretiskt förstå och analysera de former som organiserat tiggeri framställs i och hur de gemensamt skapar diskursen.

Foucaults arkeologiska diskursanalys

I studien grundar sig diskursteorin, och dess definition av diskursbegreppet, från Foucaults bok *Vetandets Arkeologi* (2002) som utgavs på originalspråk 1969 samt översättningen av *Diskursens ordning* (1993) som utgavs 1970. Foucault är en av de tänkare och forskare som bidragit till diskursanalysens utveckling och har i sina texter utarbetat två metodologiska inriktningar: den *arkeologiska* samt *genealogiska* (Nilsson, 2008). Studiens analysmetod bygger på den diskursteori och förståelse av begreppet diskurs som Foucault formulerade i sina texter (Foucault 2002; Garrity 2010; Nilsson 2008) gällande den *arkeologiska diskursanalysen* och är därför grundläggande för förståelsen av denna studie.

Den minsta enheten i en diskurs menade Foucault (Nilsson, 2008) är en enskild utsaga, utsagan kan bestå av språkliga berättelser, tabeller, bilder eller liknande symboler som relaterar till ett fenomen i samhället (Garrity, 2010). Genom att människor för vidare dessa utsagor i form avtal, text eller liknande skapas en gemensam förståelse för fenomenet. En *diskurs* består av ett antal grupperingar av utsagor som på något vis relaterar till varandra så kallade *diskursiva formationer*. Flera sådana formationer bidrar till att gemensamt reglera hur människor får och inte får tala och agera i relation till fenomenet (Armstrong, 2015; Garrity, 2010; Winther Jørgensen & Phillips, 2002).

Foucault använder begreppet *episteme* (Nilsson, 2008) i relation till dessa formationer för att beskriva hur förutsättningar och regler ständigt står kopplat till den aktuella tidsanda och syn på vad som är relevant förklaringsmodell. Exempelvis ansågs klasskamp och demonstrationer vara aktuella lösningsmodeller i diskurser gällande både krig och ekonomi under 70-talet, dagens episteme skiljer sig och därefter presenteras andra lösningsmodeller för likartade problem.

Förutom den språkliga aspekten består diskursen av hur dessa regler omsätts i praktiken samt vilka institutionella strukturer som ramar in dem. I den foucauldianska teorin är praktik ständigt pågående och sker i anslutning till institutioner som kopplas till diskursen, institutionernas representanter blir de som främst har möjlighet att artikulera diskurser: dess diskursbärare (Nilsson, 2008). Även om diskursen är tillgänglig för alla regleras vem som kan uttala sig och vad som kan uttalas i diskursen och är starkt knutet till den institution och de professioner som representerar den. Vad gäller diskurser uppmärksammade Foucault (Armstrong, 2015) att den alltid existerar i förhållande till makt genom att den definieras inte bara utifrån vad den innehåller utan också av vad den utesluter och begränsar. Genom att begränsa vad som innefattas i diskursen väljs vissa utsagor bort vilket bidrar till att diskursen ramar in på ett särskilt vis. En diskurs existerar aldrig i ett vakuum utan områden som ekonomi, politik och sociala fält bidrar till en samling regler som länkar samman diskurser i samhället och konstruerar vad som är möjligt, och inte möjligt, att säga (Armstrong, 2015; Winther Jørgensen & Phillips, 2002). Trots att möjligheten finns för människor att säga vad som helst, när som helst, är det en oändlig mängd utsagor som aldrig uttalas eller får fäste medan de utsagor som produceras officiellt oftast är snarlika och upprepande eftersom de följer samma regelverk (Winther Jørgensen & Phillips, 2002).

För förståelsen av diskursbegreppets vikt för konstruerandet av världen är det viktigt att koppla till synen på subjektet i relation till samhället. I teorin ses subjektet, människan, inte som en aktör som skapar eller formar samhället och den sociala ordningen utifrån, istället är subjektet en produkt av samhället och i sin tur agerar inom diskursen och de diskursiva formationerna (Foucault, 2002; Nilsson, 2008). Forskningen kan genom ökad förståelse för

diskurser och dess regler öka medvetenheten gällande hur människor och institutioner konstruerar och konstrueras i, och av, samhället.

4. METOD

Kapitlet har till avsikt att tydliggöra forskningsprocessen genom att redogöra för de metodologiska val som legat till grund för studiens utformning. I och med att studiens genomförande och särskilt dess analys genomgående påverkas av egna val är det relevant att i den mån det är möjligt ge ökad insikt i processen.

Forskningsstrategi

Den forskningsstrategi som använts är främst av *kvalitativ* art där fokus i studien inte ligger på att nödvändigtvis kvantifiera resultaten utan att istället djupt granska ett mindre empiriskt material (Bryman, 2011). Samtidigt är den kvantitativa strategins styrka är att det är möjligt att utifrån ett omfattande material kunna finna analyspunkter för att vidare uttala sig kring förekomsten av fenomen som organiserat tiggeri och dess förutsättningar utifrån de värden som undersökts. En begränsning är dock att det tidsmässiga utrymmet per enskild empirisk källa krymper i jämförelse med ett mindre material. Den kvalitativa strategin ger istället tidsmässigt mer utrymme för fördjupad analys av varje enskild text. Kvalitativ strategi utgår oftare från ett mindre material med syfte att uppmärksamma subjektiva skildringarna med syfte att finna en djupare förståelse för fenomenet som studeras (ibid.). Nackdelen med den kvalitativa strategin är att det är betydligt svårare att föra över sitt resultat till en bredare kontext eftersom att den kunskap som inhämtas är subjektiv och därför främst ett uttryck för den person som kunskapen inhämtades från (ibid.). För att genomföra studien används båda strategier i viss mån för att få ett material som passar både utifrån analysmetod och för att fördjupa kunskapen kring organiserat tiggeri på ett relevant vis. Den kvantitativa strategin har format studien exempelvis under urvalsprocessen samt analysen genom att undersöka vilka utsagor som återkom och på så vis skapa kategorier som är relevanta för jämförelser inom materialet. Den kvalitativa strategin har tagit större utrymme där tidsmässigt fokus har legat på att undersöka små och större skiftningar i varje enskild källa vilket varit en större del i studien än den kvantitativa. Genom att inledningsvis se över materialet utifrån större mönster och därefter att djupt granska varje enskild källa kombinerades både kvantitativa och kvalitativa strategier för att ge en god möjlighet för att öka kunskapen kring fenomenet organiserat tiggeri.

Studiens utformning har utgått från egen förkunskap kring ämnet, därefter påverkats av både tidigare forskning, teori och empiriskt material. Syftet är förankrat i en teoretisk grund i och med diskursteorin, vilket påverkat den analytiska inriktningen av det empiriska materialet. Samtidigt är utgångspunkten att låta materialet tala för sig självt för att kunna hitta nya perspektiv, ytterligare teori och ny kunskap för att förstå organiserat tiggeri som fenomen (Bryman, 2011).

Förförståelse

Forskarens förförståelse påverkar materialet och utformningen av studien och är därför av intresse att reflektera kring. Upplevelsen av en tydlig förändring i hur samtalet gällande utsatta grupper i samhället ligger till grund från studien. Särskilt under egen utbildning har en förändring skett gällande vilka grupper som ansetts vara marginaliserade och även hur de har benämnts. Från att gruppen som diskuterades var papperslösa till att bli EU-medborgare och därefter EU-migranter, men att med tidens gång också bli stämplade som tiggare. Tiggare som begrepp har varit knutet till en tidigare historisk period i Sverige där samhället inte tog hand om människor utan vissa tvingades tigga för att klara av att överleva, dock starkt knutet till

skällsord och stigma. De senaste åren har begreppet åter fått fäste och det är märkbart att vissa människor tillskrivs epitetet utan att andra som hör det ens reflekterar. Tiggeri har problematiserats i uppsatser tidigare och därför blev fokus istället på det näraliggande begreppet organiserat tiggeri som dykt upp i politiska och mediala sammanhang. Vad som skapade intresse för fenomenet är dock den vaghet som omringat samhällsdebatten och trots att ha varit följare av debatten saknades innan studiens början en klarhet i exakt vad man egentligen syftade på när man diskuterade *organiserat tiggeri*. Samtidigt ökade användandet i media av begreppet organiserat tiggeri och de människor som det relaterade till stod fortfarande ute i samma situation utan att få ytterligare hjälp från samhället.

Då Sverigedemokraterna främst, men också Moderaterna, använt begreppet som slagord i sin politiska kamp blev det intressant att förstå mer om vad det innebär och hur framställningen skett. Särskilt eftersom upplevelsen för egen del har varit att det är mediala och politiska arenan som stått för en stor del av framställningen av organiserat tiggeri blev fokus på media relevant ur eget perspektiv. Med grund i ett egenintresse för diskursanalys gjordes bedömningen att den var passande för att förstå framställningen då det ger möjlighet att analysera ett begrepp, inte utifrån dess innehåll, utan ifrån hur överhuvudtaget existensen av begreppet påverkar samtalet. Diskursanalys som metod utgår från en förståelse av världen och sociala problem som ligger nära det egna perspektivet och därmed påverkade den egna världsbilden studiens genomförande och definitivt val av analysmetod. Egen förförståelse av både fenomenet men också teoretisk förståelse har starkt präglat studiens utfall vilket kan ses som både ont och gott. Syftet med att redogöra för egen förförståelse är att möjliggöra en större tydlighet och förståelse för studiens begränsningar men också för dess styrka, då den bygger på ett intresse för både ämne och teori.

Litteratursökning och kunskapsöversikt

För att rama in och möjliggöra en omfattande förståelse för organiserat tiggeri i studien har kunskapsöversikten för området bestått av återkommande litteratursökningar under studiens faser. Studien har en stark teoretisk anknytning till tidigare forskning kring *tiggeri*, anslutande perspektiv och relevanta begrepp vilket innebär att litteratursökningen och dess process är av stor vikt för studiens utformning. Syftet med dessa litteratursökningar har varit att rama in organiserat tiggeri utifrån tidigare studier och litteratur för att förstå hur studien kan bidra med ny kunskap samt använda den kunskap som finns för att i sin tur skapa ny och ökad förståelse utifrån studiens syfte. Inledningsvis undersöktes vilken lagtext och politiska beslut som reglerar fenomenet *tiggeri* i Sverige för att få en juridisk kontext som organiserat tiggeri är bundet till.

Nästa steg i litteratursökningen var att undersöka om tidigare forskning existerar om eller kring organiserat tiggeri. För att undersöka fältet användes främst *Social services abstracts*, *Sociological abstracts*, *Encyclopedia of criminological*, *ProQuest Social Sciences*, *LIBRIS* samt *Google Scholar*. De sökord som användes inledningsvis var *organized begging*, *forced begging*, *organized trafficking*. Dessa sökord kombinerades i olika former samt med sekundära ord som *poverty*, *organized crime*, *peddling* och *beggars*. De internationella studier som behandlade ämnet handlade främst om barn som tvingas tigga i koppling till människohandel, och inte om människor åker till andra länder och tigger vilket studien syftar till att undersöka. Bristen av internationell forskning som hänvisade eller innefattade begreppet ledde till att sökningen fortsatte med hjälp av den svenska databasen *SwePub* för att undersöka det svenska forskningsfältet. Sökningarna utgick från sökorden organiserat tiggeri samt *organiserat OCH tiggeri*, kombinerat med ord som *media*, *sociala problem*, *organiserad brottslighet* samt *brott* utan att få några träffar. Istället användes endast *tiggeri* samt *begging* som nyckelord för nya sökningar inom svensk och internationell forskning. Med hjälp av dessa sökord i kombination med tidigare nämnda framkom ett antal studier gällande tiggeri att

utgå från. Därefter gick processen vidare via sökningar på forskning utifrån samma grundbegrepp kombinerat med *news*, *media*, *constructing social problems*, *social work*, *welfare* och *social services* i olika kombinationer för att rama in medias samt det sociala arbetets roll i relation till sociala problem och främst tiggeri.

Efter att ha undersökt bakgrunden och studiens närmst knutna fält i form av *tiggeri*, skedde efterföljande litteratursökningar i samband med analys av materialet. Under analysen identifierades ytterligare begrepp, diskurser och koncept på olika nivåer knutna till organiserat tiggeri. För att bredda kunskapsfältet och använda dessa koncept i analysen skedde ytterligare litteratursökningar utifrån tidigare nämnda databaser för att hitta relevant forskning. I litteratursökningarna kring koncept användes nyckelordet för det aktuella konceptet kombinerat i olika former med sökorden *discourse*, *discourse formation*, *discursive formation*, *order of discourse*, *social problem*, *construction*, *news*, *media*, *social work*, *welfare*, *social services*. Genom att på detta vis återkommande avsöka kunskapsfältet i relation till organiserat tiggeri och aktuella koncept ökade möjligheten för studien att bidra med ny och aktuell forskning.

Empiriskt material

Det har redogjorts för vissa avgränsningar som påverkat studien tidigare i uppsatsens inledning. Det är dock fortsatt av högsta relevans för studien att redogöra för vilken form av material som undersöks för att ge möjlighet att förstå forskningsprocessen. När det gäller diskursanalytiska studier påverkar materialtyp samt urvalsprocessen resultatet i och med att forskaren gör vissa medvetna val kring vilken typ av utsagor som önskas undersökas. Efter redogörelse för den empiriska insamlingen presenteras det empiriska materialet som studien använt sig av.

Dokument som material

Den form av empiriskt material som granskats är *massmediala dokument* i form av texter från dags- och kvällstidningar. Kopplat till den teoretiska som bygger studien, kan dessa texter bidra till att öka förståelsen för vilka konstruktioner som förmedlas i samhället samt hur dessa ramas in för den breda allmänheten (Bryman, 2011; McMullan, 2006). Valet av dags- och kvällstidningar motiverades med dessa är dagligt utgivna periodiska skrifter. Det innebär att de rapporterar från samhället kontinuerligt, något som möjliggör en aktuell förståelse för händelser. Som periodiska skrifter står de även lagbundet knutna till en ansvarig utgivare vilket innebär att utgivaren kan åtalas ifall innehållet i de texter som publiceras i tidningen bryter mot tryckfriheten enligt tryckfrihetsförordningen (1949:105). Hemsidor, bloggar och innehåll i andra databaser har inte samma krav på ansvarig utgivare vilket innebär att de texter som publiceras inte står inför samma lagbundna ansvar kring innehållet. Dessa periodiska skrifter blir därför mer relevanta för studiens syfte då det kan ställas högre krav på dess innehåll och har en juridiskt reglerad position i samhällsdebatten.

Urval

Med utgångspunkt i en forskningsstrategi samt empiriskt material som möjliggjort för forskaren att påverka vad som granskas får urvalet en viktig roll för studiens empiri. Studien har konstruerats med ett *målstyrt urval* vilket innebär att specifika artiklar valts som ansetts vara av högst relevans för studiens syfte (Yin, 2013). I inledningen nämns de avgränsningar som skett för att begränsa studiens omfattning, därefter har ytterligare steg skett i samband med urvalet av artiklar. Databasen *Mediearkivet* användes för att söka reda på tidningsartiklarna då den samlar samtlig publicerad press och mediedokument i en databas. Termen som användes vid sökningen var ”organiserat tiggeri” och att begreppet definitivt skulle existera i artikeln var på grund av att enbart orden *organiserat* och *tiggeri* i samma

artikel inte ger samma associationer som organiserat tiggeri hos läsaren. Kopplat till avgränsning valdes endast storstadspress under perioden 1 januari 2009–30 september 2015 vilket resulterade i 202 träffar. Det fanns alltså ett brett utbud av tidningsartiklar från den tidsperiod som studien avgränsats till vilket ställde krav på ytterligare urval. Utifrån träffarna skedde ett första urval genom en överblick av samtliga träffar med fokus på dess omfattning och form varpå resultatet avgränsades till: reportage, artiklar, ledare och debattartiklar som översteg tvåhundra ord. Avgränsningen till dessa former av texter motiveras med koppling till syftet då insändare samt kortare nyheter, i denna studie, inte anses vara avgörande för den mediala framställningen av fenomenet. Valet att inte använda texter som understeg mängden motiverades utifrån att de vid första anblick förmedlade allt för begränsad information för att analysera.

Efter första gallringen återstod 146 stycken artiklar, vilket blev grunden för nästa gallring. Där granskades innehållet i samtliga artiklar för att välja bort de med allt för likartat innehåll alternativt där organiserat tiggeri refererades till endast i en begränsad del av artikeln. Då det är relativt nyintroducerat i samhällsdebatten bestod många texter av likartat innehåll vilket ledde till att gallringen kändes relevant och lämnade ett mindre men innehållsmässigt bredare material kvar. Efter den andra gallringen återstod 51 stycken artiklar som valdes ut till studiens grundmaterial, för djupare granskning och analys.

Presentation av empiriskt material

Samtliga texter som ingick i det empiriska materialet är presenterade *i Bilaga 1* med titel, datum och tidning där texten var publicerad. För att ge en mer fördjupad presentation följer nedan ytterligare aspekter som kan vara av intresse för att förstå studiens empiriska grund.

Materialet bestod av texter från tio dags- och kvällstidningar, här sorterade efter politisk tillhörighet. *Oberoende liberal*: Dagens Nyheter (7), Expressen (4), GP (5), GT (6), Kvällsposten (3), Sydsvenskan (10), *Oberoende*: Metro Göteborg (1), Dagens Industri (1), *Socialdemokratiskt oberoende*: Aftonbladet (11), *Obunden moderat*: Svenska Dagbladet (3).

Politisk tillhörighet skiftade där *oberoende liberal* hade flest källor medan *oberoende* och *oberoende moderat* hade minst antal, dock var spridningen mellan tidningar och politisk tillhörighet relativt god utifrån studiens syfte och ger möjlighet att få en bild som inte är allt för präglad av en enskild politisk riktning. *Aftonbladet* och *Sydsvenskan* var överrepresenterade i materialet samtidigt som *Dagens Industri* och *Metro Göteborg* endast hade enskilda texter. En förklaring till fördelningen beror delvis på tidningarnas fokus och omfattning i reportage. *Dagens Industri* diskuterar inte dessa former av sociala fenomen i samma utsträckning som resterande källor, vilket också är en orsak till att texten var inkluderad då det bidrog med bredd. Att *Aftonbladet* och *Sydsvenskan* var överrepresenterade kan bero på olika variabler vilket gör det svårt att förklara, och då syftet med studien inte var att jämföra tidningarnas position lämnas därför denna förklaring öppen som utrymme för vidare studier i framtiden. Dock med en notering om att dessa källor var överrepresenterade vilket möjligtvis påverkade resultatet eftersom de fått större empiriskt utrymme.

Texterna som utgjorde grundmaterialet var i form av fyra typer: debattartiklar (11), krönikor (13), ledare (13) och reportage (14). Dessa former hade till syfte att ge bredd i det empiriska materialet genom att de representerade olika utsagor som var tillåtna att träda fram i de stora dags- och kvällstidningarna i Sverige. Genom att inkludera dessa typer möjliggjordes det att undersöka både de texter som skribenter knutna till respektive tidning producerade men också de texter och utsagor som tilläts träda fram och ta utrymme i form av debattinlägg. Syftet med studien var att fånga in de gemensamma regler som ramade in organiserat tiggeri och av den anledningen har materialets bredd och urval varit av stor vikt för att möjliggöra en fördjupad analys.

Då den arkeologiska metoden grundar sig i en tidsmässig kontext är det också av intresse

att redogöra fördelning av artiklar från respektive publiceringsår: 2009 (1), 2010 (1), 2012 (6), 2013 (7), 2014 (12) och 2015 (24). Antalet valda texter från dessa årtal representerade väl hur begreppet fått större utrymme i dags- och kvällstidningar över de senaste åren. Genom att inkludera enskilda texter från en tidsmässig kontext där fenomenet inte förekom i samma omfattning möjliggjordes även en bredare analytisk grund.

Analysmetod

Den *arkeologiska metoden* har till syfte att undersöka de språkliga regelbundenheter som existerar kring fenomen som organiserat tiggeri och framställer det som diskurs (Nilsson, 2008). Diskursens byggstenar är utsagor som innefattar konkreta uttalanden samt anslutande idéer, koncept och symboler vilket sätter förutsättningar för analysens fokus. En förutsättning för analysen är att utsagorna måste vara kopplade till ett verkligt subjekt, i detta fall de människor som tigger. Även om de inte är grunden för utsagan var de människor som tigger direkt påverkade av att diskursen om organiserat tiggeri existerar. Enskilda texter blev därför viktiga eftersom de direkt påverkade diskursen om organiserat tiggeri och därmed också praktiken för de människor som tigger (ibid.). En grupp av utsagor skapar en *diskursiv formation* menade Foucault (Garrity, 2010) och analysens syfte är att undersöka dess innehåll och förhållandena dem emellan. Beroende på formationernas innehåll och framställning formas även förståelsen av fenomen som organiserat tiggeri då endast vissa former av uttalande tillåts att träda fram (Armstrong, 2015). Genom att förstå hur dessa formationer tog sig form och hur de liknar och skiljer sig från varandra går det att öka förståelsen för hur det går att framställa organiserat tiggeri på olika vis. Varje *diskursiv formation* sa något om de människor som tigger men också om hur människor ska agera i förhållande till dem vilket innebär att diskursen blir praktisk i sin existens. Med hjälp av metoden var analysens syfte alltså att urskilja och beskriva de *diskursiva formationer* (Nilsson, 2008) som påverkar synen på organiserat tiggeri. Slutligen var målet med analysmetoden att sammanfattande beskriva hur diskursen om organiserat tiggeri var framställd i texterna. Med hjälp av ökad kunskap kring diskursen om organiserat tiggeri kan metoden bidra med medvetenhet vilket även kan påverka hur människor förhåller sig till subjektet, de människor som tigger.

Enskild analys

För att i den arkeologiska metoden identifiera och analysera *diskursiva formationer* använde Foucault (Foucault 2002; Garrity, 2010) fyra kategorier som han menade bygger upp varje formation: *objekt*, *enunciativa modaliteter*, *koncept* och *strategier*. Inledningsvis i analysen skapades ett analysdokument där samtliga artiklar fördes in utifrån dess titel, datum, tidning och skribent. Till varje text fördes kategorierna in och första steget i analysmetoden var att gå igenom varje text enskilt för att identifiera utsagor och i sin tur de diskursiva formationerna.

Objekt syftar, som det låter, till de objekt som diskursen relaterar till. Det innebär inte en definitiv person eller ett definitivt objekt, utan innebörden av diskursens objekt skiftar beroende på den tid- och rumsliga kontext som studeras. Diskursen definieras inte heller av objektet, utan istället formas objektet beroende på i vilken kontext det dyker upp inom (Garrity, 2010). Exempelvis ifall organiserat tiggeri diskuterats i ett annat land under en annan tidsperiod skulle synen på det som objekt varit annorlunda än i den aktuella kontexten. Att analysera *objektet* innebär därför att försöka kartlägga hur fenomen som organiserat tiggeri växer fram i diskursiva formationer: hur beskrivs, specificeras och uppdelas det. Då objektet är flytande och framställs i flera diskursiva formationer var analysens syfte att undersöka och jämföra de olika sätt som förekommer för att förklara objektet (ibid.). I studiens analys skedde det genom att identifiera hur organiserat tiggeri beskrevs i utsagor för att kunna kartlägga hur *objektet* växte fram i utsagan utifrån tidigare nämnda aspekter.

Nästa kategori som bygger upp formationen är dess *enunciativa modaliteter* vilket syftar

på hur dessa utsagor kring objektet formas av aktörer. Eftersom diskursen blir praktik är utsagorna i sin tur funktioner för diskursen, beroende på hur utsagorna uttalas påverkas diskursen, lika mycket som innehållet i utsagan (Garrity, 2010). Syftet med analysen av enunciativa modaliteter är att undersöka de maktfaktorer som ger tillåtelse att uttala sig på området. Beroende på kontext och position, tillåts vissa aktörer uttala sig om objektet medan andra inte accepteras. Genom att undersöka vad som är tillåtet att säga och vilka som är tillåtna att uttala sig är det möjligt att få ökad förståelse för de regler och förutsättningar som gäller för diskursen och vad dess formationer för vidare (Foucault, 1993; Foucault, 2002; Garrity, 2010). I studien undersöktes texterna utifrån kategorin för att möjliggöra en förståelse för vilka som tillåts uttala sig, vilka som trängdes bort och hur de positionerar sig i förhållande till organiserat tiggeri.

Den tredje kategorin som bygger upp den diskursiva formationen är *koncept* vilket innebär en högre abstraktionsnivå där utsagor och formationer kan påverkas av vissa idéer, tankar, förklaringsmodeller och perspektiv. Beroende på tidsanda varierar vilka koncept som är aktuella men i varje tidsperiod existerar koncept som har inbördes relationer där de i vissa fall motsätter sig varandra, överlappar, bygger på varandra och existerar parallellt (Garrity, 2010). Dessa koncept är inte aktiva, medvetna eller intellektuella val som bestämmer hur människor ser på diskursens objekt utan istället är en kraft som finns med när de ser på fenomen i samhället. Dessa koncept bestämmer inte innehållet i diskursen om organiserat tiggeri eller definitivt konstruerar utsagorna men däremot påverkas aktörer i alla led av dessa koncept då de är näraliggande förståelsegrunder för samhället i den tidsperiod det existerar (Garrity, 2010; Nilsson, 2008). I analysen var denna funktion av vikt att studera eftersom den kunde bidra med kunskap om vilka koncept som påverkade inte bara organiserat tiggeri utan också andra fenomen i samhället under samma period i tiden. Genom att undersöka texterna och identifiera om det fanns samband till exempelvis särskilda händelser, begrepp, teorier, perspektiv och förklarings- och lösningsmodeller kan kategorin bidra till att ge fördjupad kunskap om organiserat tiggeri i relation till samhället.

Slutligen är den sista kategorin som undersöks *strategier*. Med strategier menade Foucault (2002) att de diskursiva formationerna stödjer vissa teman och agendor. Diskursen kring organiserat tiggeri existerar inte i ett vakuum utan i relation till andra diskurser och delar likheter och olikheter med dessa. Vissa teman innehåller strategier som skiljer sig beroende på vad de har för konsekvenser i dess praktik men som båda representerar samma tema. *Strategier* innebär den agenda som den diskursiva formationen förespråkar och förmedlar som bäst grund för att förklara diskursen. Analyssteget handlade om att undersöka vilka förklaringsmodeller som byggde upp formationerna för att förstå diskursens innehåll och även vilka som inte ansågs vara passande modeller. Vilket kan vara lika intressant för förståelsen av ett socialt fenomen som organiserat tiggeri (Garrity, 2010).

Genom att bearbeta varje text som en enskild enhet gavs möjlighet för att finna en bredd i materialet och inte avgränsa sig till vissa teman, utsagor eller grupperingar för tidigt i analysen. Vad som är intressant blev alltså inte bara vad som skrevs utan också vad som inte skrevs och vad som exkluderades gällande organiserat tiggeri. På så vis går det att få en ökad förståelse för hur diskursen skapas, regleras och reglerar i den kontext den existerar inom (Armstrong 2015; Garrity, 2010; Nilsson, 2008).

Jämförande analys

Utifrån de gemensamma *strategierna* som identifierats i det första analyssteget kategoriserades texterna i olika *diskursiva formationer*. Genom att fokusera på artiklarnas strategi gavs möjlighet att hitta likheter inom materialet gällande dess agenda och syfte. Att hitta dessa likheter gav möjlighet att se vilka utsagor som låg nära varandra i sin agenda gällande organiserat tiggeri och blev därför en grund för att identifiera de diskursiva

formationerna. De formationer som identifierades kopplat till diskursen om organiserat tiggeri var: *existensen av organiserat tiggeri och dess form, lösningar, politisering* samt *omformuleringarnas*. De identifierade formationernas agenda kopplades till de tidigare formulerade teoretiska grunderna gällande *konstruktion av sociala problem* och *strategisk konstruktion av lösningar* (Loseke, 2003) för att tydliggöra vilken funktion formationen hade i förhållande till diskursen.

Därefter undersöktes varje formation återigen utifrån de analytiska begreppen för att identifiera de likheter i utsagorna som gemensamt skapade förutsättningar och regler för organiserat tiggeri i formationen. Genom att undersöka varje formation med hjälp av begreppen gavs det möjlighet att få ökad förståelse för hur objektet beskrevs i vissa särskilda former, vilka aktörer som tilläts uttala sig, vilka koncept och strategier som var återkommande. Genom att undersöka varje formation och jämföra dem var det även möjligt att diskutera kring hur dess innehåll och form kan påverka diskursen som helhet (Foucault, 2002; Garrity, 2010).

Sammanfattande analys

Det sista steget var en sammanfattande analys av materialet där texternas och formationernas innehåll analyserades utifrån hur de gemensamt framställde organiserat tiggeri som fenomen. Analysbegreppen användes även i det här steget för att övergripande undersöka ifall det fanns vissa aktörer som alltid fick utrymme alternativt enbart fick utrymme inom en viss formation. Här undersöktes även vilka närliggande koncept som var ständigt återkommande vilket talar för att de genomgående påverkar diskursen och möjligtvis även andra fenomen i samhället. Genom att sammanfatta vilka perspektiv, aktörer och institutioner som återkommande fick utrymme var det även möjligt att diskutera vilka som inte kommer till tals och hur det påverkar diskursen. Som sista analyssteg undersöktes även på hur organiserat tiggeri som diskurs kan påverka de människor som tar del av framställningen i media och de människor som är dess subjekt. I det avslutande steget diskuterades följden för samhället, institutioner och människor som kommer i kontakt med organiserat tiggeri utifrån hur det framställs.

När materialet hade bearbetats enskilt, jämförandes och sammanfattats var följande steg att välja ut de citat ur texterna som bidrog till att skapa förståelse för organiserat tiggeri och dess delar. Genom att välja citat som var relevanta utifrån studiens frågeställningar och syfte skapades en form av mättnad där de relevanta utsagorna för analysen kunde träda fram och överflödiga citat valdes bort för att skapa en röd tråd i analysen. Genom att vidare teoretisera analysen med hjälp av historisk kontext, teoretiska begrepp och tidigare forskning var syftet att skapa goda förutsättningar för att förstå materialet och minska risken för att forskarens egen förförståelse skulle få för stort utrymme i analysprocessen.

Metodologiska reflektioner

Eftersom studien byggde på en kvalitativ grund är möjligheten att bedöma dess kvalitet mindre instrumentell jämfört med exempelvis viss kvantitativ forskning där både mätverktyg och felmarginal kan utvärderas (Bryman, 2011). Samtidigt finns likheter mellan båda forskningsstrategierna då studiers kvalitet syftar på hur *tillförlitliga* (Gustafsson, Hermeren & Petersson, 2004) de resultat som presenteras är utifrån hur studien genomförts och hur forskaren kommit till de slutsatser som presenteras. I kvantitativ och viss kvalitativ forskning diskuteras kvalitet utifrån *validitet*, *generaliserbarhet* och *reliabilitet*. Dessa begrepp är instrument för att bedöma hur väl studien undersöker vad den syftar till, om de instrument som används är passande och om resultaten är möjliga att generalisera till en större kontext. När det kommer till kvalitativ forskning och diskursanalys som metod är en av konsekvenserna att jag som forskare har stort inflytande över utformandet av studien och dess följande resultat, vilket innebär att dessa begrepp inte alltid passar in för att diskutera studiens

kvalitetsaspekter. Istället diskuteras studiens kvalitet utifrån *transparens*, *forskarens makt* och *modererad generaliserbarhet*.

För att läsaren ska ha möjlighet att bedöma studien och dess resultat behöver processen vara möjlig att granska. I likhet med *reliabilitet* handlar *transparens* om möjligheten att förstå hur studiens utformande har tagit form och motiverats. Genom att genomgående arbeta med *transparens* kan läsaren förhoppningsvis förstå vägen från inledningen med studiens syfte och frågeställningar till och med att slutsatser redovisas grundat i analysen. Två aspekter av *transparens* som är möjliga att granska i studien är *tydlighet* och *trovärdighet*. *Tydlighet* syftar till hur väl studien möjliggör för läsaren att förstå dess delar genom att förklara begrepp, resonemang och kontext. Tydligheten har varit en utmaning för mig i och med det omfattande kunskapsläget och den teoretiska grunden i uppsatsen vilket innebar att min förmåga att tydliggöra dessa delar blir avgörande för läsarens förståelse. Begrepp som kan vara komplicerade måste vara möjliga att förstå för läsaren annars blir slutsatserna inte rimliga. Trots omfattande bearbetning av studien och dess text finns det troligtvis avsnitt eller områden som kan tydliggöras. Dock har jag arbetat aktivt med tydligheten och förhoppningsvis kan läsaren förstå dess delar i sin helhet. *Trovärdighet* handlar om i vilken omfattning de slutsatser som presenteras i uppsatsen anses vara möjliga att dra utifrån studiens metodval, val av teori och empiriska material (Gustafsson, Hermeren & Petersson, 2004). Genom tydlighet och att försöka motivera urval, metodval, teoretiska begrepp och analys har min förhoppning varit att möjliggöra för läsaren att förstå hur de slutsatser som presenteras går att förankra utifrån studiens genomförande och resultat. Min ambition har varit att de avvägningar och bedömningar som skett ska ha motiverats för. Dock kan det ha missats att redogöra för vissa val som för mig kan ha ansetts självklara vilket kan påverka trovärdigheten i uppsatsen. *Transparens* är ett nyckelbegrepp och förhoppningen är att det ska bidra till att läsaren upplever resultaten som *tillförlitliga*.

I studien har ett antal avgränsningar skett utifrån studiens omfattning, ett val var exempelvis att endast undersöka dags- och kvällstidningar, vilket har reflekterats över i tidigare avsnitt. Samtidigt är jag medveten om att dessa avgränsningar påverkar studiens resultat och möjlighet att dra slutsatser. På samma vis har urval, val av teorier och identifierade diskursiva formationer i analysen påverkats av de fortsatta val som skett under studiens gång. En diskursanalytisk ingång samt min egna omfattande roll påverkar studiens resultat och har varit avgörande för de slutsatser som presenteras till slut. I likhet med begreppet *validitet* handlar dessa val om *forskarens makt* (Bryman, 2011; Börjesson & Rehn, 2009) och hur en försäkras sig om att studien undersöker det som är dess syfte. Ytterligare en aspekt av det är hur de slutsatser som nås svarar på de frågeställningar som studien bygger på. För mig som forskare med denna maktposition har dessa val reflekterats över och motiverats utifrån vilka val som ger bäst möjlighet att fördjupa kunskapen utifrån syftet, men också med etiska principer i åtanke vilket kommer diskuteras vidare i nästa avsnitt (ibid.). Det begränsar självklart resultatet till viss del samtidigt som det möjliggör att generera den kunskap som studien syftar till. Trots att mina val självklart präglar studien och dess resultat har det samtidigt skett med en medvetenhet. Genom att göra dessa val och samtidigt låta empirin ta sin plats har syftet varit att få en så fördjupad analys som möjligt.

Ytterligare en aspekt som påverkar studiens resultat är analysmetoden och min förmåga att tolka resultatet med dess hjälp. Diskursanalys ger mig som forskare stor makt över att utforma frågor och frågeställningar som möjliggör relevant analys, för att möjliggöra det krävs en förståelse för vad som är relevant. Den diskursanalytiska metoden grundar sig i ett diskursteoretiskt fält som många gånger kan upplevas svårförståeligt och diffust. Bara definitionen av begreppet diskurs skiftar beroende på diskursanalytisk inriktning vilket påverkar vad som egentligen studeras med hjälp av metoden. Det har periodvis varit en utmaning av skapa en diskursteoretisk grund som varit gynnsam för studiens genomförande.

Foucaults diskursteori (Foucault, 1993; Foucault, 2002; Nilsson, 2008; Garrity, 2010) diskuterar och möjliggör olika ingångar för att förstå diskurser och konstruktioner där det inte sker ett definitivt ställningstagande för hur de olika metoderna ska genomföras, utan lämnar tolkningsutrymme (Foucault, 2002; Nilsson, 2008). Genom att använda Foucaults arkeologiska metod (Garrity, 2010) som grund och inspiration har utformning av den teoretiska ramen för studien tagit form, samtidigt har min egen förståelse och utformning påverkat samtliga avsnitt. Det kan ses som både en styrka och en svaghet, en styrka då det innebär att teorin bygger på en egen sammanhängande förståelse vilket förhoppningsvis ger ökad tydlighet i studien. Och en svaghet eftersom den bygger på en till viss del egen applicering av teorin, vilket möjliggör för risk att användandet av teorin brister i dess utförande.

Generaliserbarhet syftar till i vilken omfattning studiens resultat går att generalisera till andra kontexter. I den kvalitativa forskningsstrategin är syftet att fördjupa kunskapen kring ett område vilket innebär att empirin består av färre källor men med tjocka beskrivningar. Resultatet blir dock att materialet är svårare att omsätta till en annan kontext då källorna berättar unika historier, vilket enligt vissa forskare inte går att generalisera över huvudtaget. *Modererad generaliserbarhet* är ett alternativt begrepp som syftar på hur studiers kunskap, oavsett form, har möjligheten att generaliseras till vissa andra kontexter (Payne & Williams, 2005). Den *modererade generaliserbarheten* innebär inte att studiens slutsatser är möjliga att överföra i sin helhet på ett annat fenomen, men däremot vissa likheter eller grundläggande mönster är möjliga att överföra. Beroende på studiens syfte, bredd och studieobjekt går det att överföra till ett annat fenomen som existerar i en liknande tidsmässig kontext (ibid.). Studiens syfte är att undersöka medias bidrag till framställningen av ett socialt fenomen med hjälp av ett empiriskt exempel som organiserat tiggeri. Utifrån syftet finns det därmed ett anspråk på *moderat generaliserbarhet* gällande hur liknande fenomen kan framställas i media under liknande förutsättningar. Eftersom samhället och media utvecklar sig ständigt är det inte möjligt att påstå att slutsatserna kommer vara överförbara över en längre tid. Men i den kontext som råder när studien genomfördes kan dess slutsatser till viss del kunna överföras på ett likartat fenomen vid samma tidsperiod (Payne & Williams, 2005).

Etiska dilemman

Studiens syfte och frågeställningar är nära knutet till dess metodval och teoretiska utgångspunkter. Diskursteori och analys innebär en stark maktposition för mig som forskare att påverka mitt material och slutsatser genom val och tolkningar. I valet av att undersöka begreppet organiserat tiggeri i media, sker en problematisering av medias användning av det och ett ifrågasättande av dess form. Det går att reflektera över om studien riskerar att försvåra situationen för de människor som *i* refererar till genom att utmåla det som i behov av att ifrågasättas. Det skulle kunna gå att tolka studien som att den utgår från en bild av att den för *den goda kampen* genom att problematisera det. Samtidigt kanske medias framställning fyller en positiv funktion för de människor som relateras till något som studien då skulle underminera (Barron, 1999). Dilemmat har tagits i beaktande i studiens utformning och i dess genomförande genom att fokusera främst på medias framställning av organiserat tiggeri och studera dess innehåll och inte de människor det relaterar till. Studien syftar inte till att bekräfta eller avfärda dess sanningshalt utan endast fördjupa kunskapen. Förhoppningen är att jag inte ska underminera dessa människors position i samhället eller deras sociala problematik i övrigt.

Då begreppen organiserat tiggeri samt *tiggare* förekommer genomgående i studien refereras det till utsatta samt marginaliserade människor i samhället. I uppsatsens inledning har studiens begreppsanvändning beskrivits kortfattat. Även om begreppen kring organiserat tiggeri problematiseras i studien används de fortfarande, vilket till viss del bidrar till vidare

reproduktion av dessa konstruktioner i studien. Dessa aspekter bör problematiseras vidare utifrån att begreppen historiskt innefattar en nedvärderande och förminskade syn på de människor som syftas till. Ur ett forskningsetiskt perspektiv har jag som forskare ett ansvar att inte kränka eller skada de människor som relateras till i forskningen. Risken finns i studien att bidra till produktion, reproduktion eller konstruktion av negativa bilder och åsikter om dessa människor (Gustafsson, Hermeren & Petersson, 2004). I studiens och särskilt i den litterära utformningen har det här dilemmat varit ständigt aktuellt då det är en diffus gräns mellan att granska, problematisera och undersöka organiserat tiggeri och att reproducera bilder som de innefattar. Genom att uttrycka mig alternativt vid de tillfällen det varit möjligt samt utforma texten på ett nyanserat vis har ansatsen varit att försöka undvika att reproducera eller bidra till negativa bilder av de människor som relateras till.

Ytterligare ett etiskt dilemma som anknyter till det första utgår även den från min maktposition gällande studiens utformning och fokus. Genom att problematisera organiserat tiggeri utifrån de aktörer och diskurser som är knutet till det finns risken för att studien blir överdrivet kritiskt präglad. För att ett fenomen ska formas finns det många gånger en god vilja att exempelvis uppmärksamma och förhoppningsvis bidra med lösningar till ett socialt problem. När studiens fokus hamnar på att problematisera och undersöka en aktörs bidrag till framställningen finns risken att den goda viljan och de positiva aspekterna hamnar i bakgrunden (Börjesson & Rehn, 2009). Även vid val av teorier och uppmärksammat kunskapsläge för att förstå diskursen kan jag välja att endast problematisera och kritisera anslutna områden och begrepp. Dessa aspekter kan bidra till att studiens felkällor ökar då jag inte lyckas fånga in ett brett spektrum av möjliga resultat och framställningsformer eftersom fokus är för begränsat till det kritiska (Gustafsson, Hermeren & Petersson, 2004). För att hantera det etiska dilemmat har studiens utformning utgått från att fördjupa kunskapen kring, och inte förklara, aktörens roll och diskurserna som omringar organiserat tiggeri. Hade ansatsen varit att förklara hade jag möjligtvis försökt hitta variabler som bär ansvaret, eller skulden, för att det existerar. Ett fördjupande av kunskap blir istället en fråga om att hitta så många aspekter som bidrar till framställningen av organiserat tiggeri och vad för effekt det har i sin tur, både positivt och negativt. Med denna utgångspunkt är förhoppningen att studien ska möjliggöra en bred och relativt nyanserad bild av både aktör och anknutna koncept och inte endast kritiska perspektiv. Men tänkbara felkällor med grund i min egen förmåga att identifiera diskurser kan resultera i att dags- och kvällstidningar skildras orättvist och finns som med som riskfaktor och etiskt dilemma.

Samtliga av dessa etiska dilemman riskerar att påverka studien trots fortsatt reflekterande under studieprocessen. Det är inte möjligt att utlova ett fullkomligt korrekt genomförd studie då jag inte kan utlova att innehållet inte uppfattas på ett annat vis än önskat när den väl är publicerad. Dock är den forskningsetiska ansatsen i studien med hjälp av genomgående reflekterande kring dessa frågeställningar att försöka begränsa risken för att dessa etiska dilemman får fäste i uppsatsen.

5. RESULTAT OCH ANALYS

Resultat och analys har valts att presenteras sammanvävt där utdrag ur det empiriska materialet samt studiens analys växelverkar för att tydlig- och begripliggöra diskursen om organiserat tiggeri. Kapitlet är indelat i avsnitt: de första fyra avsnitten utgår från de identifierade diskursiva formationerna och slutligen ett avsnitt som presenterar formationerna som enhetlig diskurs ur ett mer övergripande perspektiv. Avsnittens ordning syftar till att förenkla och skapa ökad förståelsen för empirin och framställningen. Inledningsvis belyses *Formationen om existensen av organiserat tiggeri och dess form*, därefter fokuseras på *Lösningarnas formation*, *Politiseringsformationen*, *Omformuleringarnas formation* och slutligen *Diskursen om Organiserat tiggeri*. Strukturen har valts för att göra empirin

överskådlig samt skapa möjlighet för jämförelse inom materialet. Avsnitten gällande de diskursiva formationerna delas i sin tur in i underrubriker utifrån inriktningar som innefattas i formationen. I varje avsnitt kommer formationens form diskuteras och hur framställningen påverkar diskursen om organiserat tiggeri som helhet. Det sista och mer övergripande avsnittet diskuterar hur formationernas form och innehåll gemensamt bidrar till att framställa diskursen om organiserat tiggeri och vilket utrymme det sociala arbetet har i förhållande till organiserat tiggeri i media.

Formationen om existensen av organiserat tiggeri och dess form

Den första diskursiva formationen har en betydande roll i framställningen av organiserat tiggeri då dess utsagor syftar till att diskutera existensen av organiserat tiggeri som ett verkligt fenomen, samt dess eventuella form. Två skilda inriktningar är identifierade inom formationen, ena syftar till att hävda dess existens medan den andra till att bevisa motsatsen. Formationen går att knyta till konstruktionen av sociala problem (Loseke, 2003) då den syftar till att undersöka på vilket sätt utsagorna *indikerar att något är fel* samt diskuterar hur *omfattande organiserat tiggeri är i dess utsträckning*. Beroende på hur formationen tar sig uttryck och vilken inriktning som ges störst utrymme i den övergripande diskursen kan fenomenet betraktas som ett socialt problem alternativt endast som en myt. Följande citat är taget ur en krönika och visar på den problematik som är grundläggande för existensen av organiserat tiggeri och som sätter tonen för båda inriktningar:

Inte någon vill svara på om de tror att det är organiserat tiggeri. Lennart Öhlund som bor i Bromma men har sommarstuga i Avesta har hört att det finns en maffia i Stockholm som tar betalt för platserna. Men oavsett om tiggeriet är organiserat eller inte så är det olyckliga, fattiga och maktlösa människor som sitter och fryser utanför affärerna. (GT, 2015-01-05)

Citatet visar på hur organiserat tiggeri knyts till en social situation som är utmanande för samhället då det handlar om fattiga och utsatta människor. Oavsett inriktning är det inte en fråga om ifall det finns utsatta människor i samhället utan inom vilka förutsättningar dessa människor lever och agerar (Axeldotter Olsson & Olsson, 2015-04-29). Frågan är ifall det är relevant att sammanfläta organiserat tiggeri med den sociala utsattheten i fråga.

Organiserat tiggeri existerar

Den första inriktningen beskriver *objektet* (Garrity, 2010) organiserat tiggeri som ett existerande fenomen i samhället. Det är kopplat till tiggeri och organiserad brottslighet utifrån aktuell samhällskontext och tiggeriet utförs då av fattiga EU-migranter, främst romer från Rumänien och Bulgarien (Swärd, 2015). I empirin hävdar aktörerna att människorna som tigger gör det i en organiserad form där de arbetar i grupp i anslutning till kriminalitet, exempelvis människohandel. För att bevisa att organiserat tiggeri som fenomen existerar är det främst representanter för polisen som får möjlighet att uttala sig. Ett exempel på hur polistjänstemän används för att försöka bevisa organiserat tiggeri belyses i följande citat från ett reportage:

Torbjörn Carlsson, informationschef vid polismyndigheten i Örebro län:
-De senaste tre åren har vi haft tiggare till och från. Det handlar om allt från vanligt tiggeri till personer som spelar musik och säljer rosor. Vår känsla är att man arbetar i grupp, att det är

organiserat i någon form och att det kan förekomma en form av människohandel (Expressen, 2009-07-09).

Vad som är relevant att uppmärksamma angående polisens förhållande till objektet är att de inte uttalar sig definitivt gällande organiseringens form. Fenomenet *tiggeri* existerar i samhället sedan länge, dock är beskrivningen av organiseringen fortsatt oklar, men det kopplas i citatet till kriminalitet i form av människohandel. En aspekt som är av intresse att uppmärksamma är hur polisen tillåts att uttala sig utifrån sin känsla och inte utifrån bevis eller statistik. Det kan ses som en symbol för att de innehar en maktposition när det gäller att uttala sig om organiserat tiggeri (Garrity, 2010). Ytterligare ett exempel på polisens roll är följande citat som visar på hur gruppen återigen blir sanningsbärare och vittnen för organiserat tiggeri och dess existens:

Men om en polis ser någon samla in tiggarnas inkomst, har ni inte bevis för brott då?

– Jo det kan det vara. Det förefaller osannolikt att någon skjutsar dem utan att få betalt. Men du kan ju å andra sidan vara skyldig den här personen pengar. Om du har fått skjuts till Sverige och blir skyldig pengar för det, då handlar det inte om människohandel, säger Lars Fredin [polis]. (Expressen 2015-05-18)

En anledning till att polisen får makt att uttala sig går att knyta till den historiska kontext som omfattar både tiggeri (Nilsson, 2003) och människohandel där polisen haft ett stort ansvar för att både utreda och upprätthålla den sociala ordningen i samhället. Utifrån de *enunciativa modaliteterna* (Garrity, 2010) innebär det att polisen har en särställning när det kommer till att uttala sig på ett sätt som är direkt definierande för *objektet* organiserat tiggeri. Maktpositionen innebär att deras uttalanden skapar förutsättningar för formationen då de, i empirin, konstruerar organiserat tiggeri som troligtvis existerande och på något vis illegalt. Uttalandena knyter an till *koncept* (ibid.) i form av *kriminaliseringsdiskursen* där de skapar förutsättningar för att se på organiserat tiggeri som ett brott. Det kan då ses som potentiellt *skadligt mot samhället* vilket skulle kräva en adekvat straffskala i proportion till brottet (Schneider & Schneider, 2008). Genom att kriminaliseringsdiskursen används som perspektiv är det möjligt att förstå hur organiserat tiggeri direkt kan kopplas till kriminalisering. Följande citat belyser hur en kriminaliseringsprocess kopplas till att stoppa den upplevda problematiken med organiserat tiggeri i och med att dagens lagstiftning inte räcker till:

Men eftersom det inte är olagligt att tigga gör vi ingenting. Däremot kan man kalla på väktare eller polis om någon är våldsam. (Expressen, 2009-09-07)

Vi har små möjligheter att stoppa det här. Det är inte olagligt att tigga – så länge du inte ofredar någon annan människa (Expressen, 2015-09-07)

Citatet är ett exempel på hur kriminalisering blir den *strategi* som används inom inriktningen av aktörerna för att förklara organiserat tiggeri som problem och som lösning (Garrity, 2010). Kriminalisering, med grund i polisens uttalanden, används som argument av ytterligare en grupp aktörer för att hävda att organiserat tiggeri existerar. Det är inte enbart polisen som

uttalar sig och försöker att definiera *organiserat tiggeri* utan det finns ytterligare en grupp som har en stark maktposition utifrån *enunciativa modaliteter* (ibid.). I följande citat från ett reportage uttalar sig Martin Kinnunen, pressansvarig på Sverigedemokraterna:

Vi talar om såväl illegalt som legalt organiserat tiggeri. Man åker upp i familjer, klaner, är flera personer och samarbetar om platser. Sedan vet vi också att det finns illegalt organiserat tiggeri, det har kommit åtal kring det, och det är såklart ofantligt mycket värre.

[---]

Svenska myndigheter kan inte hjälpa människor från andra länder, vi har inget ansvar för deras försörjning. Man skulle kunna göra det tillåtet för dem som socialtjänsten har ansvar för, att tigga. Men man kan ha ett rent förbud också. Vi är inte främmande för det. (Sydsvenskan, 2014-08-15)

När det gäller att definiera och hävda den definitiva existensen av organiserat tiggeri är det politiker och då främst företrädare för Sverigedemokraterna samt Moderaterna som är mest aktiva aktörer. Polisens uttalanden används som bevis för dess existens medan det är politiker som främst problematiserar organiserat tiggeri i empirin. När politiker uttalar sig är de säkra på att organiserat tiggeri är *omfattande i dess utsträckning* och ett socialt problem i samhället (Loseke, 2003). I texterna påpekar politikerna hur organiserat tiggeri är ett socialt problem som är *möjligt för människor att förändra* och att *vissa av dess förutsättningar måste förändras* för att förbättra samhället (ibid.). Både när Sverigedemokraterna och Moderaterna diskuterar fokuseras den så kallade illegala varianten av det organiserade tiggeriet, en variant som går att åtala för, men som är något annat än människohandel. Den illegala organisationens form och utsträckning definieras dock inte i texterna utan endast genom att hävda att det existerar går aktörerna vidare och konstaterar att organiserat tiggeri i dess helhet är ett socialt problem som måste hanteras genom ytterligare lagstiftning (ibid.).

Dessa aktörer använder sig i sina resonemang av *koncept* (Garrity, 2010), inledningsvis i form av den politiska förståelsen av *folkhemmet* (Kiiskinen & Saveljeff, 2010). *Folkhemmet* relateras till genom att aktörerna särskiljer på vilka det svenska samhället ska ta ansvar för, där de personer som socialtjänsten har ett ansvar för skulle vara tillåtna att tigga medan andra EU-medborgare anses vara andra länders ansvar. Det görs en distinktion av vilka som tillhör folkhemmet och har rätt till dess stöd, och de som ingår i organiserat tiggeri är inte inkluderade (ibid.). Citatet ovan kopplar även ihop *folkhemmet* med attityder kring vilka som är *värdiga* eller *ovärdiga* när det kommer till tiggeri och organiserat tiggeri (Wiggan, 2012). Koncepten gällande *värdiga* och *ovärdiga* återkommer när organiserat tiggeri diskuteras och följande citat belyser dess grundvärde:

Malmöborna är generösa – när de ser att pengarna går till verkligt behövande människor. (Kvällsposten, 2012-12-19)

Migrationsminister Tobias Billström (M) hävdade sommaren 2010 att EU-medborgare som kommer måste ha en försörjning ”som är rimlig – att tigga är inte rimligt, det är inte därför vi har skapat den fria rörligheten inom unionen”. (Sydsvenskan, 2014-01-25)

När organiserat tiggeri definieras som ett existerande fenomen och socialt problem är det

utifrån att det existerar verkligt behövande människor och därför också människor som inte behöver stödet, och dessa måste särskiljas (Appelbaum, 2001). De människor som är *ovärdiga fattiga* förklaras utifrån deras anknytning till den brottsliga formen av organiserat tiggeri, vilken fortsatt är oklar. Formationens innehåll går att sammanfatta med att vissa människor som tigger förtjänar stöd, med rätt förutsättningar (ibid.). Men om de faller inom ramen för en diffus organisering som eventuellt har illegala kopplingar anses det däremot vara ett problem för det svenska samhället, ett problem som hanteras genom *strategin* kriminalisering.

Organiserat tiggeri är en myt

Den andra inriktningen ställer sig starkt emot utsagorna som hävdar att organiserat tiggeri existerar och syftar istället till att motbevisa och argumentera emot den framställning som presenteras. Inom inriktningen lyfter aktörerna upp den otydliga bild av organiserat tiggeri som tidigare beskrivits och problematiserar dess beskrivningar och existens. Som *objekt* (Garrity, 2010) kan dessa utsagor förstås som en dekonstruktion av hur organiserat tiggeri kategoriseras och beskrivs. Följande citat belyser hur aktörerna inom inriktningen syftar till att istället konstruera organiserat tiggeri som icke-existerande:

”Vi är tio personer i familjen. Vi behöver 1000 euro för att klara elen, hyran och maten. I socialbidrag får vi en tiondel så lite. Så vi åker till Milano och tigger”, säger Dumitru. Han och hans familj representerar lejonparten av det organiserade tiggeriet. Det är hela familjer som åker i samma minibuss. Andra hyr in sig i en bil och betalar föraren efter hand som man drar in pengar på att tigga. Den som har råd eller kan låna köper en bussbiljett för någon tusenlapp. Femte resan med samma bussbolag är gratis. (Sydsvenskan, 2015-05-11)

I citatet ovan framställs organiserat tiggeri inte som ett reellt existerande fenomen utan istället uppmärksammas luckor i resonemangen som hävdar att det existerar. Utsagorna här ställer sig emot att fenomenets *omfattning i dess utsträckning* (Loseke, 2003) är tillräckligt för att definiera det som ett socialt problem. Dessa aktörer menar att organiserat tiggeri istället handlar om enskilda människor som tigger med visst samarbete: vilket inte är organiserat tiggeri. Genom att problematisera den otydliga kategoriseringen framställs istället en förståelse för organiserat tiggeri som ett enbart påhittat problem med koppling till organiserad brottslighet, vilket det inte finns bevis för. De aktörer som uttalar sig inom inriktningen gör det med ambitionen att motbevisa inriktningen *Organiserat tiggeri existerar* och dess företrädare vilket följande citat ur en debattartikel uppmärksammar:

En rad experter (Stockholms Stadsmission, Göteborgs Räddningsmission, Polismyndigheten i Stockholms län, den nationella samordnaren mot prostitution och människohandel med fler) är eniga om att det inte finns belägg för att någon organiserad brottslig verksamhet ligger bakom tiggeriet.

När jag, via Twitter, frågade var SD finner stöd för att tiggeriet skulle vara organiserat hänvisar partiet till en artikel i DN som ska bekräfta att tiggeriet är organiserat. Läser man artikeln märker man dock att det enda polisen bekräftar är att utsatta och fattiga människor ibland samarbetar, till exempel genom att familjer reser ihop (Aftonbladet, 2014-05-21)

De aktörer som uttalar sig emot organiserat tiggeri som fenomen och existens använder även de Sverigedemokraterna och Moderaterna samt deras företrädare som symboler för myten om organiserat tiggeri. Dock inom inriktningen *Organiserat tiggeri är en myt* får även andra aktörer utrymme för att argumentera emot existensen (Garrity, 2010). Exempelvis frivilligorganisationer och även här företrädare för polisväsendet får representera verkligheten där organiserat tiggeri skulle förekomma. Genom att skribenter refererar till aktörer som i sitt arbete kommer i kontakt med de människor som organiserat tiggeri relaterar till, ges makten inom denna inriktning till de människor som representerar verkligheten istället för politiker. Politikernas uttalanden och ambition att hävda organiserat tiggeri som ett existerande problem får utifrån inriktningen mindre makt då det uppstår ur den politiska världen och inte ur verkligheten där det skulle förekomma. Samtidigt är det av intresse att uppmärksamma att även inom denna inriktning har företrädare för polisen fortfarande en maktposition, vilket innebär att deras uttalanden kommer ha påverkan på formationen då de får utrymme inom båda inriktningar (ibid.).

Utöver att motbevisa existensen av organiserat tiggeri är texternas *strategi* (Garrity, 2010) även att påtala att de argument som presenteras i *Organiserat tiggeri existerar* inte är tillförlitliga, vilket aktörerna anser har negativa konsekvenser. När uttalanden presenterar definitioner som inte bygger på statistik eller bevis blir dessa uttalanden om organiserat tiggeri istället en fråga om mytbildning menar aktörerna. I följande krönika diskuterar skribenten hur den första inriktningens definition bidrar till att försvåra situationen i samhället för utsatta människor utifrån en problemformulering som bygger på enligt aktören, myter:

Dagens motsvarighet till Råttan i pizzen handlar ofta om romska tiggare. Alla har hört historier om att de tjänar massor och inte vill arbeta, att tiggeriet är organiserat, att de har dyra bilar och värdeföremål undanstopgade. Dessa vandringshistorier har urgamla rötter, de berättades i 30-talets Tyskland och vi känner igen dom om romer i Sverige sedan länge. (Aftonbladet, 2015-05-20)

Vad den andra inriktningen ifrågasätter är behovet av kriminalisering av organiserat tiggeri då det redan finns lagstiftning som reglerar den problematik som ligger till grund för det kriminella i samband med eventuellt organiserat tiggeri. Likt vad det står i EU-direktivet 2011/36/EU inkluderas redan utnyttjande av människor för tiggeri i människohandelsbrott. Det menar aktörer inom inriktningen är tillräckligt för att komma åt den brottsliga aspekten kopplat till utnyttjande av människor som tigger. Istället uppmärksammar texterna att de människor som organiserat tiggeri syftar på har rättigheter inte bara gällande stöd utan också för det informella samarbete som ligger till grund för myten. I följande citat uppmärksammar skribenten de juridiska rättigheter som även gäller de människor som tigger:

Det var inte så länge sedan andra marginaliserade och utsatta grupper ville organisera sig. Det var inte så länge sedan de marginaliserade och utsatta yrkesgruppernas organiserande ansågs som ett hot, som något som behövde kväsa. Och det var inte så länge sedan som civiliserade länder kom fram till insikten om att denna rätt att organisera sig därför behövde särskilt skydd mot övermakten och att detta särskilda skydd hörde till de grundläggande rättigheterna i en rättsstat
[---]

Föreningsfriheten. Den återfinns i dag i grundlagen som vi borde läsa oftare: Var och en är enligt regeringsformen gentemot det allmänna tillförsäkrad en ”frihet att sammansluta sig med andra för allmänna eller enskilda syften”. Även tiggaren. Varför skulle man inte acceptera organiserandet av en verksamhet som är laglig? (Svenska Dagbladet, 2015-05-01)

Strategin som uppmärksammas i citatet syftar till att problematisera mytbildningen genom att relatera till *koncept* som påverkar människors attityder i förhållande till organiserat tiggeri (Garrity, 2010). *Antiziganismdiskursen* (Erjavec, 2001; Vidra & Fox, 2014) uppmärksammar diskriminerande attityder som existerar i samhället mot de människor som tigger, utifrån deras romska etnicitet. I likhet med hur det skett en attitydförändring (Vidra & Fox, 2014) av antirom attityder i Ungersk media framställs organiserat tiggeri som en fråga mytbildning som bidrar till att förstärka diskrimineringen mot romer i det svenska samhället. Genom att kriminalisera ett otydligt fenomen som främst innefattar en romsk grupp i samhället menar aktörerna att det sker en *antiziganistisk* förskjutning av problemet där ytterligare diskriminering, minskat socialt skydd och bristande rättigheter uppstår (ibid.). När problemformuleringar får fäste utifrån påståenden att det existerar organiserat tiggeri som problem påverkas de människor som är dess subjekt och följande citat belyser hur det kan påverka romer inte bara i Sverige utan också i hela Europa:

Om ligorna vore huvudsaken skulle ju svenska myndigheter kunna inleda ett samarbete med Interpol för att bekämpa dem. Men nu är det de romska individerna man vill bli av med. Ligaledarna har ofta mäktiga beskyddare i de länder där diskriminering mot romer är som värst, en diskriminering som driver människor ut på tiggaresor i Europa. (Aftonbladet, 2013-01-06)

Aktörerna uppmärksammar hur uppmärksammandet av organiserat tiggeri istället för att minska utsattheten för gruppen, stärker den. Eftersom *människohandelsbrott* redan är reglerat framställs organiserat tiggeri som en diskussion som främst bidrar till ökad utsatthet för de människor som tigger (EU-direktiv 2011/36/EU).

Påverkan för diskursen som helhet

Diskursen om organiserat tiggeri påverkas av formationens innehåll eftersom förståelsen skiljer sig beroende på om det definieras som existerande eller inte. En tydlig konsekvens av att organiserat tiggeri framställs som existerande och som ett socialt problem är att det framkommer diskussioner, lagförslag och debatter kring hur fenomenet ska hanteras vilket kommer diskuteras i efterföljande avsnitt. I en krönika uppmärksammar skribenten även hur diskussionen kring organiserat tiggeri möjliggjort för partier, främst Moderaterna, att närma sig Sverigedemokraternas politik:

Sverigedemokraternas framgångar har nämligen resulterat i att partier som på goda grunder berömt sig för att inte ha närmat sig Åkessons invandringspolitik i stället dystert nog stjal friskt från dess kriminalpolitik (Aftonbladet, 2015-05-01)

Moderaterna som tidigare tagit avstånd från Sverigedemokraternas invandringspolitik har samtidigt valt att diskutera organiserat tiggeri utifrån samma problem- och lösningsmodell

som dem, med samhällets ansvar för sina egna medborgare i fokus. Relationen till *folkhemsbegreppet* innebär att det svenska samhället skyddar sina gränser i större utsträckning (Kiiskinen & Saveljeff, 2010) vilket påverkar hur organiserat tiggeri ska hanteras. Utifrån *EU:s sociala ansvar* är en möjlig förklaring, till att människor accepterar politiska argument med grund i mer skyddade gränser, att ökad *euopeisering* och EU:s ökade politiska inflytande lett till ökad individualisering i dess medlemsländer och även Sverige (Delanty, 2008; Hansson 2008). Frågan om organiserat tiggeri är då ett exempel på hur frågan individualiseras där varje land, men också enskild människa, förväntas ta ansvar för utmaningarna enbart inom ramen för sina egna gränser.

Människor påverkas även utanför det politiska fältet när olika aktörer väljer att diskutera organiserat tiggeri utifrån definitionen att det existerar. I en krönika uppmärksammar skribenten i följande citat hur människor utan onda avsikter påverkas av den bild som målas upp av organiserat tiggeri som ett existerande och potentiellt kriminellt problem:

Jag tror inte att den välklädda äldre kvinnan som ger fingret åt den 24-årige tiggaren David Munteanu från Rumänien är ond. Hon är rädd för det okända. Hon vill inte ha tiggare i SINA kvarter i Bromma i västra Stockholm och säger något om att de borde skickas hem. Hon har ätit hatpropagandan till frukost. (Expressen, 2014-02-03)

Återigen utifrån *konceptet EU:s sociala ansvar* (Delanty, 2008) går det att förstå citatet som att samhällets medborgare blir mindre toleranta när organiserat tiggeri framställs som socialt problem. Den minskade toleransen kan grunda sig i oro för att den sociala ordningen i samhället ska minska och där organiserat tiggeri blir en symbol för oron (ibid.). Detsamma sker på nationell nivå där samma oro kan bidra till att samhället endast vill ta ansvar inom vissa gränser (Delanty, 2008; Kiiskinen & Saveljeff, 2010). Socialtjänsten formulerar sitt ansvar som endast inbegripande de EU-migranter som är aktuella på den svenska arbetsmarknaden (Socialstyrelsen, 2008), vilket många gånger inte innefattar de människor som tigger. Genom att koppla ihop organiserat tiggeri med oro för den sociala ordningen är det möjligt att förstå hur det svenska samhället och dess medborgare i större utsträckning främjar sig från att ta ansvar i frågan (ibid.). När organiserat tiggeri framställs som ett existerande problem riskerar det att påverka hur samhället och dess medborgare förhåller sig till organiserat tiggeri och de människor som tigger.

Samtidigt är den andra inriktningen *Organiserat tiggeri är en myt* ett exempel på vad som kan ske när ett fenomen som organiserat tiggeri framställs och samtliga medborgare i samhället inte accepterar beskrivningen. Med ambitioner att motbevisa och dekonstruera den definition av organiserat tiggeri som presenteras skapas även en motkraft. En konsekvens är att det uppstår utsagor, vilka också får utrymme i andra formationer, som istället fokuserar på rättigheter för de människor som tigger och där ansvaret omformuleras från individuellt till kollektivt (Frericks, 2014). I empirin lyfts ett antal utsagor som visar på att samhället inte genomgående har accepterat den definition som presenteras, två exempel på alternativa förhållningssätt i samhället presenteras i två citat nedan:

En förändring är igångsatt – tack vare att svenska folket höjt rösten kring de utsatta människor som sitter vid våra trösklar. Det är upp till var och en hur man vill hjälpa, genom direkt stöd eller via en organisations stödinsatser, men tillsammans kämpar vi för en mänskligare stad för alla. (Metro – Göteborg, 2015-08-19)

En gåva till en utstött människa är inte att förnedra den utstötte. Skammen ligger i att vi fortfarande tillåter det förtryck som tvingar vår medmänniska att sätta sig där på knä med utsträckt hand. Skammen är att vi ingenting har lärt. (Expressen, 2014-02-03)

Citaten är exempel på hur organiserat tiggeri diskuteras med grund i ett kollektivistiskt ansvar (Fredricks, 2014) vilket även uppmärksammar attityder som grundar sig i människors grundläggande rättigheter (Lister, 2013). Beroende på hur organiserat tiggeri framställs kan det påverka de människor som tigger men också attityder i förhållande till dem.

Lösningarnas formation

Vad den första formationen syftade till var att sätta ramen för organiserat tiggeri gällande existens och eventuella form. Även om det *organiserade tiggeriet* som bäst är oklart står det fortfarande nära fenomenet *tiggeri* i Sverige. Den andra formationen har sin grund i synen på *tiggeri* som socialt problem i samhället och i följande citat ur en krönika lyfter skribenten fram en aktuell undersökning för att belysa opinionen kring kriminalisering av tiggeriet:

Och så kom undersökningen från TT/Novus som visar att 56 procent av svenskarna vill förbjuda tiggeri, medan endast 23 procent klart motsätter sig ett sådant förbud (...) (GT, 2014-04-23)

Det är en stor grupp människor i det svenska samhället som ser tiggeri som ett problem som måste hanteras och i empirin kopplas även organiserat tiggeri till dessa åsikter vilket får konsekvensen att det förväntas lösningar. Den andra formationens två inriktningar tar avstamp i förståelsen att det finns ett socialt problem kopplat till organiserat tiggeri som måste lösas. Ena inriktningen vill lösa problematiken genom att kriminalisera organiserat tiggeri medan den andra ifrågasätter kriminalisering och diskuterar alternativ. Vad som är gemensamt för båda inriktningar är dock att organiserat tiggeri framställs som ett socialt problem som är *möjligt att förändra av människor* (Loseke, 2003). *Lösningarnas formation* syftar till att skapa regler och förutsättningar för vilket sätt det är möjligt att förändra och hantera organiserat tiggeri (Loseke, 2003; Winther Jørgensen & Phillips, 2002).

Kriminalisering för Deras skull

Den första inriktningen utgår från definitionen av objektet (Garrity, 2010) som framställs i Organiserat tiggeri *existerar*. Istället för det polisiära fältet är det här ett annat i form av det juridiska och dess företrädare som får utrymme att framställa organiserat tiggeri som existerande problem. Även om organiserat tiggeri är otydligt som fenomen hävdas det vara tillräckligt för att vara i behov av lösningar. I ett citat taget ur en debattartikel skriven av Anti Avsan, ledamot i Justitiekommittén och den moderata trygghetsgruppen, belyser han hur organiserat tiggeri möjliggörs i dagens juridiska kontext.

Alla tiggare är inte utsatta för exploatering. Men tiggeri – liksom all annan ekonomisk verksamhet – kommer att organiseras när det råder konkurrens om inkomstmöjligheterna. Tiggeriet är inte juridiskt reglerat, så det blir lätt ett byte för kriminella. (Aftonbladet, 2013-01-10)

Aktörerna inom inriktningen använder det juridiska fältet för att visa hur organiserat tiggeri oavsett form lämnas utrymme att existera eftersom det inte är direkt lagstiftat emot. Existens av organiserat tiggeri är inte längre huvudsak utan att det överhuvudtaget finns utrymme är tillräckligt. Genom att konstruera problemet med organiserat tiggeri i form av *vetenskap och lagstiftning* ges makt till de som experter på området, i detta fall lagstiftare och juridiskt kunniga (Loseke, 2003). I inriktningen får poliser och företrädare för verkligheten utifrån *enunciativa modaliter*, inte samma maktposition utan här får politiker och jurister en större möjlighet att uttala sig (Garrity, 2010). Eftersom det hävdas inom inriktningen att organiserat tiggeri har utrymme att existera blir det en logisk följd att det ska presenteras lösningar på hur utrymmet ska krympas. Ett exempel på hur utrymmet ska krympas uppmärksammas i en debattartikel där Tomas Tobé och Beatrice Ask som företrädare för Moderaterna presenterar deras perspektiv i frågan:

Moderaterna vill inte förbjuda enskilda människor att tigga, men vi kan heller inte acceptera ett omfattande och organiserat tiggeri i hela landet. Därför kommer vi inför Moderaternas partistämma i höst föreslå att organiserande av tiggeri ska kriminaliseras.
(Dagens Nyheter, 2015-04-30)

Både Moderaterna och Sverigedemokraterna är partier som företräder inriktningen *Kriminalisering för Deras skull* där formationens *strategi* (Garrity, 2010) innebär en agenda för kriminalisering. Genom att använda sig av en juridisk problemformulering blir det passande att lagstiftning och kriminalisering presenteras som strategi för att förklara och hantera organiserat tiggeri. Det presenteras som ett juridiskt problem då det möjliggörs för människor att utnyttja redan utsatta personer vilket innebär att kriminaliseringen enligt Moderaterna ska rikta sig mot de som utnyttjar människorna. Sverigedemokraterna likt vad uppmärksammats i formationen om *Existensen av organiserat tiggeri och dess form* begränsar sig dock inte enbart till de som organiserar tiggeriet utan öppnar även för kriminalisering av tiggeri generellt.

Inom inriktningen finns det två argument för varför kriminalisering är nödvändigt för att hantera organiserat tiggeri. Det första argumentet utgår från *konceptet* om *arbetslinjen* (Dahlstedt, 2009; Junestav, 2004) där de människor som organiserat tiggeri relaterar till behöver få en förändrad situation då de i dagens kontext tillåts att stå utanför arbetsmarknaden vilket leder till utsatthet. Genom att knyta individerna åter till marknaden är det möjligt att ge dem förutsättningar att förbättra sin situation (ibid.). Att kriminalisera organiserat tiggeri skulle vara delvis med syfte att bryta deras utsatthet men också eftersom det sänder ett budskap till samhället, till de människor som tigger och till de som utnyttjar tiggeriet. När Tomas Tobé och Beatrice Ask presenterar behovet av kriminalisering av organiserat tiggeri sker det utifrån följande argument:

Grundproblemen finns i hemländerna där diskriminering är vanligt förekommande. Lösningen på problemen är dock inte att stå passiva inför ett ökat tiggeri på Sveriges gator. Tvärtom riskerar det att låsa fast människor i utanförskap. (Dagens Nyheter, 2015-04-30)

Alltså är det inte av intresse om det existerar ett organiserat tiggeri eftersom kriminaliseringen är nödvändig oavsett för att visa på att samhället inte accepterar att en grupp i samhället utnyttjas och står i ett så kallat utanförskap. Här sker kopplingen åter till *arbetslinjen* och *ovärdiga fattiga* där tiggeriet anses vara en orimlig och olaglig försörjning vilket innebär att

de människorna inte förtjänar samhällets stöd (Appelbaum, 2001; Junestav, 2004). Citatet bidrar till att framställa organiserat tiggeri som *skadligt mot samhället* eftersom dessa människor tillåts stå utanför arbetsmarknaden (Schneider & Schneider, 2008). Av den anledningen blir kriminaliseringen, enligt företrädarna för inriktningen, ett incitament för dessa människor att ställa sig till förfogande för arbetsmarknaden eftersom de då tar ansvar för sin situation och inte bör ses som kriminella (Dahlstedt, 2009; Katz & Berkowitz, 1994; Simon 2007). Argumentet för att kriminalisera organiserat tiggeri menar aktörer därför är för de tiggande människornas skull. Kriminalisering blir en symbol för den möjlighet som existerar för att frigöra sig från utsattheten och något annat är en björntjänst för denna redan utsatta grupp. Argumentet relaterar även till *folkshemsbegreppet* (Kiiskinen & Saveljeff, 2010) där existensen av organiserat tiggeri och att människor möjligtvis utnyttjas på gatorna är ett samhällsproblem eftersom det hotar att påverka samhällets tolerans och öppenhet. Likt vad Ekeroth uppmärksammade i sin motion (2011/12:Sf344) anser företrädare för inriktningen att kriminalisering av tiggeri är ett ställningstagande emot utnyttjande. Till det kan då gatumiljön förbättras och den sociala ordningen i samhället återställas vilket gör samhället mer säkert. Ett mer säkert samhälle innebär utifrån folkshemsbegreppet och företrädare för argumentet också en positiv samhällsutveckling (Kiiskinen & Saveljeff, 2010).

Det andra argumentet för att kriminalisera organiserat tiggeri fokuserar inte på de människor som tigger utan istället på kriminalisering som ett politiskt verktyg. Likt vad som framkom i den första formationen och står i linje med *tiggardiskursen* (Hansson, 2015) relaterar organiserat tiggeri främst till människor som kommer från andra länder inom EU, främst Rumänien och Bulgarien. I inriktningen framställs organiserat tiggeri som en utmaning kopplat till den fria rörligheten i Europa och kriminalisering är då ett verktyg som anses nödvändigt på EU-nivå. Citatet som följer uppmärksammar hur företrädare för kriminalisering framställer lösningen som bidragande till att hantera organiserat tiggeri på ett sätt som både det svenska samhället och andra länder gynnas av:

Det går självklart inte att förbjuda fattigdom. Men tiggeri är inte någon långsiktig lösning på fattigdomen. Det är tvärtom en fattigdomsfälla. Rumänska myndigheter, och frivilligorganisationer som ”Liv och ljus” och ”Bulgarian Aid Mission”, har flera gånger påpekat att tiggeriet utomlands försvårar deras arbete med att integrera den romska minoriteten. Fattigdomsbekämpningen måste ske på plats i hemlandet. Möjligheten att söka riktiga jobb på den europeiska arbetsmarknaden kommer givetvis kvarstå. (Göteborgs-Posten 2015-07-30)

Strategin för inriktningen är fortfarande att driva kriminaliseringsagendan framåt. Argumentet som används grundar sig däremot i ett annat *koncept* och är kring *EU:s sociala ansvar* (Delanty, 2008). Genom att använda argument med grund i konceptet förskjuter aktörerna inom inriktningen ansvaret för utmaningen med organiserat tiggeri från Sverige till de så kallade hemländerna. Kriminalisering av organiserat tiggeri blir då ett politiskt verktyg för att påverka andra länder i Europa att ta sitt ansvar samtidigt som den svenska nationen skyddar sina egna resurser. Även här uppmärksammas att kriminalisering som verktyg bör användas eftersom det är bäst för de människor som tigger och något annat är att försvåra deras situation (ibid.).

Undvik kriminalisering för deras skull

Den andra inriktningen agerar motpart inom formationen och syftet blir här delvis att

motbevisa men främst att omformulera på vilket vis situationen som rör de människor som organiserat tiggeri syftar på, ska hanteras. Vad som skiljer sig mellan den första och andra formationen är att i *Lösningarnas formation* räcker det inte att dekonstruera organiserat tiggeri utan det anses fortfarande existera en social problematik kring de människor som tigger. Följden blir att existensen av organiserat tiggeri och att diskutera dess omfattning eller fara för samhället är mindre intressant. Istället syftar empirin till att belysa problematiken med de lösningar som presenteras och presentera egna, vilket även här görs utifrån det juridiska samt politiska fältet. Följande utdrag ur en ledare belyser skribenten en juridisk aspekt av förbud mot organiserat tiggeri som skulle vara problematisk:

Dessutom: även till exempel gatumusikanter eller andra gatuartister ”tigger” ju. Ska de förbjudas? Om inte, var drar vi gränsen? Om en person som sitter tyst med en mugg framför sig betraktas som tiggare, vad är det då om samma person sitter med samma mugg och sjunger? Tiggeri? Artisteri? (GT, 2014-04-23)

Följden av att lösningar även här diskuteras utifrån det juridiska fältet och *vetenskap och lagstiftning* (Loseke, 2003) innebär att makten för att definiera lösningar, oavsett inriktning, ges till experter på området. Utifrån *enunciativa modaliteter* (Garrity, 2010) är det just experter i relation till lagstiftning som kan agera företrädare alternativt motståndare för organiserat tiggeri och de lösningar som presenteras. Vad som är av intresse är då att andra aktörer i form av tidigare nämnda frivilligorganisationer, polistjänstemän alternativt företrädare för de människor som organiserat tiggeri relaterar till får betydligt mindre makt i hela formationen. Istället blir det en intern debatt mellan politiska och juridiska experter angående lösningarnas möjlighet att hantera situationen i samhället, oavsett om organiserat tiggeri existerar eller är en myt.

Förutom att det *organiserade tiggeriet* skulle vara diffust både i sin organisering och att det även skulle vara problematiskt att definiera vad som är tiggeri lyfter inriktningen även andra aspekter av förbudet som skulle göra det till en problematisk lösning. Det främsta problemet som presenteras av den andra inriktningen är att kriminalisering inte påverkar enbart den påtalade kriminella aspekten, utan också drabbar de människor som tigger. I följande citat används experter för att hävda hur kriminalisering som lösning genererar mer sociala problem än att låta organiserat tiggeri existera:

Ett förbud kan i praktiken uppfattas som en förstärkning av den etniska diskrimineringen mot romer. Den finska professorn Virpi Mäkinen argumenterar för att ett tiggeriförbud lätt skulle förstärka den etniska diskrimineringen mot romer eftersom tiggeriet inom EU har kommit att ses som en romsk fråga under 2000-talet, även om också andra grupper tigger. Många romer i Rumänien är rädda för att registrera sig, vilket gör att de går miste om grundläggande rättigheter och sociala förmåner. Det har att göra med att tidigare deporteringar och godtyckliga arresteringar och att dödandet av romer i koncentrationsläger under andra världskriget lever kvar i det kollektiva minnet. I praktiken skulle ett förbud kunna uppfattas som en ytterligare diskriminering av en redan diskriminerad grupp och försämra deras situation. (Dagens Nyheter, 2015-05-07)

När experter uttalar sig i debatten med argument emot kriminaliseringsstrategin gör de det

med två andra koncept som grund (Garrity, 2010). I likhet med inriktningen *Organiserat tiggeri är en myt* relateras det till konceptet *antiziganismdiskursen* (Erjavec, 2001) där den grupp som påverkas av kriminalisering är den romska befolkningen var situation blir ytterligare utsatt. Eftersom de redan saknar sociala skyddsnät i de länder de är medborgare bidrar kriminaliseringen bara till ökad diskriminering och försvårar deras livsvillkor (ibid). Det andra konceptet är *diskursen om etiska mänskliga rättigheter* (Lister, 2013) som används för att uppmärksamma ytterligare problematik med kriminalisering. En problematik som går bortom organisering eller inte och som istället handlar om värdigheten hos de människor som tigger och deras mänskliga rättigheter. Kriminalisering blir då en inskränkning på dessa områden och leder till ytterligare diskriminering mot en grupp vars rättigheter redan är begränsade i många länder (Erjavec, 2001; Lister, 2013).

Konceptet *diskursen om etiska mänskliga rättigheter* (Lister, 2013) blir en del av *strategin* i inriktningen *Undvik kriminalisering för deras skull* för att arbeta som en stärkande kraft. Här menar empirin i inriktningen att istället för kriminalisering är det en förändring i samhällsklimatet som är av intresse (Loseke, 2003). Följande citat från ett debattinlägg argumenterar Hans Swärd och Per Eriksson, professorer på Lunds Universitet, att lösningar måste fokusera på mer än bara kriminella aspekter:

Har vi inte system som tillräckligt kan skydda dem mot övergrepp, trakasserier och förnedrande stereotyper gör vi dem ännu mer skyddslösa. Förbud riskerar att förstärka ett utanförskap och gynna dem som vill profitera på nöden. Låt oss i stället behandla dem värdigt här och verka för förändring där de kommer ifrån. (Dagens Nyheter, 2015-05-07)

Genom att fokusera på de människor som organiserat tiggeri relaterar till och inte på de människor som potentiellt profiterar på fenomenet skiftar den andra inriktningen fokus för lösningarna. Här lyfts istället en socialpolitisk agenda in som grundar sig i ett större kollektivt ansvar (Frericks, 2014). Aktörerna menar på att det finns ett behov av att medborgare förändrar sitt förhållningssätt kring organiserat tiggeri. Om det sociala problemet kring organiserat tiggeri istället konstrueras som en fråga om att stödja de människor som tigger kan även en förändring i praktiken ske då *kunskap och social handling är sammanvävt* (Berger, Luckmann & Olsson, 2011; Burr, 2003). Om synen på organiserat tiggeri förändras kan samhällets medborgare möjligtvis också tillåta sig att ta ett större gemensamt ansvar menar aktörerna inom empirin. Likt det politiska perspektivet om *kollektivism* (Frericks, 2014) påtalar professorerna ovan på hur svenska medborgare behöver ta ett ansvar för att solidariskt bidra med det skydd som de människor som tigger annars saknar i nuvarande samhällssystem.

Förutom att förändra förhållningssätt och attityder är det även, likt empirin i *Kriminalisering för Deras skull*, politiska lösningar som presenteras för att hantera den upplevda sociala problematiken kopplat till organiserat tiggeri. När ytterligare lösningar presenteras sker det med ett argument som har gemensam grund som lösningar i den första inriktningen. Följande citat uppmärksammar hur även i denna inriktning aktörer anser att lösningar behöver ske på EU-nivå för att hantera utmaningen med organiserat tiggeri:

Utöver att hantera lokala problem och frågor i Sverige krävs att regeringen tar initiativ på EU-nivå. Sverige måste nu agera och sätta press på andra medlemsstater. Situationen vad gäller hälsa, bostäder, utbildning och arbete måste förbättras i de av EU:s medlemsstater det handlar om. Länder som Rumänien och Bulgarien måste vidta kraftfulla åtgärder för att minska de

sociala problem och den utsatthet som ligger till grund för att deras medborgare söker sig till andra EU-länder. Ansvaret för detta ligger på de lokala och nationella myndigheterna, men såväl Sverige som andra EU-länder kommer att behöva bistå och ta ansvar i arbetet framöver. (Dagens Nyheter, 2015-04-30)

Likt den första inriktningen fokuserar lösningsalternativen på *konceptet* (Garrity, 2010) kring *EU:s sociala ansvar* (Hansen, 2008). Citatet ovan problematiserar hur det blivit en form av *minsta gemensamma nämnarnas politik* där medlemsländerna arbetar för att ta sitt ansvar för sociala problem som organiserat tiggeri endast i den minsta möjliga utsträckning (ibid.). Citatet driver *strategin* (Garrity, 2010) att politiska lösningar måste fokusera på EU-nivå där exempelvis Rumänien måste ta sitt ansvar för de människor som tvingas tigga i andra länder eftersom deras utsatthet i hemlandet är allt för omfattande. Utifrån *enunciativa modaliteter* (ibid.) går det i denna strategi att se en konsensus mellan de olika maktparter som annars diskuterar kriminaliseringen, att de samtliga vill påverka de länder där de människor som organiserat tiggeri relaterar till kommer ifrån. Skillnaden mellan de två inriktningarna är främst hur de under tiden vill att situationen ska hanteras på lokal nivå. Den första vill kriminalisera medan den andra vill ta ett fortsatt ansvar även i det svenska lokalsamhället. Det avslutande citatet visar på den utmaning som det svenska samhället står inför under tiden då de förlitar sig på att andra länder tar sitt ansvar:

Nu står hoppet till EU:s sociala fonder – som Rumänien inte använt till att göra livet lättare för romerna. Och till att ekonomin blir bättre – en fjärran dröm i dagens kris. Under tiden får vi leva med de framsträckta muggarna och vårt dåliga samvete. Någon quick fix finns inte. Vi får fortsätta diskutera den relativa fattigdomen, medan den absoluta tyst tigger vidare. (Sydsvenskan, 2014-01-25)

I formationen existerar en problematik ansluten till organiserat tiggeri som påverkar de människor som tigger i sin vardag. Eftersom den problematik är komplex innebär det att det svenska samhället behöver hantera de människor som tigger under tiden. I inriktningen bör det ske genom att låta organiserat tiggeri eventuellt existera men definitivt bidra med stöd till de människor som tigger under tiden utmaningen angrips.

Påverkan för diskursen som helhet

I likhet med formationen om *Existensen av organiserat tiggeri och dess form* består den andra formationen av två inriktningar med vissa särpräglade drag och agendor. *Lösningarnas formation* innefattar dock utsagor som trots att de förespråkar olika strategier och argumenterar mot varandra samtidigt bygger på vissa grundläggande likheter. En gemensam likhet är att organiserat tiggeri kopplas enligt aktörerna till en problematisk situation i samhället. Oavsett om det förekommer organiserat tiggeri eller inte, existerar en social utsatthet för en stor grupp människor. Att acceptera existensen av ett socialt problem kopplat till organiserat tiggeri bidrar till att människor ser ett behov av lösningar. Det blir en förstärkning i samhället; att fenomenet med olika strategier är *möjligt för människor att förändra* (Loseke, 2003). Till skillnad från den första formationen blir det inte en kamp mellan två vitt skilda sidor gällande att definiera existensen, utan istället en diskussion om hur dess relaterade utmaningar ska hanteras. Följande citat ur en krönika belyser hur människor i samhället kan välja att acceptera vissa lösningar även med problematisk form eftersom det då åtminstone presenteras ett alternativ för att hantera de sociala problem som är kopplat till

organiserade tiggeri:

Att förbudssympatierna i huvudsak har rasistiska förtecken är dock fel, även om det förekommer. I stället vill många förbjuda tiggeri av den något paradoxala orsaken att de tycker synd om och känner sig illa berörda av tiggarna som sitter på den kalla marken i regn och snö. (GT, 2014-03-23)

Utifrån *enunciativa modaliteter* (Garrity, 2010) har formationens empiri visat på att förutsättningarna som krävs för att överhuvudtaget kunna uttala sig om lösningar grundar sig i expertis på det juridiska eller politiska området. Det får konsekvenser för diskursen då det påverkar och begränsar vilka som tillåts att uttala sig (Armstrong, 2015). I den andra formationen framträder inte representanter för verkligheten; poliser, människor som tigger samt frivilligorganisationer hamnar i bakgrunden medan politiker, experter och professorer debatterar och lyfter lösningar. Inte heller samhällets medborgare får makten att uttala sig utan används snarare, likt i citatet ovan, som argument av experterna för att driva sina strategier framåt. Den andra formationen påverkar utifrån ett maktperspektiv därför vilka aktörer och utsagor som accepteras när det kommer till att uttala sig om lösningar kopplat till diskursen om organiserat tiggeri.

Den tredje konsekvensen som ansluter till föregående och påverkar diskursen om organiserat tiggeri är att det är samma institutionella fält som ansvarar för dess lösning: det politiska. När lösningar presenteras är det i form av beslut på antingen nationell alternativt EU nivå. Genom att formulera organiserat tiggeri som en *fråga för regeringen* (Loseke, 2003) som endast är möjligt att lösa med hjälp av politiska och juridiska verktyg kan ansvaret fördelas till de politiska aktörerna istället för samhällsmedborgarna och övriga institutioner (ibid.). Varför organiserat tiggeri kan och, enligt vissa, bör vara en fråga om politiskt ansvar och konsekvenserna av det kommer att diskuteras i nästa formation.

Vad som är viktigt att uppmärksamma är dock att den institution som enligt Socialtjänstlagen (2001:453) har ansvar för människors ekonomiska och sociala trygghet i samhället, socialtjänsten, inte uttalar sig gällande organiserat tiggeri och eventuella lösningar. Då behovet av EU-politik lyfts inom båda inriktningar gör aktörerna det med ett långt tidsperspektiv och i väntan på att hemländer ska hantera utmaningen måste det svenska samhället förhålla sig till den existerande situationen. När företrädare för socialtjänsten inte uttalar sig är det förståeligt att människor blir osäkra på hur ansvaret för organiserat tiggeri ser ut i samhället. Och om människor inte har kunskap om olika parters ansvar i frågan ökar också risken för en ökad social oro eftersom organiserat tiggeri framställs som ett fenomen som inte hanteras i nuläget och kan påverka den sociala ordningen (Delanty, 2008).

Politiseringens formation

Den tredje formationen i diskursen om organiserat tiggeri rör sig likt den andra ifrån existensen och tar istället sin grund i behovet av att diskutera organiserat tiggeri som politisk fråga. Formationens fokus utgår från att organiserat tiggeri framställs som en *fråga för regeringen* (Loseke, 2003). Att den tredje formationen blir av vikt för diskursen belyser följande citat där skribenten trycker på hur det politiska fältet och särskilt migrations- och integrationsfrågor blivit avgörande för det nutida samhällsbygget:

Statsvetaren Peo Hansen, som forskar i migrationspolitik och den europeiska integrationen, menar att få politiska områden förmedlar en tydligare bild av samhällsbyggandets centrala frågor. Migrationspolitiken

fungerar som en lins genom vilken vi får syn på vad EU vill vara och vad det vill bli. Han ställer frågan: Vem tillhör EU och vilka är främlingarna; vem sägs bidra till byggandet av det nya Europa och vem och vad sägs utgöra hoten mot detta? Vad som påverkar attityder till fattiga på gatan, om det är strukturella förtryck som skapar attityderna eller om attityder skapar strukturella förtryck, behöver redas ut. (Sydsvenskan, 2014-11-28)

Vad som citatet belyser är hur organiserat tiggeri som politisk fråga blir ett uttryck för vilka attityder och strömningar som existerar i samhället och därför viktigt att diskutera. Formationen innefattar likt de tidigare formationerna två olika inriktningar med olika strategier och argument. *En fråga för politikerna* med syftet att påvisa hur organiserat tiggeri är en viktig politisk fråga med ett närliggande ansvar för dess lösning, *Faran med politisk problemformulering* syftar däremot till att problematisera när det blir en *fråga för regeringen* (Loseke, 2003) samt belysa eventuella konsekvenser.

En fråga för politikerna

Organiserat tiggeri existerar i inriktningens empiri i den formen att det ansluter till ett problematiskt område i samhället. Aktörerna lyfter abstraktionsnivån från ett eventuellt existerande samhällsproblem till ett istället definitivt existerande politiskt ansvarsområde som är av vikt att hantera. I ett citat taget ur ett reportage uppmärksammar författaren vikten av att utmaningarna med organiserat tiggeri lyfts från medborgarnas axlar till politikernas:

Det där är argument värda att ta på allvar. Och det är ju också därför det är viktigt att tiggeriet inte bara görs till ett personligt psykologiskt och moraliskt problem, utan också lyfts upp på en politisk nivå. Om du vill ge eller inte ge är din sak, men det är inte huvudsaken. (Sydsvenskan, 2015-06-07)

Att *objektet* (Garrity, 2010) existerar i form av en politisk fråga påverkar vilka som har rätt att definiera och uttala sig. Inom inriktningen blir maktfördelningen utifrån *enunciativa modaliteter* betydligt mer ensidig än i tidigare formationer. Här får politiker en för diskursen unik position där de både ansvarar för problem- och lösningsformuleringar. Vad som sker är att uttalanden som tillåts att uttryckas inom formationen grundar sig i politisk expertis (ibid.). Även om aktörerna inte nödvändigtvis är politiker uttalar de sig ifrån en politisk grund. Två citat ifrån samma ledare exemplifierar hur skribenter i empirin bidrar till att förstärka den politiska maktpositionen:

Politik är ingen teater som kan regisseras efter behag. En politiker måste bedömas efter konsekvenserna av sitt handlade och ansvaret ska placeras där det hör hemma. Hos dem som gett förtroendet att styra landet
[...]
Men utanförskap, skjutningar, handgranater och växande islamistisk extremism är på riktigt. Det är de makthavare som fattat de avgörande besluten som bär ansvaret. (GP, 2015-08-07)

Genom att uttalanden i inriktningen går i linje med citaten ovan förväntas andra aktörer i samhället, dess medborgare och institutioner att acceptera politikerna som ansvarsbärare i

frågan. Här sammankopplas även sociala fenomen som *skjutningar* och *växande islamistisk extremism* till organiserat tiggeri och aktörerna i empirin uppmärksammar då hur samhällets sociala utmaningar bör och ska åläggas politikerna och deras expertis (Loseke, 2003).

När aktörerna i empirin argumenterar för att organiserat tiggeri är en politisk fråga knyter de delvis an till ett politiskt *koncept* (Garrity, 2010) som uppmärksammats i tidigare formationer: *arbetslinjen*. *Arbetslinjen* är återkommande i inriktningens empiri och syftar till att uppmärksamma hur människor som tigger hamnar utanför arbetsmarknaden vilket leder till ökad utsatthet som är negativ för samhället (Dahlstedt, 2009; Junestav, 2004). Att ansluta de människor som tigger till arbetsmarknaden blir då en *strategi* (Garrity, 2010) för politikerna som vill lösa organiserat tiggeri samt bidrar till en förstärkning av det politiska ansvaret i frågan (Junestav, 2004; Loseke, 2003). Ytterligare ett återkommande *koncept* i empirin som uppmärksammar politikernas ansvar för organiserat tiggeri är *folkhemsbegreppet*. Eftersom att politikerna anser sig vara ansvariga för en positiv samhällsutveckling blir organiserat tiggeri en fråga av vikt att diskuteras vilket citatet nedan belyser:

Men tiggerifrågan är svår. Den rymmer många delfrågor, och det måste vara legitimt att diskutera dessa utan att beskyllas för ont uppsåt. Man får känna starkt obehag av att se barn och vuxna sitta i utblottat armod. Det är inte ett bevis på att man är miljöskadad av en skyddande välfärdsverkstad, utan på att ens empatisystem fungerar. Man får fundera på hur en stadsbild som i var hörn rymmer sjuk av lump, skräp och trasor påverkar samhällsmiljön. Det gör en automatiskt inte till snorkig översittare, utan är en ganska sund reaktion. (Svenska Dagbladet, 2015-05-07)

Aktörerna uppmärksammar hur den svenska välfärdsstaten har ett ansvar för att statsbilden är, enligt dem, städad och trygg för dess samhällsmedborgare att vistas i, vilket organiserat tiggeri begränsar (Kiiskinen & Saveljeff, 2010). *Folkshemsdiskursen* och *arbetslinjen* är båda politiska begrepp som uppmärksammar vikten av att politiska aktörer går in och hanterar organiserat tiggeri för att föra samhällsutvecklingen framåt (ibid.). Då den aktuella kontexten kring *folkhemmet* förklarar lösningar i form av ökad social ordning är det också möjligt att förstå hur *kriminalisering* blir den politiska lösning som tidigare presenteras i förhållande till organiserat tiggeri. Kriminalisering kan då åtminstone förflytta de människor som tigger från den så kallade stadsbilden vidare till antingen sina hemländer alternativt till Sveriges rättsväsende. Aktörerna menar då att risken för att den sociala ordningen i samhället rubbas minskar eftersom utsattheten i samhället blir mindre förekommande på landets gator (ibid.).

Aktörerna hävdar tydligt att den passande strategiska konstruktionen av lösningar för organiserat tiggeri är i form av en fråga för regeringen (Loseke, 2003). Följden blir att de strategier (Garrity, 2010) som drivs i inriktningen utgår från att det är av större vikt att det politiska fältet tar sitt ansvar än att de problem- och lösningsformuleringar som presenteras är kvalitativa. Följande citat från en ledare uppmärksammar hur behovet av att politiskt diskutera organiserat tiggeri går framför kvalitet i de förslag som presenteras:

Med denna möjliga teori i åtanke, måste man se M-utspelet som välkommet. Ja det är halvtänkt, ofärdigt. Ja, det är så pass oklart att det väcker fler frågor än ger svar – men denna svåra och otacksamma uppgift är politikernas. Moderaterna gör nu ett försök att stävja en sida av ett fenomen som alla säger sig tycka

illa om. Ge dem då konkurrens, inte tillmälen. För ingen av dem som nu klagat har hittills sagt något annat än att tiggeriet i sig är omänskligt, ovärdigt och oönskat. (Svenska Dagbladet, 2015-05-02)

Genom att driva *strategin* (Garrity, 2010) att den politiska debatten går framför kvalitet i de problem och lösningar som presenteras rättfärdigas det att förbise existensen av organiserat tiggeri och diskutera fenomenet oavsett förutsättningar. Det finns enligt aktörerna ett socialt problem anslutet till andra problematiska områden i samhället och där det är av högsta vikt att diskutera och lösa organiserat tiggeri på politisk nivå (Loseke, 2003). Likt vad citatet ovan belyser är det av samma anledning viktigare att fortsätta diskutera, problematisera och presentera lösningar kring organiserat tiggeri än att ifrågasätta dess kvalitet.

Faran med politisk problemformulering

Den andra inriktningen sätter sig emot den första inom formationen likt innehållet i de tidigare formationerna. Aktörerna i *Faran med politisk problemformulering* ifrågasätter användandet av organiserat tiggeri som argument för att driva politik då fenomenet inte är definitivt existerande. Vad aktörerna inom empirin påtalar är att det uppstår potentiella konsekvenser av att strategiskt konstruera lösningarna för organiserat tiggeri som en *fråga för regeringen* (Loseke, 2003) eftersom det sker utifrån otydliga grunder. I följande citat taget ur ett reportage belyser aktören hur politiska förslag tillåts att presenteras i samhällsdebatten trots bristande bevis för existensen av organiserat tiggeri och hur det riskerar att påverka attityder i samhället:

Det är ett problem när man som Lundabo möts av stora affischer som har ett hatiskt budskap mot fattiga människor som behöver tugga för sin överlevnad. Vi vet dessutom att tiggeriet inte är organiserat på det sättet. (Sydsvenskan, 2014-08-19)

Det blir en problematik menar aktörerna när existensen av organiserat tiggeri hamnar i skymundan och dess definition inte blir av vikt. Vad som sker när organiserat tiggeri formuleras som en *fråga för politikerna* (Loseke, 2003) är att det skapas en tydlig maktposition där rätten att uttala sig politiskt går framför om organiserat tiggeri existerar. Utifrån de enunciativa modaliteterna (Garrity, 2010) i utsagorna är det möjligt att förstå hur följden blir att samhällsmedborgare kommer i kontakt med politiska förslag och får en bild av organiserat tiggeri oavsett dess form och existens. Andra aktörer i form av människor som tvingas tugga, de som arbetar med gruppen samt andra företrädare för verkligheten blir endast mottagare av de politiska lösningarna istället för att vara delaktiga i både problem- och lösningsformuleringarna (ibid.). Att uttala sig om organiserat tiggeri gällande dess existens är inom *Politiseringens formation* inte aktuellt (Garrity, 2010). Istället är det med hjälp av politiska invändningar som aktörerna inom inriktningen, och främst ledarskribenter, faktiskt tillåts diskutera organiserat tiggeri. Nedan följer ett exempel på hur aktörer istället omformulerar sin kritik till att bli en fråga om politiska perspektiv:

För mig är det en logisk kullerbytta. Jag kan inte förstå det, ska vi istället göra livet så svårt som möjligt för de här människorna och driva dem på flykt? Det är precis den politik som vi anklagar Rumänien och Ungern för. (Sydsvenskan, 2013-11-10)

Det *koncept* som aktörerna inom empirin använder sig av för att argumentera emot politiska

lösningar på organiserat tiggeri är *antiziganismdiskursen* (Erjavec 2001; Vidra & Fox, 2014). När politik riktar sig mot organiserat tiggeri riktar det sig mot gruppen romer menar aktörerna. I första inriktningen används konceptet kring *arbetslinjen* för att beskriva hur samhället socialpolitiskt behöver förändra situationen för att hjälpa de människor som tigger (Junestav, 2004). Vad *antiziganismdiskursen* uppmärksammar är att när samhället presenterar politiska lösningar med romer som fokus sker det många gånger på bekostnad av gruppens makt, vilket innebär att de människor som tigger omvandlas till passiva objekt utan egen agenda (Schneeweis, 2009). I inriktningens empiri framkommer det i likhet med vad *antiziganismdiskursen* (Erjavec, 2001) uppmärksammar att politiska lösningar som presenteras för att hantera eventuellt organiserat tiggeri även riskerar att bidra till att förstärka antiziganistiska attityder i samhället (Vidra & Fox, 2014). I följande citat ur en debattartikel uttalar sig Faktums chefredaktör Aron Israelsson kring hur han upplever att politiska lösningar bidrar till att försvåra för romer och de människor som tigger:

Att försvåra romernas näringsverksamhet är ingen ny politisk metod. Tidigare har man, bortsett från att förslava dem, förbjudit dem att flytta och resa, ägna sig åt traditionella hantverk och nu senast har man i Rumänien utlyst ett parlamentariskt krig mot romska spådamer. Fram till 1950-talet var det i Sverige lag på att utvisa ”zigenare” vid gränsen eftersom de var ”yrkestiggare”.
(GT 2012-12-25)

Som aktören uppmärksammar kan ett förbud mot organiserat tiggeri snarare än att bidra till ett minskat utnyttjande istället bli ett hinder för gruppen att informellt samarbeta, vilket inriktningen *Organiserat tiggeri är en myt* hävdar är vidden av det *organiserade tiggeriet*. *Faran med politisk problemformulering* har delvis *strategin* (Garrity, 2010) att problematisera den politiska makten, den andra delen i strategin är att uppmärksamma det *solidariska ansvaret* för utsatta grupper i samhället och därmed också de människor som tigger (Åberg, 2012). Istället för att se organiserat tiggeri som en fråga om att hjälpa den enskilda individen ur sin situation, eller att rensa upp samhällsbilden, menar den andra inriktningen att organiserat tiggeri är en fråga på kollektiv nivå. Aktörerna argumenterar utifrån behovet av *kulturella förändringar* (Loseke, 2003) där fokus istället läggs på hur människor ser på organiserat tiggeri och de människor som tigger, för att förändra samhällskulturen. I stället för att arbeta med lagstiftning och politiska lösningar menar aktörer att en förändring i förhållningssätt gentemot de människor organiserat tiggeri relaterar till är nödvändigt för att stärka deras situation. Beroende på samhällsklimatet kommer gruppen att behandlas på olika vis och följande citat belyser den kontext som många av de människor som tigger lever i under studiens tidsperiod:

Värst är de negativa reaktionerna. Folk skriker på oss och sparkar på asken. Andra kallar oss maffia eller brottslingar och vill ha bort oss från gatan. Men de finns också de som är snälla, som ger pengar, mat och kläder. (Dagens Nyheter, 2013-03-11)

Citatet är ett exempel på de attityder som människor som tigger kan utsättas för i sin vardag och som aktörer inom inriktningen vill förändra på. Genom att arbeta med *kulturella förändringar* (Loseke, 2003) är det möjligt att gemensamt utifrån ett kollektivistiskt perspektiv (Frericks, 2014) ta ansvar för utmaningarna i anslutning till organiserat tiggeri och de människor som tigger.

Påverkan för diskursen som helhet

Vad som framgår i formationen är hur organiserat tiggeri nära förknippas med politiska frågor som gäller migration och integration. Samhället och diskursen om organiserat tiggeri påverkas av den sociala situation som existerar i samhället där fattigdom och utsatthet blir mer påtagligt både på lokal och på global nivå. Vad båda inriktningar uppmärksammar är hur samhället påverkas av krafter som inte bara går att analysera utifrån nationell nivå. Att det ska vara en *fråga för regeringen* (Loseke, 2003) argumenteras utifrån att det är medborgarna som tilldelat dess företrädare makten och det av samma anledning är upp till dem att ta ansvar och lösa problematiken. Vad den andra inriktningen problematiserar är det tolkningsföreträdare som riskerar att cementeras när regeringen får enskilt ansvar att definiera och lösa frågor som organiserat tiggeri. Om samhällets medborgare samt de människor som organiserat tiggeri syftar till inte får chans att påverka hur situationen hanteras riskerar det att skapa utrymme för att politiska intressen går före andra aktörers.

Eftersom att båda inriktningar existerar inom formationen finns det utrymme för människor att ta till sig vissa utsagor beroende på vilken empiri de kommer i kontakt med, något som kan påverka människors syn på organiserat tiggeri i dess helhet. I ett reportage uppmärksammar skribenten i följande citat hur en människa som tvingas tigga direkt påverkas av den politiska debatten som ramar in fenomenet organiserat tiggeri:

Det så kallade lagförslaget han talar om är ett förslag om att kriminalisera organiserat tiggeri som Moderaternas arbetsgrupp lade i december. Förslaget kritiserades av polisen och har inte tagits i partistyrelsen ännu. Men det känner inte ordningsvakten till. Eller så struntar han i det. (Dagens Nyheter, 2013-03-11)

Personen i reportaget har blivit utkastad från en tunnelbanestation med referens till att hon sysslar med organiserat tiggeri och därmed också olaglig verksamhet. Likt vad citatet belyser finns det vid den tiden och fortfarande inte någon sådan lagstiftning eller bevis för att organiserat tiggeri skulle vara existerande i illegal form. Samtidigt utifrån det empiriska materialet påverkas samhällskulturen bara av att organiserat tiggeri diskuteras som en *fråga för regeringen* (Loseke, 2003) då det möjliggör ett ifrågasättande av människor som tigger utifrån att de kopplas till organiserat tiggeri. För samhällsmedborgaren är det möjligt att ifrågasättandet har sin grund i att organiserat tiggeri blir en fråga om ett politiskt ställningstagande; att ge eller inte ge, att tro att det existerar eller är en myt och att låta regeringen ta ansvar eller att själva verka för *kulturella förändringar* (ibid.). Vad som framkommer i empirin är konsekvenser av att organiserat tiggeri blir en *fråga för regeringen* där de människor som tigger för att överleva kan påverkas i sin vardag. Följande citat ur samma reportage belyser hur den aktuella samhällsdebatten påverkar deras vardag genom att det existerar ett ifrågasättande:

DN följer familjen är det vissa dagar upp till 18 minusgrader, snöar och blåser. Vid flera tillfällen sitter Claudia plötsligt utomhus och tigger. Det är ordningsvakterna på tunnelbanestationen som kastat ut henne, berättar hon. Det är tredje gången i dag och hon går lydigt ut, trots att hon vet att det är lagligt att tigga inne på stationen. (Dagens Nyheter, 2013-03-11)

Politiseringen av organiserat tiggeri bidrar till att det skapas en debatt om fenomenet vilket spiller över i vardagen för de människor som tigger. Som viss empiri uppmärksammar är

vissa aktörers önskan att förbättra stödet för gruppen, men tills dess är det inte konstigt om debatten leder till ökat ifrågasättande och negativa attityder trots att organiserat tiggeri inte är olagligt, om det ens existerar.

Omformuleringens formation

Den fjärde formationen skiljer sig från de tre tidigare då dess utsagor inte syftar till att definiera, lösa eller motbevisa organiserat tiggeri (Loseke, 2003). Utsagorna utgår istället från en kritisk grund med syfte att ifrågasätta förståelsen av organiserat tiggeri som fenomen. Formationen består till skillnad från de tidigare endast av en inriktning vilket innebär att dess påverkan på diskursen endast rör sig i en riktning vilket kommer att diskuteras gällande *påverkan på diskursen som helhet*.

En alternativ förståelse

Objektet (Garrity, 2010) i formationen är definierat utifrån de förutsättningar som påtalas i *Organiserat tiggeri är en myt*; ett informellt samarbete mellan de människor som tvingas tigga. Det *organiserade* tiggeriet är alltså inte kriminellt organiserat utan istället används organiserat tiggeri för att bidra till ökad mytbildning och ifrågasättande av romer. Följande citat belyser förståelsen av organiserat tiggeri och uppmärksammar även den problematiserande form som utsagorna i empirin använder sig av:

Som Mårten Schultz, professor i civilrätt, också framhållit så är utnyttjandet av personer för tiggeri redan kriminellt, självklart (Dala-Demokraten 17/6). Varför lägga ytterligare en lag ovanpå en redan existerande? För förskjutningens skull, tror jag. (Göteborgs-Posten, 2015-07-11)

Utifrån *enunciativa modaliteter* (Garrity, 2010) går det i empirin att se hur skribenterna konstruerar en position där de ska förstås som kunniga om kontexten kring organiserat tiggeri genom att referera till experter, företrädare för frivilligorganisationer och de människor som organiserat tiggeri syftar på. Genom att referera till andra aktörer använder de en retorik som förmedlar en bild av att de som skribenter är fullt insatta i fenomenet organiserat tiggeri. De andra aktörerna, exempelvis experter, politiker och företrädare för verkligheten får därmed en begränsad möjlighet att uttala sig inom inriktningen då de endast representerar delområden av organiserat tiggeri (Armstrong, 2015). Skribenterna konstruerar i princip en expert-kommentatorsposition och position som diskursbärare (Nilsson, 2008) där de utifrån sin helhetskunskap kring organiserat tiggeri har en unik roll och därför har rätt att uttala sig kring både problemet och dess lösningar.

Med hjälp av den maktposition som aktörerna tagit ifrågasätter de att organiserat tiggeri och dess lösningar ska vara en *fråga för regeringen* eller i form av *vetenskap och lagstiftning* (Loseke, 2003). Skribenterna belyser istället hur organiserat tiggeri då det diskuteras utifrån de andra strategiska konstruktionerna ändå bidrar till *kulturella förändringar* bara genom att diskuteras (ibid.). Följande citat från en ledare målar upp den problematiska samhällskulturen som aktörerna menar är en följd av hur organiserat tiggeri framställs av tidigare nämnda strategier:

Välgörenhetstrenden som varit stark under hela 00-talet håller i sig – det märks bland annat på alla galor i tv, inte minst i december. Det är fint på många sätt, men samma vecka som alla fantasifulla insamlingar spurtat så har vi fått höra skeptiska röster om andra, minst lika utsatta människor i behov av pengar.

Det handlar givetvis om de tiggare, ofta romer från Östeuropa, som sitter och hänger med utsträckta händer mitt på gatan i vinterkylan. (GT, 2012-12-24)

Citatet ovan belyser existerande attityder i samhället som innebär att människor gör skillnad på vilka som förtjänar samhällets stöd. Attityderna tar sin form utifrån konceptet (Garrity, 2010) kring *ovärdiga fattiga* (Appelbaum, 2001) där människor som tigger endast har sig själv att skylla eftersom att varje individ, hypotetiskt, skulle kunna förändra sina tankesätt och ta sig ur situationen. Attityderna har sin grund i det politiska perspektivet *individualism* (Dixon, 2012; Fairclough, 2010) vilket innebär att de människor som tigger inte har rätt till samhällets stöd utan bör förändra sin situation själva (Dixon, 2012; Formuzis 1978). Skribenterna inom inriktningen ifrågasätter den syn på objektet organiserat tiggeri som fått fäste i samhället och bidrar till attityder som framställer människor som *ovärdiga fattiga*. Aktörerna menar därför att det istället finns ett behov av att strategiskt konstruera problematiken kring organiserat tiggeri utifrån *kulturella förändringar* då det kan bidra till att förändra människors attityder i förhållande till de människor som tigger (Loseke, 2003.). I följande citat uppmärksammar skribenten problematiken med objektet organiserat tiggeri och hur det går att applicera på andra grupper i samhället:

Metoden [face-to-face] har blivit så populär att det rentav lett till logistiska problem: värvarna snubblar nästan över varandra därute på torgen. Läkare utan gränser, Amnesty, Greenpeace, Röda Korset, Individuell Människohjälp. Därför har branschorganisationen FRII (Frivilligorganisationernas insamlingsråd) delat upp städerna i zoner. Alla följer samma regler, samma manual. Där, om så vill, ett mycket organiserat insamlande av pengar till människor i nöd. Och längst upp i dessa organisationer finns inga inbillade gangsterkungar i guldfärgade Mercedesbilar, men väl ett antal människor som blir ganska rika på kuppen. Röda korsets generalsekreterare lyfter exempelvis 92000 kronor i månadslön. Deras styrelseordförande tjänar 61000. (Aftonbladet, 2015-06-02)

Citatet uppmärksammar hur den otydliga framställning som används i diskussionen om organiserat tiggeri är möjlig att applicera på andra grupper i samhället. Grupper som använder sig av organiserat arbete och dess handling i form av att be människor om pengar. I den aktuella samhällskulturen menar aktörerna att vissa människor tillåts att organisera sig för att titta pengar medan att de människor som organiserat tiggeri relaterar till blir klassade som *ovärdiga fattiga* (Wiggan, 2012). En del i aktörernas *strategi* (Garrity, 2010) är därför att omformulera människors syn på organiserat tiggeri för att belysa hur det som fenomen är orimligt och problematiskt i sin existens. Problematiskt eftersom att det endast är ett problem då det appliceras på en viss grupp i samhället: att vissa människor samlar in pengar till människor i nöd är i dagens samhällskultur acceptabelt medan de människor som tigger, i en informell organisation, är ett problem som måste kriminaliseras.

Aktörerna i inriktningen använder sig av *koncept* (Garrity, 2010) kring *organiserad brottslighet* för att belysa hur vissa fenomen konstrueras som acceptabla medan andra som samhällsproblem. Organiserat tiggeri är ett otydligt fenomen vilket är i linje med diskursen kring *organiserad brottslighet* där det informella tiggeriet konstrueras som ett samhällsproblem då det knyter an till en potentiell *nationell hotbild* (Favarel-Garrigues, 2003; Korsell, 2008). Hotbilden består av en risk att tiggeriet kan vara kopplat till onda enheter i

form av kriminella nätverk och aktörer (Schneider & Schneider, 2008) och av den anledningen är det ena *organiserade tiggeriet* acceptabelt medan enskilda romska tiggare är ett potentiellt hot mot det svenska samhället (ibid.). Genom att förändra synen på dessa människor och frikoppla dem från *organiserad brottslighet* menar aktörerna att det är möjligt för människor att förändra sitt beteende alternativt åtminstone hur de förhåller sig till de människor som tigger (Berger, Luckmann & Olsson, 2011; Burr, 2003; Loseke, 2003).

Utöver att frikoppla dessa människor från *organiserad brottslighet* använder aktörerna inom inriktningen sig av *kollektivism* (Frericks, 2014) för att uppmärksamma potentiella lösningar i form av *kulturella förändringar* i samhället (Loseke, 2003). Istället för att rikta lösningen kring organiserat tiggeri mot gruppen romer riktar aktörerna istället fokus mot samhällets medborgare och då främst de människor som innehar stora resurser. I citatet nedan taget ur en krönika uppmärksammar skribenten hur en alternativ grupp borde ta större ansvar för de utsatta i samhället:

I måndags var kung Carl Gustaf och kronprinsessan Victoria på besök hos Migrationsverket i Malmö, och kungen sa att ”det görs så enormt mycket” och att ”vi vill ju alla försöka att göra det så bra som möjligt för de som kommer hit. Om kungen hade någon reell makt kunde han ge Sveriges alla miljardärer order om att ställa upp för riket. (GT, 2015-05-06),

Skribenternas *strategi* (Garrity, 2010) är tydlig då de vill framställa organiserat tiggeri som en samhällsfråga som inte handlar om att hjälpa enskilda individer eller motverka brottsliga anknytningar utan istället är en fråga för det svenska kollektivet (Frericks, 2014). Oavsett om organiserat tiggeri är ett eventuellt problem eller inte menar aktörerna att det är en fråga för samhället i stort där samtliga människors utveckling och välfärd bör vara prioritet, inte bara de *värdiga* (Appelbaum, 2001). I inriktningen drivs agendan att det finns företag och grupper i samhället som har resurser och potential för att ta ett större ansvar för de kollektiva utmaningarna i samhället. Genom att göra det kan det ske en förändring i den samhällskultur (Loseke, 2003) som för tillfället skapar utmaningar för de människor som organiserat tiggeri relaterar till menar aktörerna.

Påverkan för diskursen som helhet

Formationen har endast en inriktning som driver en agenda i form av en önskan om *kulturella förändringar* i samhället (Loseke, 2003). Syftet med hela formationen är därför att påverka diskursen eftersom innehållet i empirin vill påverka de regler och förutsättningar som framställs kring organiserat tiggeri. Genom att skribenterna i formationen positionerar sig som diskursbärare (Nilsson, 2008) med unikt ansvar att presentera förklaringar till organiserat tiggeri krymper utrymmet för andra aktörer som följd. Då media redan har en maktposition som producent av den *officiella diskursen* (Fairclough, 1995) är det relevant att diskutera risker kopplade till att skribenterna försöker skapa sig ett stort tolkningsutrymme i diskursen som helhet. Följande citat belyser hur skribenter förmedlar en bild av bättre vetande där de ifrågasätter andra aktörer som driver agendan för kriminalisering:

Hjälper man där och då varandra i de vardagliga mödorna, och/eller blir hjälpta av andra, kan detta sägas vara organiserat. I Varberg har föreningen Lyktan och Svenska kyrkan organiserat husvagnar åt tiggarna på kyrkans mark; bör då polisen syna kyrkan i sömmarna? Ingen törs nog föreslå detta, men ändå har förslagsställarna mot det organiserade tiggeriet nu skapat ett

slags marginaler för nyckfulla moraliska bedömningar. Och av detta blir det moralism, en förändring av attityder pådriven av hetsen på nätet. (Göteborgs-Posten, 2015-07-11)

I citatet menar skribenterna att diskussionen om organiserat tiggeri utgår från en agenda som är pådriven av tveksam moral och tillskriver då företrädare för kriminalisering negativa egenskaper. I likhet med sambandet som skapades mellan *politisk korrekthet* och *kollektivism* (Fairclough, 2003) riskerar skribenterna att bidra till att det konstrueras ett negativt präglat samband mellan organiserat tiggeri och *individualism*. När aktörer problematiserar och kritiserar inte bara organiserat tiggeri utan också andra aktörer är risken att diskussionen blir ett verktyg för smutskastning mer än en saklig diskussion kring organiserat tiggeri (ibid.). Om då aktörer driver en *kollektivistisk* agenda (Frericks, 2014) finns det en risk att det syftet motarbetas då en stor grupp människor i samhället framställs i negativt ljus och då möjligtvis tar ytterligare avstånd från *kollektivistisk* politik eftersom de känner sig ansatta. Följden blir att diskussionen om organiserat tiggeri riskerar, likt diskussionen om *politisk korrekthet*, att i slutändan bli en smutsig debatt om *individualistisk* kontra *kollektivistisk* politik där människor även tar avstånd från meningsmotståndare.

Samtidigt fyller inriktningen en viktig funktion för diskursen, trots risk för konsekvenser, då den framställer alternativa perspektiv för förståelse av organiserat tiggeri. De tre tidigare formationerna utgår från relativt likvärdiga grundantaganden där grundproblematiken är kopplad till gruppen romer. Den fjärde formationen lägger istället grunden för organiserat tiggeri i samhällskulturen (Loseke, 2003) oberoende av gruppen det relaterar till. Det ges därmed utrymme för alternativa problem- och lösningsformuleringar som konstrueras utifrån andra grundantaganden och teoretiska ingångar för förståelse. Ett exempel på hur den fjärde formationen syftar till att lyfta förståelsen av organiserat tiggeri är följande citat som teoretiserar kring varför informellt samarbete mellan tiggare blir ett, för många, eventuellt kriminellt fenomen:

Och givetvis uttrycker detta ett klassamhälle, inte minst i språket. Det som högre upp i samhället är ett utvecklande av nätverk, blir på gatunivå gängbildningar, alltså underförstått av kriminell karaktär. Solidaritet är ett vackert ord, men tycks nu enbart abstrakt, en medlidsam känsla från ovan angående de därnere, de maktlösa, offren – så länge de inte organiserar sig. (Göteborgs-Posten, 2015-07-11)

Genom att belysa organiserat tiggeri utifrån andra samhällsanalytiska grunder går det att producera utsagor som diskuterar det på ett alternativt vis. Likt i citatet ovan kan exempelvis grunden till att organiserat tiggeri framställs som ett problem förklaras utifrån ett sociologiskt fenomen där *solidaritet* (Frericks, 2014) på gatunivå skapar kriminella associationer till skillnad från högre upp i samhället. En analys som troligtvis inte hade fått utrymme att presenteras ifall det inte fanns en diskursiv formation som innefattade omformuleringar av fenomenet.

Diskursen om Organiserat tiggeri

Avsnittet har som syfte att ge en övergripande förståelse för de diskursiva formationernas innehåll och vilka regler och förutsättningar som framkommer för diskursen om organiserat tiggeri som helhet. Med studiens frågeställningar som utgångspunkt har avsnittet till syfte att skapa en fördjupad och ökad förståelse för hur diskursen tar sig form i media och hur det framställer organiserat tiggeri som fenomen.

Organiserat tiggeri som socialt problem

Vad som är genomgående i empirin är en brist på bevis för att ett illegalt organiserat tiggeri definitivt existerar och skulle vara ett socialt problem. Det finns alltså en otydlig grund gällande hur *omfattande organiserat tiggeri är i dess utsträckning* (Loseke, 2003). Vad som sker i *Formationen om existensen av organiserat tiggeri och dess form* är att den aspekten diskuteras och argumenteras för och emot. I övriga formationer förbiser aktörerna dess existens genom att uppmärksamma att det finns ett utrymme för det att existera och framställer utrymmet som tillräckligt för att vara ett problem för samhället. Människor kan då diskutera organiserat tiggeri utifrån frågor om lösningar och politiskt ansvar oavsett om det existerar eller inte. Diskursen bidrar på så vis med utrymme för människor att problematisera och ifrågasätta organiserat tiggeri vilket även kan få spridning till människors attityder i förhållande till de människor som tigger eftersom *kunskap och social handling är sammanvävt* (Berger, Luckmann & Olsson, 2011; Burr, 2003).

Utifrån att media som makthavare bidrar till en *officiell diskurs* (Nilsson, 2008; McMullan, 2006) blir det problematiskt när en formation som *existensen av organiserat tiggeri och dess form* inte får större utrymme inom diskursen. Vad som sker är att dags- och kvällstidningarna accepterar utsagor som presenterar den påstådda sanningen om organiserat tiggeri oavsett hur de ställer sig till dess existens vilket bidrar till den allmänna förståelsen i samhället. Den *officiella diskursen* är att det eventuellt är existerande, eventuellt en myt, men oavsett är det något som måste diskuteras och lösas eftersom det riskerar att påverka den sociala ordningen i samhället (Jamrozik & Nocella, 1998; Kiiskinen & Saveljeff, 2010). Men eftersom det redan lagstiftats mot människohandel formuleras problematiken med organiserat tiggeri som något annat än att människor som tigger utnyttjas av kriminella aktörer. När det diskuteras vidare som oåtkomligt och mer problematiskt bidrar det till att organiserat tiggeri blir ett fenomen omslutet av otydlighet. Som konsekvens kan det bli utmanande för samhällsmedborgare som ska förhålla sig till och agera utifrån ett kunskapsläge som är begränsat och oklart.

Likheter och skillnader i innehåll

Av de fyra formationernas olika inriktningar är det en inriktning som har en framstående position då den relateras till i majoriteten av de övriga. Inriktningen *Organiserat tiggeri existerar* är den som främst förespråkar fenomenets existens, en illegal variant av organiserat tiggeri som är ett socialt problem och som måste hanteras med hjälp av kriminalisering. Förutom *Omformuleringarnas formation* relaterar samtliga inriktningar och aktörer till ovanstående grundantaganden då de antingen argumenterar emot dess existens, diskuterar lösningar eller politisering av ansvar. I och med Ekeroths riksdagsmotion (2011/12:Sf344) inleddes problemformuleringen kring tiggeri och därefter organiserat tiggeri vilket gjort att det blivit en startpunkt för samtliga utsagor att ta avstamp i. En effekt av inriktningens självklara position blir dock att fenomenet organiserat tiggeri som helhet inte blir centralt fokus för diskursen utan istället blir inriktningen *Organiserat tiggeri existerar* den centrala punkten som diskursen utgår från. Utsagor som presenteras gällande organiserat tiggeri upprepar sig därför utifrån att inriktningen är nödvändig, antingen nödvändig att argumentera emot och påtala dess eventuella myt alternativt att presentera lösningar för (Winther Jørgensen & Phillips, 2002). Vad *Omformuleringarnas formation* bevisar är dock att vissa utsagor produceras med enbart grund i inriktningen *Organiserat tiggeri är en myt* och en syn på *organiserat tiggeri* som icke existerande i dess kriminella form. Följden av att formationen existerar är att diskursen blir mindre begränsad eftersom aktörer åtminstone har utrymme att uttala sig ifrågasättande kring förståelsen av organiserat tiggeri (Armstrong, 2015).

Förhållandena mellan formationerna skiljer sig åt men att den första formationen kring *existensen av organiserat tiggeri* blir viktig för samtliga är naturligt då den trots allt diskuterar

om det överhuvudtaget går att hävda en existens. De tre övriga formationerna har mindre starka förhållanden, utsagorna relaterar till varandra men är inte beroende av varandra för att kunna uttalas. Däremot påverkar dem varandra i det avseende att exempelvis aktörer inom *Politiseringens formation* resonerar med grund delvis i de lösningar som presenteras inom *Lösningarnas formation* vilket också skapar utrymme för ökat politiskt inflytande. Så länge utsagorna grundar sig i något av antagandena i *existensen av organiserat tiggeri och dess form* får de tillåtelse att uttalas (Armstrong, 2015; Winther Jørgensen & Phillips, 2002). Istället består diskursen av två domäner som berör varandra till viss del men grundar sig i två vitt skilda antaganden, existerande eller myt. Domänerna kopplas sedan vidare till politiska inriktningar där de aktörer som anser organiserat tiggeri existerar argumenterar utifrån en *individualistisk* politisk medan andra sidan använder ett *kollektivistiskt* perspektiv (Fairclough, 2003; Frericks, 2014).

Istället för att diskutera organiserat tiggeri och de människor som tigger till blir diskursen utrymme för en debatt mellan politiska inriktningar i form av *individualism* och *kollektivism* (Fairclough, 2003). Det är flera inriktningar inom diskursen som ställer sig emot organiserat tiggeri som existerande problem och uppmärksammar dess avsaknad av bevis, men trots det tillåts den andra domänen att ta plats i diskursen. En förklaring kan vara att *individualismen* (Wiggen, 2012) och neoliberala krafter är ett *episteme* (Nilsson, 2008) i samhället där dessa förklaringsmodeller och problemformuleringar får utrymme och kriminaliseringsförslag tillåts presenteras trots brist på bevis (Dixon, 2012; Fairclough, 2010). Diskursen om organiserat tiggeri handlar inte enbart om hur de människor som tigger ska stödjas i sin situation, utan blir också en fråga om politiskt ställningstagande åt ena eller andra hållet (Fairclough, 2003).

När det gäller *koncept* finns det vissa områden som relateras till genomgående när aktörerna argumenterar för organiserat tiggeri som ett problem som måste hanteras och vissa som används som motargument. *Folkhemsbegreppet, kriminalisering, ovärdiga fattiga, arbetslinjen* och *individualism* används för att belysa hur organiserat tiggeri är ett eventuellt existerande fenomen som oavsett måste lösas. *Kollektivism, antiziganism* och *diskursen om etiska rättigheter* används av andra sidan för att argumentera emot synen på organiserat tiggeri som brottsligt och problematiskt. Dock ett område som används av båda sidor är *EU:s sociala ansvar* som används för att belysa hur gruppen fenomenet syftar på, enligt aktörerna, bäst kan bli hjälpta. Att konceptet får en central roll i diskursen innebär att politikernas roll som företrädare för problem- och lösningsalternativ kring organiserat tiggeri förstärks (Loseke, 2003; Garrity, 2010) eftersom organiserat tiggeri kopplas till en global politisk problematik.

Samtliga formationer påverkas även av en bakomliggande kraft som ligger till grund för organiserat tiggeri och dess eventuella existens alternativt mytbildning men som påverkar diskursen som helhet. Diskursen om *organiserad brottslighet* porträtterar onda enheter som konspirerar och skapar underjordiska nätverk för att utnyttja samhället, en diskurs till vilken organiserat tiggeri återkommande kopplas (Favarel-Garrigues, 2003). Antingen genom misstänkliggörande av de människor som tigger alternativt genom att uppmärksamma hur det kretsar kring en myt där organiseringen sker i maffialiknande former och där varje krona som skänks går till så kallade orätta händer. En problematik med kopplingen till *organiserad brottslighet* är att en aspekt av diskursen är dess brist på fokus gällande bevis, som istället för att motbevisa existensen av organiserat tiggeri används som argument för dess dunkla natur (Favarel-Garrigues, 2003; Korsell, 2008). Genom att *organiserad brottslighet* är en del av diskursen lämnas utrymme för aktörer att påstå att organiserat tiggeri existerar trots brist på bevis och att människor har rätt att vara ifrågasättande mot de människor som tigger eftersom de möjligtvis vill utnyttja samhället.

Likheter och skillnader i aktörers utrymme

Formationerna har vissa likheter och skillnader gällande dess *enunciativa modaliteter* (Garrity, 2010) och de aktörer som får utrymme att uttala sig inom diskursen skiljer till viss del men består av: experter, företrädare för frivilligorganisationer, människor som tigger, poliser, politiker och skribenter. Aktörer som återkommande får utrymme att uttala sig är naturligtvis skribenter, vars position i förhållande till organiserat tiggeri skiljer sig beroende på textens strategi och agenda. Den andra grupp aktörer som genomgående har utrymme i diskursen är politiker som särskilt inom *Lösningsformationen* och *Politiseringens formation* får en obestridlig maktposition med utrymme att uttala sig (ibid.).

Experter inom det politiska och juridiska fältet får även de utrymmen inom diskursen som verktyg för att presentera alternativt dekonstruera lösningar och argument. Aktörerna får en stark position att uttala sig om organiserat tiggeri utifrån att de har kunskap inom rätt fält (Loseke, 2003; Nilsson 2008). Företrädare för verkligheten; poliser, de människor som organiserat tiggeri relaterar till och företrädare för frivilligorganisationer blir aktörer som främst används som vittnen, särskilt i den första formationen, för att hävda dess existens. Här är det främst poliser som framställs som kunniga vilket ger dem utrymme i och med att de får uttala sig inom båda inriktningar i den första formationen. Men eftersom existensen inte är avgörande för samtliga formationer innebär det att aktörer som agerar vittnen får en begränsad maktposition då de endast ges utrymme att uttala sig i en mindre omfattning (Armstrong, 2015; Garrity, 2010). Experter, politiker och skribenter är de aktörer som självklart får uttala sig och kan agera diskursbärare, de övriga får utrymme främst för att agera vittnen och bidra till att driva agendan som diskursbärarna för fram (Nilsson, 2008).

Förståelsen för vilka människor organiserat tiggeri syftar på är gemensam inom formationerna, dock i vilken omfattning de får komma till tals skiljer sig. Det är endast inom den första formationen, och främst inom inriktningen *Organiserat tiggeri är en myt* som dessa människor får en agens i det avseendet att de får utrymme att uttala sig om existensen av organiserat tiggeri. I övriga formationer blir de istället använda som argument för eller emot problematiken med organiserat tiggeri. I den domän som hävdar att fenomenet existerar de som utnyttjade och i behov av lösningar som bidrar till att hjälpa dem ur deras situation. I den andra domänen de som föremål för diskriminering och där samhällets medborgare behöver ta ansvar för situationen och agera på ett mer solidariskt vis. Dock i båda domäner sker det en diskussion om gruppen mer än en diskussion med dem och när de människor som tigger inte får större utrymme inom diskursen blir framställningen mer i form av om hur de människor som tigger ska hanteras än att faktiskt uppmärksamma deras situation och vad de själva upplever (Erjavec, 2001). Eftersom *social handling och kunskap* är sammanvävda och kunskapen grundar sig i att dessa människor inte får komma till tals är det förstaeligt att dessa attityder även sprids till samhällets medborgare (Berger, Luckmann & Olsson, 2011; Burr, 2003).

Det sociala arbetets utrymme i diskursen

Likt de människor som tigger är företrädare för socialt arbete endast aktörer i den mån att de vittnar om organiserat tiggeri existens i vissa texter, i övrigt förekommer de inte i diskursen (Armstrong, 2015). Eftersom att socialt arbete är det fält som anses har ansvar för människor i en utsatt situation likt de människor som organiserat tiggeri relaterar till (Åström, 2015) är det problematiskt att de inte uttalar sig i större utsträckning. Istället är det andra fält och aktörer som går in och agerar diskursbärare för organiserat tiggeri och presenterar problem- och lösningsalternativ. Det innebär att politiska och juridiska fält får utrymme att diskutera organiserat tiggeri medan social expertis lämnas utanför vilket begränsar diskursens innehåll (Armstrong, 2015; Winther Jørgensen & Phillips, 2002)

I frågan om organiserat tiggeri placeras det sociala ansvaret i empirin främst på EU-nivå

och inte utifrån egen lagstiftning. Genom att jämföra Socialstyrelsens (2008) riktlinjer för socialtjänstens arbete med EU-migranter och Socialtjänstlagens portalparagraf (2001:453, kap 1) är det möjligt att se skillnader gällande vad som krävs för att få socialt stöd om man är svensk medborgare alternativt EU-migrant. Det svårt för människor som tigger att få socialt stöd i Sverige vilket är möjligt att koppla ihop med problematiken med *EU:s sociala ansvar* (Delanty, 2008) och EU:s ökade inflytande på social nivå. Eftersom att organiserat tiggeri formuleras som en fråga som påverkar flera EU-länder sker en form av *minsta gemensamma nämnarnas politik* (Hansen, 2008) där Sveriges sociala fält endast tar ansvar för de människor som tigger och organiserat tiggeri i minsta möjliga mån.

Då det sociala fältet inte förekommer i större utsträckning inom empirin är risken att samhällsmedborgare uppfattar det som att de människor som tigger inte har en självklar rätt till samhällets stöd. Med en sådan uppfattning ökar risken för en förstärkt utsatthet då det riskerar att frodas mer ifrågasättande attityder mot de människor som tigger.

6. KONKLUSION

Uppsatsen har med hjälp av en omfattande teoretiskt grund analyserat dags- och kvällstidningars framställning av organiserat tiggeri som fenomen för att öka förståelsen kring dess innebörd och existens. I analysen har det framkommit ett antal analyspunkter som är relevanta för att fördjupa kunskapen. Dock är det främst tre stycken slutsatser som anses vara av särskilt stor vikt att ta med sig efter att läst uppsatsen.

Den första slutsatsen är att existensen av organiserat tiggeri inte är avgörande för medias användning och framställning av det. Enbart möjligheten att det kan vara ett existerande problem för samhället räcker för att det ska behöva diskuteras och hanteras. Flera former framställer då politiska lösningar som särskilt viktiga när det kommer till att hantera eventuellt organiserat tiggeri vilket ger det politiska fältet extra utrymme. Genom att företrädare för det politiska fältet får stort utrymme att uttala sig kring organiserat tiggeri oavsett dess existens blir det förståeligt att människor också uppfattar det som en politisk fråga. Det går att diskutera hur det påverkar samhällsmedborgare som ska förhålla sig till organiserat tiggeri om det inte enbart handlar om sakfrågan utan istället också om politik. Möjligen kan det bli en fråga om att ta ställning: antingen är de för att se fenomenet som ett existerande problem och därmed också för en individualistisk politik, alternativt är de emot och istället för en kollektivistisk politik.

Den andra slutsatsen är att till skillnad från det politiska fältet har det sociala, i form av socialt arbete och socialtjänsten, en passiv roll i framställningen av organiserat tiggeri i media. De människor som är aktiva i framställningen av organiserat tiggeri gör det främst med grund i politiska och juridiska argument. Eftersom företrädare för det sociala arbetet inte tar eller får utrymme att uttala sig kring organiserat tiggeri innebär det att bilden i media framställs som att det sociala arbetet överlämnar ansvaret i frågan till andra. Socialtjänsten, socionomer och företrädare för det sociala arbetet har ett ansvar för att skydda samhällets utsatta grupper i praktiken men också i den mediala sfären. I media borde de vara experter gällande Sveriges sociala område och dess skyddsnät och företräda dessa utsatta grupper. Det finns en risk att de människor som tigger står utan starka företrädare från det sociala arbetet när organiserat tiggeri framställs i media. Följden blir då att expertkunskap kring det sociala fältet i frågan lämnas utanför och det är då förståeligt att andra grupper går in och tar över frågan.

Den tredje slutsatsen är att de människor som organiserat tiggeri relaterar till blir människor som det talas om istället för med när media framställer organiserat tiggeri som fenomen. Eftersom det är de människor som tigger som kopplas till organiserat tiggeri, antingen då de kriminellt utnyttjas alternativt blir utsatta för fortsatt diskriminering, borde de vara centrala i framställningen. Trots det diskuteras existensen av organiserat tiggeri, olika lösningar och alternativa sätt att förstå, utan att dessa människor får något större utrymme att

presentera sina perspektiv. Att diskutera och framställa organiserat tiggeri som fenomen utan att de människor som de relaterar till får större utrymme är en förlust i och med att dessa människor har möjlighet att ge insyn i situationen i större utsträckning än andra.

Då dags- och kvällstidningar bidrar till att förmedla olika framställningar av vad organiserat tiggeri innebär är det förståeligt att det blir utmanande för människor att agera utifrån medvetenhet och förståelse. Vad som framgått i empirin är att det fortfarande är oklart när texterna använder organiserat tiggeri vad fenomenet egentligen innebär, det finns olika sätt att förstå och dessa sätt kopplas till olika politiska riktningar. Under tiden blir de människor som tigger fortsatt bemötta med ifrågasättande, misstänkliggörande och negativa attityder. Och trots det får de inget särskilt stort utrymme att komma till tals utan blir främst mottagare för diskursen. Det går att diskutera ifall det har att göra med en samhällskultur där samtal och debatt sker om utsatta människor istället för med dem. En kultur som tillåter samhället att förskjuta ansvaret till andra länder alternativt på de enskilda individerna utan att de får möjlighet att kommentera själva.

Syftet med uppsatsen har varit att öka kunskapen kring fenomenet, att ge en ökad möjlighet för insyn i de utsagor och gemensamma förutsättningar som leder till att användningen av organiserat tiggeri förekommer i media trots oenigheter kring dess innebörd. Om människor får ökad kunskap kring organiserat tiggeri kan det förhoppningsvis åtminstone ge ökad medvetenhet i deras sociala handlande i förhållande till de människor som tigger.

Med tanke på den diffusa existensen gällande organiserat tiggeri vore det av stort intresse med vidare forskning gällande dess omfattning och utsträckning. Problematiken ligger dock i att komma i kontakt med empiri och källor som kan bidra med sådan information. Dock är det en forskningsfråga som skulle kunna påverka diskursen och de två fält som har sina grunder i olika inriktningar gällande existensen av organiserat tiggeri alternativt myt. Ytterligare ett forskningsområde som utifrån uppsatsens analys och slutsatser vore intressant att få ökad kunskap kring är de människor som borde vara centrala och ha makt att uttala sig om fenomenet men som hittills inte har det: de människor som tigger. Hur de upplever och förhåller sig till framställningen av organiserat tiggeri skulle fördjupa kunskapen kring fenomenet på ett relevant vis.

7. REFERENSLISTA

- Appelbaum, L. D. (2001). The influence of perceived deservingness on policy decisions regarding aid to the poor. *Political Psychology*, 22(3), 419-442.
- Armstrong, P. (2015). The discourse of Michel Foucault: A sociological encounter. *Critical Perspectives on Accounting*, 27, 29-42.
- Axeldotter Olsson, K. & Olsson, J. (2015, 29 april). Dubbelt så många tiggande EU-migranter senaste året. *SVT*. Hämtad 2015-09-02, från <http://www.svt.se/nyheter/inrikes/dubbelt-sa-manga-tiggande-eu-migranter-senaste-aret>
- Barron, K. (1999). Ethics in qualitative social research on marginalized groups. *Scandinavian Journal of Disability Research*, 1(1), 38-49.
- Beijer, U. (1999). *Tiggeri - ett nygammalt fenomen*. FOU-rapport 1999:29. Stockholm.
- Berger, P. L., Luckmann, T., & Olsson, S. (2011). *Kunskapssociologi: Hur individen uppfattar och formar sin sociala verklighet* (3. uppl. ed.). Stockholm: Wahlström & Widstrand.
- Bolin, Niklas (2012). *Målsättning riksdagen [Elektronisk resurs] : Ett aktörsperspektiv på nya partiets inträde i det nationella parlamentet*. Umeå: Umeå universitet
- Bruhn Jensen, K. (2009). *Medier och samhälle: en introduktion*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur
- Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (2., [rev.] uppl.) Malmö: Liber.
- Burr, V. (2003). *Social constructionism*. (2. ed.) London: Routledge.
- Börjesson, M. (2003). *Diskurser och konstruktioner: en sorts metodbok*. Lund: Studentlitteratur.
- Börjesson, M. & Palmblad, E. "Inledning" i Börjesson, M. & Palmblad, E. (red.) (2007). *Diskursanalys i praktiken*. (1. uppl.) Malmö: Liber
- Börjesson, M., & Rehn, A. (2009). *makt* (1. uppl. ed.). Stockholm: Liber.
- Dahlstedt, M (2009). *Aktiveringens politik: Demokrati och medborgarskap för ett nytt millennium*. Malmö: Liber
- Dean, H. (1992). Poverty discourse and the disempowerment of the poor. *CSP, Critical Social Policy*, 12, 79-88.
- Delanty, G. (2008). Fear of others: Social exclusion and the european crisis of solidarity. *Social Policy and Administration*, 42(6), 676-690.
- Dixon, J. (2012). On being poor-by-choice: A philosophical critique of the neoliberal poverty perspective. *Poverty & Public Policy*, 4(2), 1-19.
- Djuve, A.B., Friberg, J.H., Tyldum, G. & Huafeng, Z. (2015). "When poverty meets affluence". Norge, FAFO.
- Ds 2008:38: *Nationell mobilisering mot den grova organiserade brottsligheten – överväganden och förslag*. Departementspromemoria från Justitiedepartementet.
- Erjavec, K. (2001). Media representation of the discrimination against the roma in eastern europe: The case of Slovenia. *Discourse & Society: An International Journal for the Study of Discourse and Communication in their Social, Political and Cultural Contexts*, 12(6), 699-727.
- Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/ EG av den 29 april 2004 om

- unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier och om ändring av förordning (EEG) nr 1612/68.
- Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/36/EU av den 5 april 2011 om förebyggande och bekämpande av människohandel, om skydd av dess offer och om ersättande av rådets rambeslut 2002/629/RIF
- Fairclough, N. (2010). 'Discourse, Social Theory, and Social Research: The Discourse of Welfare Reform', pp. 167–201 in *Critical Discourse Analysis: The Critical Study of Language*, 2nd edn. Harlow: Pearson Education Ltd.
- Fairclough, N. (1995). *Media Discourse*. London: Bloomsbury Academic.
- Fairclough, N. (2003). 'Political correctness': The politics of culture and language. *Discourse and Society*, 14(1), 17-28.
- Favarel-Garrigues, G. (2003). Competition and confusion in the discourse on organized crime in russia. *Alternatives*, 28(4), 423-457.
- Formuzis, P. (1978). Models of man: Philosophical thoughts on social action. *Social Science Quarterly*, 59(2), 407-408.
- Foucault, M. (1993). *Diskursens ordning: installationsföreläsning vid Collège de France den 2 december 1970*. Stockholm: B. Östlings bokförl. Symposion.
- Foucault M. (1977). *Discipline and Punish: The Birth of the Prison*, transl. A Sheridan. New York: Pantheon
- Foucault, M. (2002). *Vetandets arkeologi*. ([Ny utg.]). Lund: Arkiv.
- Frericks, P. (2014). Unifying self-responsibility and solidarity in social security institutions: The circular logic of welfare-state reforms in europe. *European Societies*, 16(4), 522-542.
- Garrity, Z. (2010). Discourse analysis, foucault and social work research: Identifying some methodological complexities. *Journal of Social Work*, 10(2), 193-210.
- Gustafsson, B, Hermeren, G & Petersson, B (2004). *Vad är god forskningssed?: Synpunkter, riktlinjer och exempel*. Vetenskapsrådet
- Hacking, I. (2000). *Social konstruktion av vad?*. (1. uppl., 3. tr.) Stockholm: Thales.
- Hadenius, S., Weibull, L. & Wadbring, I. (2012). *Massmedier press, radio och tv i den digitala tidsåldern*. Johanneshov: TPB
- Hansen, P. (2008). *EU:s migrationspolitik under 50 år: ett integrerat perspektiv på en motsägelsefull utveckling*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur
- Hansson, E. (2015). Hotet mot det svenska samhällskontraktet - hur tiggeri i Stockholm aktiverar det personliga moraliska ansvaret : tema: den nya utsattheten - om EU-migranter och tiggeri. *Socialmedicinsk tidskrift*, häfte 3, 343-350.
- Hilgartner, S., & Bosk, C. L. (1988). The rise and fall of social problems: A public arenas model. *American Journal of Sociology*, 94(1), 53-78.
- Jamrozik, A. & Nocella, L. (1998). *The sociology of social problems: theoretical perspectives and methods of intervention*. Cambridge: Cambridge University Press
- Junestav, M (2004). *Arbetslinjer i svensk socialpolitisk debatt och lagstiftning 1930-2001*. Uppsala: Ekonomisk-historiska institutionen
- Katz, M. B., & Berkowitz, E. (1994). The undeserving poor: From the war on poverty to the war on welfare. *American Historical Review*, 99(3), 999-1000.

- Kiiskinen, J & Saveljeff, S (2010). *Att dansa i otakt med väljarna [Elektronisk resurs] : Socialdemokraternas och Moderaternas strategiska bemötande av Sverigedemokraterna*. Linköping: Linköpings universitet
- Korsell, L (2008). ”Hur organiserad är den organiserade brottsligheten” i Alalehto, Tage & Larsson, Daniel (red.) (2008). *Den ljusskygga ekonomin [Elektronisk resurs] : Organiserad och ekonomisk brottslighet*. Umeå: Sociologiska institutionen, Umeå universitet
- Lindgren, S. (1993). *Den hotfulla njutningen: att etablera drogbruk som samhällsproblem 1890-1970*. Diss. Göteborg : Univ.. Stockholm.
- Lister, R. (2013). 'Power, not pity': Poverty and human rights. *Ethics & Social Welfare*, 7(2), 109-123.
- Loseke, D.R. (2003). *Thinking about social problems: an introduction to constructionist perspectives*. (2. ed.) New York: Aldine de Gruyter.
- Meeuwisse, A., Sunesson, S. & Swärd, H. (red.) (2006). *Socialt arbete: en grundbok*. 2., [rev. och utök.] utg. Stockholm: Natur och kultur
- McMullan, J. L. (2006). News, truth, and the recognition of corporate crime. *Canadian Journal of Criminology and Criminal Justice/Revue Canadienne De Criminologie Et De Justice Penale*, 48(6), 905-939.
- Motion 2011/12:Sf344. Förbud mot tiggeri.
- Nilsson, R. (2008). *Foucault: en introduktion*. Malmö: Égalité.
- Nilsson, R (2003). *Kontroll, makt och omsorg: sociala problem och socialpolitik i Sverige 1780-1940*. Lund: Studentlitteratur
- Payne, G., & Williams, M. (2005). Generalization in qualitative research. *Sociology*, 39(2), 295-314.
- Rauch, D (2007). Is there really a Scandinavian social service model?: A comparison of childcare and elderly care in six european countries. *Acta Sociologica*. 50:3, s. 249-269
- Rikspolisstyrelsen (2014). *Fakta om tiggeri*. Tillgänglig från <https://polisen.se/Aktuellt/Rapporter-och-publikationer/Informationsmaterial/Publicerat/Rikspolisstyrelsen/Ovrigt/Fakta-om-tiggeri/>,
- Rikspolisstyrelsen (2014). Lägesrapport 15, Människohandel för sexuella och andra ändamål. Stockholm.
- Schneeweis, A. A. G. (2009). *Talking difference: Discourses about the gypsy / roma in europe since 1989*. Diss. Minnesota: University of Minnesota.
- Schneider, J., & Schneider, P. (2008). The anthropology of crime and criminalization. *Annual Review of Anthropology*, 37, 351-373.
- SFS 1962:700. *Brottsbalken*. Stockholm: Justitiedepartementet
- SFS 1993:1617 *Ordningslag*. Stockholm: Justitiedepartementet L4
- SFS 1949:105. *Tryckfrihetsförordningen*. Stockholm: Justitiedepartementet L6
- Socialstyrelsen. (2008). *Rätten till socialt bistånd för medborgare inom EU/EES-området – en vägledning*. Stockholm: Socialstyrelsen
- Socialtjänstlag. (2001:453), www.riksdagen.se
- United Nations (2009). Universal declaration of human rights.

- Simon J. (2007). *Governing Through Crime: How the War on Crime Transformed American Democracy and Created a Culture of Fear*. Oxford/New York: Oxford Univ. Press
- Sohlberg, P. & Sohlberg, B. (2013). *Kunskapens former: vetenskapsteori och forskningsmetod*. (3., [kompletterade och utvidgade] uppl.) Stockholm: Liber.
- Starrin, B. & Swärd, H. "Makt och socialt arbete" i Meeuwisse, A., Sunesson, S. & Swärd, H. (red.) (2006). *Socialt arbete: en grundbok*. 2., [rev. och utök.] utg. Stockholm: Natur och kultur
- Strömbäck, J. (2009). *Makt, medier och samhälle: En introduktion till politisk kommunikation* (1. uppl. ed.). Stockholm: SNS förlag.
- Swärd, H. (2015). "EU-medborgarna, tiggeriet och den synliga nöden - en kunskapsöversikt : tema: den nya utsattheten - om EU-migranter och tiggeri." i *Socialmedicinsk tidskrift* 2015, häfte 3, 268-285.
- Vidra, Z., & Fox, J. (2014). Mainstreaming of racist anti-roma discourses in the media in Hungary. *Journal of Immigrant and Refugee Studies*, 12(4), 437-455.
- Wallén, G. (1996). *Vetenskapsteori och forskningsmetodik*. (2. uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Webb, S. A. (2003). Local orders and global chaos in social work. *European Journal of Social Work*, 6(2), 191-204.
- Wiggan, J. (2012). Telling stories of 21st century welfare: The UK coalition government and the neo-liberal discourse of worklessness and dependency. *Critical Social Policy*, 32(3), 383-405.
- Winther Jørgensen, M. & Phillips, L. (2002). *Discourse analysis as theory and method*. London: Sage.
- Yin, R.K. (2013). *Kvalitativ forskning från start till mål*. (1. uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Åberg, L. "När solidariteten blir till tolerans" i Schiller, B. (red.) (2012). *Solidaritetens många ansikten: tretton texter om arbetsliv och omvärld*. Stockholm: Premiss.
- Åström, K. (2015). Skyddet för utnyttjade tiggare är statens ansvar. *Socialmedicinsk tidskrift*, häfte 3, 286-294.

8. BILAGOR

Bilaga 1: Analysmaterial

TITEL	TIDNING	DATUM
<i>Stoppa hetsen mot romer</i>	Aftonbladet	2010-07-31
<i>M:s tiggeriförbud slår mot romerna</i>	Aftonbladet	2012-12-27
<i>Ett förbud mot tiggeri slår mot de fattigaste</i>	Aftonbladet	2013-01-06
<i>Organiserat tiggeri hjälper inte tiggarna</i>	Aftonbladet	2013-01-10
<i>Tack Bagge, du fick upp hemlöshet på agendan</i>	Aftonbladet	2013-01-26
<i>SD:s tiggeriförslag är brun populism</i>	Aftonbladet	2014-05-21
<i>Alla som kommer hit för at tigga är organiserade</i>	Aftonbladet	2014-05-23
<i>Tiggeriet i Norge kan bli olagligt</i>	Aftonbladet	2015-02-04
<i>Tiggeriutspelet ett populistiskt slag i luften</i>	Aftonbladet	2015-02-04
<i>Organiserat tiggeri är en råtta i pizzan</i>	Aftonbladet	2015-05-20
<i>Visst existerar det organiserade tiggeriet</i>	Aftonbladet	2015-06-02
<i>Förbjud tiggeriet</i>	Dagens Industri	2015-05-19
<i>”Tiggarna har delat upp stan mellan sig”</i>	Dagens Nyheter	2012-12-20
<i>”Jag ska inte behöva leva så här”</i>	Dagens Nyheter	2013-03-11
<i>”Vi trodde det skulle vara bättre i Sverige”</i>	Dagens Nyheter	2013-03-12
<i>”Förbjud det organiserade tiggeriet på våra gator</i>	Dagens Nyheter	2013-03-30
<i>”Vi föreslår att organiserande av tiggeri ska kriminaliseras”</i>	Dagens Nyheter	2015-04-30
<i>”Förbud är kortsiktigt, dyrt och löser inte problemen”</i>	Dagens Nyheter	2015-05-7
<i>Både offer och förövare</i>	Dagens Nyheter	2015-05-14
<i>”Många har en odräglig livssituation”</i>	Expressen	2009-09-07
<i>En del tycks tro att det vi ser bara försvinner. Var fattiga någon annanstans.</i>	Expressen	2014-02-03
<i>POLISENS KARTLÄGGNING I GÄVLEBORG</i>	Expressen	2015-05-18
<i>VISAR: Tiggeriet är organiserat</i>		
<i>K-G Bergström: Tiggeri är det hetaste politiska samtalsämnet just nu</i>	Expressen	2015-05-19
<i>Vi ger gärna bidrag – men bara till vissa</i>	GT	2012-12-24
<i>Tiggeriförbudet slår mot romerna</i>	GT	2012-12-25
<i>Tiggeriet kan inte förbjudas</i>	GT	2014-03-23
<i>Förbud hjälper inte tiggarna</i>	GT	2014-08-14
<i>Lotta Gröning: Det är olyckliga och maktlösa människor som sitter och tigger</i>	GT	2015-05-01
<i>Lars Lindström: Organiserat tiggeri av Skattepengar</i>	GT	2015-05-06

<i>Tiggarna har inga alternativ</i>	Göteborgs-Posten	2012-06-18
<i>Partiernas syn på fria rörligheten</i>	Göteborgs-Posten	2014-04-11
<i>Nätverk blir gängbildning på gatunivå</i>	Göteborgs-Posten	2015-07-11
<i>Tiggeriet är ingen lösning</i>	Göteborgs-Posten	2015-07-30
<i>Skjut inte på budbäraren</i>	Göteborgs-Posten	2015-08-07
<i>Eländigt att se människor förnedras å det grövsta</i>	Kvällsposten	2012-12-19
<i>Svensk debatt är motsatsen till matjessill och Gingerbread</i>	Kvällsposten	2015-05-27
<i>HAN TVINGADES ATT TIGGA</i>	Kvällsposten	2015-05-30
<i>BEKLAGLIGT ATT VÅR KAMPANJ OM MEDMÄNSKLIGHET STOPPAS</i>	Metro Göteborg	2015-08-19
<i>Utnyttja tiggare redan olagligt</i>	Svenska Dagbladet	2015-05-01
<i>Tiggeriet är inte värdigt</i>	Svenska Dagbladet	2015-05-02
<i>Nyfacismen kvävdes i Storbritannien</i>	Svenska Dagbladet	2015-05-07
<i>På flykt från det hopplösa</i>	Sydsvenskan	2013-11-10
<i>Inga tiggare på våra gator</i>	Sydsvenskan	2014-01-25
<i>Rapport ger splittrad bild av tiggeri i Sverige</i>	Sydsvenskan	2014-06-30
<i>På tecken på organiserat tiggeri</i>	Sydsvenskan	2014-08-15
<i>SD-valaffischer godkända – men vandaliserade</i>	Sydsvenskan	2014-08-19
<i>SD kanske inte ens förstår vilka strängar de slår an</i>	Sydsvenskan	2014-09-13
<i>Mellan be och ge</i>	Sydsvenskan	2014-11-28
<i>Ett cyniskt samhälle. När Europas fattigaste kom, då gjorde Norge helt om.</i>	Sydsvenskan	2015-02-02
<i>Hem till byn</i>	Sydsvenskan	2015-05-11
<i>KULTUR REPORTAGE</i>	Sydsvenskan	2015-06-07